

วิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการ
และวารสารวิทยาคจารย์ช่วงพ.ศ.2542-2546

สารนิพนธ์
ของ
มณฑิกา วิชัยดิษฐ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2550

วิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการ
และวารสารวิทยาสารยช่วงพ.ศ.2542-2546

บทคัดย่อ
ของ
มณฑิกา วิชัยดิษฐ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2550

มณฑิกาวิชัยดิษฐ์. (2550). *วิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการและวารสารวิทยากรช่วงพ.ศ.2542-2546*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ร่วมสุข.

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มองเห็นและเข้าใจแนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและวารสารวิทยากรของคุรุสภา ช่วง พ.ศ. 2542 – 2546 โดยวิธีวิจัยเอกสารและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลจากการวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการและวารสารวิทยากรช่วง พ.ศ. 2542-2546 จำนวน 55 สำนวน จากนักเขียนทั้งหมด 37 คน พบว่ามีแนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษา 2 ด้าน ได้แก่ แนวคิดด้านการปฏิรูปการศึกษาและแนวคิดด้านบุคลากรทางการศึกษา แนวคิดด้านการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นแนวคิดแรก นำเสนอเรื่องหลักสูตรการศึกษาว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์พร้อม โดยกำหนดหลักการเพื่อเป็นนโยบายการจัดการศึกษาของชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่วนเรื่องการจัดการศึกษาเสนอว่า ควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมจัดการศึกษา การจัดการศึกษาโดยครอบครัวยังมีข้อจำกัดหลายประการที่อาจเป็นผลเสียต่อผู้เรียน และการลงโทษผู้เรียนด้วยการเฆี่ยนตีในอดีตก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้อีกต่อไป แนวคิดด้านบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นแนวคิดที่สอง นำเสนอเรื่องผู้บริหารว่า จะต้องมีความพร้อมทั้งด้านคุณธรรมของผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่คือ ต้องใส่ใจและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูอาจารย์พัฒนาตนเอง เรื่องผู้สอนได้เสนอว่า บทบาทและหน้าที่ของ ครูคือการสร้างคน ครูจึงต้องมีอุดมการณ์ มีจรรยาบรรณ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครูยุคปฏิรูปการศึกษาต้องทันโลกและเหตุการณ์ ใช้วิธีการและสื่อการสอนที่เหมาะสม ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญในการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับครูคือ ครูประพฤติตนไม่เหมาะสมทำให้ภาพลักษณ์อาชีพครูเป็นด้านลบ และครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความปลอดภัยในชีวิต

AN ANALYSIS OF EDUCATIONAL CONCEPT IN THE POEMS OF VICHAKAN AND
VITTAYAJAN JOURNALS DURING A.D. 1999-2003

AN ABSTRACT
BY
MONTIKA VICHADIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Thai
at Srinakharinwiroj University
May 2007

Montika, Vichaidit. (2007). *An analysis of Education Concept in the Poems of Vichakan and Vittayajan Journals during A.D. 1999-2003*. Master's Project. M.Ed. (Thai). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Master's Project Advisor: Assistant Professor Wimolsiri Ruamsuk.

This master's project aimed to study education concept in the poems of the Office of Basic Education's *Vichakan Journal* and the Teachers Council of Thailand's *Vittayajan Journal* during A.D. 1999-2003. Fifty-five poems written by 37 writers were collected as data. Then the data were analyzed and descriptively presented.

Findings revealed that there were two aspects of education concept namely the concept of education reform and the concept of education personnel. The concept of education reform which is the first aspect presents education curricula as follows. Basic education curriculum aims to train and well-equip each learner to be a complete person. The curriculum should delineate principles requiring that the policy of managing and administering national education be in the same direction. It encompasses the implementation of local curriculum especially designed to meet the needs of the community. In regard to education management and administration, a large variety of methods and approaches in teaching and learning management should be provided. Learners are encouraged to study and have hand-on practice. The Dhamma in Buddhism and its application should be a component included in the curriculum. Besides, the curriculum should allow participation from all sections of the society in managing the national education. The study also revealed that education management by a family had some limitations which might bring harmful effect to the learners. Other findings showed that punishing learners by beating like what had been done in the past can no longer be used nowadays. The second aspect is the concept of education personnel which concerns administrators, specifically about their qualifications, roles and duties. Regarding qualifications, the administrators should have the Four Divine States of Mind which is the Dhamma of the administrators. Administrators have the roles and duties to be attentive and supportive to give good morale to their subordinates. They should bring the community to participate in managing education in the institute. Administrators in the age of education reform should encourage teachers to develop themselves. Teachers play the roles and take the responsibilities to create man. Teachers should be idealistic and professional ethical oriented. Significantly, teachers should be good models to their students. Teachers of the education reform age should be updated and apply methods and media of instruction appropriately. They should also possess teaching certificates. Teachers in the rural areas play important factors to stimulate students to learn effectively. With regard to teachers' problems, some teachers behave inappropriately; thus resulting in having negative image on the teachers as a whole. Another problem arises from unsafe condition in life for those who work in the boarding provinces in the south of Thailand.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ร่วมสุข)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ คู่ทวีกุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ร่วมสุข)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์สุภัค มหาวรากร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์เฉลียวศรี พิบูลชล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ร่วมสุข ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา อีกทั้งช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ผกาศรี เย็นบุตร และอาจารย์สุภัค มหาวรรกร ที่ได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบ และกรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำและข้อวิจารณ์อันเป็นประโยชน์จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยายาการต่างๆ อันเป็นประโยชน์ให้ผู้วิจัยสามารถทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ได้เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและความห่วงใยจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความรักและความเคารพยิ่ง

มณฑิกา วิชัยดิษฐ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองปัจจุบัน.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา.....	10
3 วิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการ และวารสารวิทยากร ช่าง พ.ศ. 2542 – 2546.....	16
แนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องการปฏิรูปการศึกษา.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา.....	20
แนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องบุคคลากรทางการศึกษา.....	31
ผู้บริหาร.....	31
ธรรมชาติของผู้บริหาร.....	32
บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร.....	33
ผู้สอน.....	37
บทบาทและหน้าที่ของครู.....	38
ครูในยุคปฏิรูปการศึกษา.....	49
ครูในท้องถิ่นทุรกันดาร.....	56
ปัญหาเกี่ยวกับครู.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	77
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บทร้อยกรองเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการใช้ศิลปะในการเลือกสรรถ้อยคำ และสำนวนโวหาร แล้วนำมาเรียงร้อยตามรูปแบบชั้นลักษณะประเภทต่างๆ จนเกิดเป็นเนื้อหาที่ไพเราะสละสลวย บทร้อยกรองจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงความงดงามของภาษา เป็นสิ่งที่สร้างสุนทรียภาพแก่มนุษย์ และในบางโอกาสบทร้อยกรองก็อาจถูกนำไปใช้ในการทำหน้าที่อื่นๆ อาทิ เช่น ใช้ในพิธีกรรม ใช้บันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ใช้เป็นบทละคร ตลอดจนใช้เป็นสื่อในการนำเสนอความรู้และความคิดในเรื่องต่างๆไปสู่ผู้อ่าน

บทร้อยกรองปัจจุบัน ส่วนใหญ่มักแต่งขึ้นเพื่อเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อคิดเตือนใจ ตลอดจนเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคม สายทิพย์ นุกุลกิจ (2539 : 33) กล่าวว่า ร้อยกรองปัจจุบันมุ่งเน้นในด้านการเสนอข้อคิดเห็นหรือความคิดมากกว่าเสนอความไพเราะงดงามตามหลักวรรณศิลป์ของร้อยกรองสมัยก่อน จึงอาจกล่าวได้ว่าบทร้อยกรองปัจจุบันมิได้มีเนื้อหาที่เพียงสื่ออารมณ์เท่านั้น แต่ยังสื่อความคิดด้านต่างๆด้วย

ในปัจจุบัน สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้แก่ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ มักจะมีคอลัมน์ที่เป็นบทกวีหรือบทร้อยกรองอยู่ด้วยเสมอ โดยอาจจะมีทั้งผู้แต่งประจำคอลัมน์และอาจเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปแต่งบทร้อยกรองแล้วส่งมาลงพิมพ์ ผู้แต่งจะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนที่มีต่อเรื่องต่างๆผ่านทางบทร้อยกรองนั้น ทำให้บทร้อยกรองในสื่อสิ่งพิมพ์มีเนื้อหาและแนวคิดที่หลากหลายให้ทั้งความบันเทิงและสาระต่างๆแก่ผู้อ่าน ทั้งในเรื่องการเมืองการปกครอง เรื่องศิลปวัฒนธรรม เรื่องเศรษฐกิจ หรือเรื่องการศึกษา

บทร้อยกรองที่มีเนื้อหาและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ วารสารวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวารสารวิทยากรของคุรุสภา ซึ่งเป็นวารสารที่นำเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อเป็นแหล่งความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษา การเรียนการสอน และการจัดการศึกษา เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ในด้านการศึกษา เสนอข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับงานวิชาการ ประกาศ คำสั่ง และระเบียบการต่างๆที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งวารสารวิชาการและวารสารวิทยากรต่างมีคอลัมน์ที่นำเสนอบทร้อยกรองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาอยู่ด้วย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาโดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายในเรื่องการศึกษาในสังคม กล่าวคือผู้คนหันมาสนใจความเคลื่อนไหวของวงการศึกษามากขึ้น มีทั้งผู้ที่คิดว่าการปฏิรูปการศึกษาจะสามารถทำได้สำเร็จและไม่สำเร็จ มีทั้งผู้ที่จะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่าการปฏิรูปการศึกษาจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ มีทั้งผู้ที่เข้าใจและไม่เข้าใจในจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการ มีทั้งผู้ที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจกับการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนเกิดความคิดเห็นอื่นๆอีกหลายความคิดเห็นในเรื่องการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูอาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง จึงทำให้บทวิจัยของวารสารวิชาการและวารสารวิทยาจารย์ในช่วงนี้นำเสนอเรื่องราวดังกล่าวอยู่มาก เนื่องจากผู้แต่งบทวิจัยของวารสารทั้งสองฉบับส่วนมากเป็นครูอาจารย์ และในอีกฐานะหนึ่งก็เป็นสมาชิกของสังคมที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ผู้แต่งเหล่านี้จึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาไว้ในบทวิจัย ซึ่งเป็นการสะท้อนเหตุการณ์ด้านการศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าวเอาไว้ เช่น

มนตรี เกตุพันธ์ กล่าวไว้ในบทวิจัยชื่อ หวังและฝัน ว่าความหวังและความฝันในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาจะเป็นความจริงได้ หากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นครู พ่อแม่ โรงเรียน รวมถึงสังคมร่วมมือกันเพื่อผู้เรียน

ขอความหวังจงรุ่งโรจน์ปรากฏเด่น
ปฏิรูปการศึกษาพร้อมหน้ากัน

ดูแสงเพ็ญงดงามตามที่ฝัน
หวังสักวันฝันสูงส่งคงเป็นจริง

มนตรี เกตุพันธ์ (2545, ธันวาคม ๑2) หวังและฝัน : 80

บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ กล่าวไว้ในบทวิจัยชื่อ ครูของฉันสำคัญที่สุด ว่าครูไม่เข้าใจว่าที่จริงแล้ว Child Centred นั้นคืออะไร จึงเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้โดยการ คิดเอง ทำเองทุกอย่าง โดยที่ครูไม่ทำอะไรเลยเพราะคิดว่าเป็นคือหลักการจัดการศึกษาแบบ Child Centred ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ผลที่เกิดขึ้นคือผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้เรียนยังจำเป็นต้องได้รับความรู้และคำแนะนำจากครูอีกส่วนหนึ่งด้วย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้มองเห็นแนวคิดของผู้ประพันธ์บทร้อยกรองที่มีต่อการศึกษาของไทยในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจว่าสังคมมองการปฏิรูปการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างไร คนในสังคมต้องการการจัดการศึกษาในลักษณะใด และแนวคิดดังกล่าวจะมีผลในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้จะศึกษาเฉพาะบทร้อยกรองจากวารสารวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(กรมวิชาการ) และวารสารวิทยากรย์ ของคุรุสภา ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 จนถึง ปีพ.ศ.2546 จำนวน 55 จำนวน จากนักเขียนทั้งหมด 37 คน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยมีขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. รวบรวมบทร้อยกรองจากวารสารวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(กรมวิชาการ) และวารสารวิทยากรย์ ของคุรุสภา ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2542 จนถึง ปีพ.ศ. 2546
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองปัจจุบัน
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม
4. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา
5. วิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาที่ปรากฏในบทร้อยกรอง
6. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองปัจจุบัน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองปัจจุบัน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองปัจจุบัน

วรรณิ ชาลี (2522 : 55-61) กล่าวถึงลักษณะร้อยกรองปัจจุบัน สรุปได้ว่าด้านลักษณะ ร้อยกรอง ไม่เคร่งครัดชั้นทลักษณ์เหมือนกรวิรุ่นเก่า กลอนเปล่าและกวีนิพนธ์แบบรูปธรรม ซึ่งไทย ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเริ่มได้รับความนิยม กวีสามารถเขียนอย่างอิสระทั้งรูปแบบและแนวความคิด และผู้อ่านก็ตีความได้อย่างอิสระเช่นกัน ส่วนร้อยกรองรูปแบบเดิมนั้น กวีนิยมใช้กลอนมากกว่าชั้นทลักษณ์อื่น ด้านถ้อยคำที่ใช้ นิยมใช้คำตรงไปตรงมา กระชับ ห้วนๆ บางครั้งก็ใช้โวหารต่างๆซึ่งให้ความสะเทือนอารมณ์ได้มาก และด้านเนื้อหา มุ่งเสนอทัศนะแปลกๆ ใหม่ๆ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคม แม้บทร้อยกรองที่ยึดถือรูปแบบชั้นทลักษณ์เดิม หรือยึดธรรมเนียมนิยมแบบเดิม ก็มุ่งเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมและสะท้อนแนวคิดของกวีเป็นส่วนมาก

กุหลาบ มลลิกะมาส (2529 : 205-207) กล่าวถึงร้อยกรองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมาสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะร้อยกรองส่วนมากมีขนาดสั้นลง เน้นสื่อข้อคิดหรือทำนองความคิดไปสู่ผู้อ่าน
2. นักเขียนร้อยกรองรุ่นใหม่ไม่สนใจชั้นทลักษณ์เท่าใดนัก มักเขียนให้ผิดแบบแผนหรือวางรูปให้ผิดไปจากเดิม
3. เนื้อเรื่องกว้างกว่าเก่า มีทั้งการพรรณนาและการบรรยายความรู้สึกต่างๆ ทั้งสภาพการเมืองและสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงของมนุษย์
4. ใช้ถ้อยคำลักษณะกร้าวแกร่งอาจถึงขั้นก้าวร้าว มักเลือกใช้คำง่าย ๆ มุ่งสื่อเรื่องความเป็นจริงของชีวิตมากกว่าความไพเราะ
5. มีอิทธิพลของร้อยกรองญี่ปุ่นเข้ามาแทรกในวงการร้อยกรองไทย
6. มีบทละครร้อยกรอง วิธีแสดงและบทดัดแปลงมาจากตะวันตก

สายทิพย์ นุกุณิกิจ (2539 : 61 –77) กล่าวถึงลักษณะของร้อยกรองปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

1. ร้อยกรองปัจจุบันมีรูปแบบต่างไปจากร้อยกรองไทยในอดีตทั้งขนาดที่สั้นลงและฉันทลักษณ์ที่ต่างไปจากเดิม กล่าวคือถ้าใช้รูปฉันทลักษณ์เดิมจะนิยมกลอนสุภาพมากที่สุด นิยมนำเอาทำนองกลอนของเพลงพื้นบ้านมาแต่ง ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ตามแบบแผนนักนิยมสร้างฉันทลักษณ์ขึ้นมาใหม่โดยยึดหลักความเรียบง่าย นิยมแต่งกลอนเปล่ามากขึ้น นิยมเขียนบทร้อยกรองแบบรูปธรรม

2. แนวคิดที่ปรากฏในร้อยกรองไทยปัจจุบันส่วนหนึ่งจะเป็นแบบอุดมคติและแบบจินตนิยม เหมือนแนวคิดของร้อยกรองไทยเดิม ขณะเดียวกันร้อยกรองอีกส่วนหนึ่งก็เริ่มมีแนวคิดที่แปลกไปจากร้อยกรองในอดีตเพราะผู้แต่งรับอิทธิพลแนวความคิดจากวรรณกรรมตะวันตกมากขึ้น

3. เนื้อหาของร้อยกรองไทยปัจจุบันแบ่งอย่างกว้างๆ ออกเป็น 2 แนว คือ แนวพาฝันที่ผู้แต่งมุ่งแสดงความรู้สึกส่วนตัวออกมาเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้ และแนวเพื่อชีวิตที่ผู้แต่งมุ่งสะท้อนเรื่องราวของสังคมมากกว่าเรื่องราวส่วนบุคคล

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทร้อยกรองปัจจุบัน

ไพฑูริย์ สิงห์เข้ม (2534) วิเคราะห์บทร้อยกรองของจินตนา ปิ่นเฉลียว พบว่าด้านรูปแบบคำประพันธ์ จินตนา ปิ่นเฉลียว ใช้กลอนแปดและกลอนเพลงยาวในการแต่งบทร้อยกรอง ด้านการใช้คำ เลือกลักษณะของคำเพื่อให้เกิดท่วงทေး และใช้คำได้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทกลอน ด้านกลวิธีการประพันธ์นั้นมีการเลือกใช้โวหารที่หลากหลายเพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อ่าน ส่วนด้านทศนะได้เสนอทศนะเกี่ยวกับสังคมที่กล่าวถึงการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันว่าแตกต่างจากอดีต และกล่าวถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมทศนะเกี่ยวกับชีวิตในด้านความรัก การทำงาน และทศนะเกี่ยวกับสตรีที่ให้สตรีปฏิบัติตนให้เหมาะสม

บุญสม ภูเจริญ (2534) วิเคราะห์เนื้อหาของบทร้อยกรองในช่วงพ.ศ. 2522 – 2530 ไว้ดังนี้ คือ ด้านรูปแบบของร้อยกรองในช่วงพ.ศ. 2522 – 2530 สามารถจำแนกได้ 5 กลุ่ม คือ รูปแบบเก่าที่เคร่งครัดฉันทลักษณ์เดิม รูปแบบเก่าที่ดำเนินตามฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้าน รูปแบบเก่าที่ไม่เคร่งครัดต่อฉันทลักษณ์ รูปแบบเก่าที่นำมาประยุกต์ใหม่ และรูปแบบใหม่ ด้านกลวิธีการนำเสนอพบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย บทร้อยกรองบางบทใช้กลวิธีการนำเสนอรูปแบบเดียว บางบทใช้หลายรูปแบบ ด้านเนื้อหาของร้อยกรองจำแนกได้เป็นด้านการเมืองซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 และสะท้อนภาพการเมืองช่วงพ.ศ. 2522 – พ.ศ. 2530 ด้านเศรษฐกิจจะเป็นการสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจโดยทั่วไปที่มีผลกระทบต่อประชาชน ด้านการศึกษานั้น ผู้แต่งได้สะท้อนภาพการศึกษาไว้น้อย เท่าที่ปรากฏจะเป็นปัญหาการศึกษาของ

ชาวชนบท ด้านสังคมจะเป็นการสะท้อนปัญหาทางสังคมในเรื่องต่างๆ

สุขกมล รัตน์สุภา (2536) วิเคราะห์ทฤษฎีกรองของ คิวกานท์ ปทุมสูติไว้พบว่า รูปแบบคำประพันธ์ ผู้แต่งใช้รูปแบบคำประพันธ์ทั้งในลักษณะรูปแบบฉันทลักษณ์ที่มีมาแต่โบราณ ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และเพลงพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังมีรูปแบบที่คิวกานท์คิดขึ้นเองที่ ประยุกต์จากเพลงพื้นบ้าน ด้านกลวิธีการประพันธ์ คิวกานท์เลือกใช้คำที่เด่นในด้านเสียงและความหมาย ใช้โวหารที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกระตบอารมณ์ผู้อ่าน ด้านกลวิธีการนำเสนอมี 2 ลักษณะ คือ การนำเสนอแบบตรงไปตรงมา และการนำเสนอด้วยวิธีอ้อม โดยการเปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์ และการสร้างสถานการณ์ และในด้านแนวคิดนั้นพบว่า คิวกานท์แสดงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ศาสนา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาไว้ด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในงานวรรณกรรม

เปลื้อง ณ นคร (2511 : 25) กล่าวว่าแนวคิดคือจุดสำคัญของเรื่อง ที่ผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกตรงๆว่ามีความเห็นในเรื่องอะไรเช่นไร แต่เมื่ออ่านจบลงแล้วก็จะเกิดความรู้สึกหรือเกิดแนวความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการ

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525 : 48) กล่าวว่า การวิเคราะห์แนวคิดของเรื่องจะกระทำได้ต่อเมื่อได้อ่านวรรณคดีนั้นจบแล้ว เพราะว่าแนวคิดของเรื่องจะปรากฏสม่ำเสมอเมื่อเรื่องดำเนินไป การวิเคราะห์แนวคิดของเรื่องแต่ละคนอาจจะเห็นแนวคิดต่างกันไป แต่บางเรื่องอาจจะไม่มี

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2525 : 110) กล่าวว่า แนวคิดในการแต่งได้แก่การที่นักเขียนมีความคิดเห็นต่อโลกต่อสังคม และต่อชีวิตมนุษย์อย่างไร ก็สะท้อนความคิดออกมาในงานเขียน

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2529: 105) กล่าวว่า นักเขียนย่อมมองดูโลกและชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่างๆกัน และมีแนวคิดต่อโลก ต่อสังคมและต่อชีวิตมนุษย์แตกต่างกันออกไป แนวคิดของนักเขียนจึงมีหลายแนว ซึ่งต่างพยายามถ่ายทอดความคิดนั้นในวรรณคดีที่ตนแต่ง

จากการศึกษาความหมาย และหลักเกณฑ์การศึกษาแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่าแนวคิดหมายถึง ความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ของผู้ประพันธ์ ที่สื่อมายังผู้อ่านผ่านเรื่องราวในบทประพันธ์

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม

พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2518) วิเคราะห์วรรณกรรมการเมืองของเทียนวรรณ พบว่าการศึกษาคือปัจจัยในการพัฒนาคนและนำมาซึ่งการพัฒนาในด้านอื่นๆ การศึกษาจึงมีความจำเป็นต่อมนุษย์ทุกคนชั้นตลอดชีวิต บุคคลจึงควรได้รับการศึกษาตามโอกาสและความสามารถของตน รัฐบาลสนับสนุนสนับสนุนการศึกษาอย่างเต็มที่ทั้งด้านอาคารสถานที่และตำรับตำรา เทียนวรรณยังเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า รัฐควรกระจายการศึกษาไปสู่สามัญชนให้มากขึ้น ให้นิพนธ์การฝึกอบรมวิชาชีพให้มาก ให้จัดการเรียนเพื่อเตรียมตัวไปประเทศอื่นๆ เพื่อจะเรียนรู้ศิลปะวิทยาการของประเทศนั้น ส่วนการสอนให้เน้นทั้งความรู้และความประพฤติไปพร้อมๆ กัน และให้สอนถึงสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนไปด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประภา สังข์บุญลือ (2520) วิเคราะห์หนังสือพิมพ์ดุริยเดวาทในด้านการจัดรูปแบบประเภทของเนื้อหา รูปแบบและกลวิธีการเสนอเนื้อหาและแนวคิด พบว่าแนวคิดที่ปรากฏ ได้แก่ การพัฒนาบ้านเมืองซึ่งต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ การที่ประชาชนจะมีความรู้ได้นั้น รัฐจะต้องตั้งโรงเรียนให้แพร่หลายทั่วประเทศ ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงส่งบุตรหลานเข้าเรียนโดยพร้อมเพรียงกัน จุดมุ่งหมายในการเผยแพร่ความคิดนี้ไปสู่ประชาชนคือแผนการบริหารและพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญแบบตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5

จินดาศิริ เทียมเดช (2522) วิเคราะห์บทหรือทรงของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี โดยจำแนกแนวความคิดของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีในด้านการศึกษาเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. การศึกษามีคุณค่าในฐานะที่เป็นเครื่องมือถ่ายทอดศิลปะวิทยาการสู่ชนรุ่นหลัง ช่วยให้เกิดการพัฒนาการในการเอาชนะธรรมชาติ และทำให้ประเทศชาติเจริญ
2. รัฐควรจัดงบประมาณสำหรับการศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา ควรให้มีระบบการศึกษานอกโรงเรียน แม้แต่พระสงฆ์ก็ควรมีแนวหรือระบบการศึกษาเช่นเดียวกัน
3. ควรจัดแบบเรียนเพื่อให้เด็กได้ใช้ความคิดและเหตุผลของตนเอง อันเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
4. ครูควรใช้จิตวิทยาประกอบการสอน เช่น การสร้างความสนใจและการให้รางวัล ไม่ควรใช้การบังคับหรือลงโทษ ส่วนในระดับชั้นที่สูงขึ้น ผู้เรียนก็ควรได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้นตามลำดับ

เอมอร หิรัญราช (2522) วิเคราะห์ทัศนะเกี่ยวกับการศึกษาที่ปรากฏในนวนิยายไทย สมัยรัชกาลที่ 7 พบว่าการศึกษามีความสำคัญต่อบุคคลโดยตรงและต่อประเทศชาติ ทำให้บุคคลมีโอกาสที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและได้รับการยกย่องจากสังคม นอกจากนี้ประเทศชาติจะเจริญเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาของเยาวชนเป็นสำคัญ ความแตกต่างทางด้านการศึกษาของคนในประเทศคือ คนยากจนไม่ค่อยมีโอกาสได้เล่าเรียนสูงๆ ส่วนคนมั่งมีนิยมเรียนภาษา ต่างประเทศ

โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและไปศึกษาต่อที่ยุโรปและอเมริกา สังคมจะยกย่องผู้เรียนจบจากประเทศเหล่านี้และได้ค่าตอบแทนในการทำงานสูง ปัญหาที่พบคือเรื่องครูที่ยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้เด็กเข้าใจฐานะของประเทศชาติได้ถูกต้องและขาดการปลูกฝังจริยธรรมอันสมควรแก่ผู้เรียน การศึกษาในระบบโรงเรียนจึงยังไม่สามารถพัฒนาจิตใจคน หรือช่วยให้คนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีได้เท่าที่ควร และยิ่งส่งผลให้ประเทศชาติก้าวหน้าช้าอีกด้วย

เพ็ญศิริ พุกพันธ์ (2529) วิเคราะห์ทัศนะทางการศึกษาจากบทร้อยกรองในนิยายสารและวารสารตั้งแต่พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2527 ผลวิจัยพบว่าผู้ประพันธ์มีทัศนะต่อการจัดการศึกษาว่า มีความบกพร่องในเรื่องการวางนโยบาย การกำหนดหลักสูตรและเนื้อหาวิชา การดำเนินงานด้านตัวบุคคล การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ทั้งหมดนี้ทำให้การศึกษาด้อยประสิทธิภาพ ส่วนทัศนะของผู้ประพันธ์ที่มีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพบว่าผู้บริหารการศึกษา ผู้สอน ผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนสำคัญมากในด้านการเรียนการสอน ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายังมีข้อบกพร่องอยู่ เช่น ผู้บริหารการศึกษาไม่เอาใจใส่ในหน้าที่ และไม่ส่งเสริมการทำงานของครู ครูผู้สอนขาดคุณธรรมบางประการ ผู้เรียนมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมและถูกชักจูงในทางที่ผิด ผู้ปกครองคาดหวังในตัวผู้เรียนสูง สิ่งเหล่านี้ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

สุภรัตน์ พงษ์แก้ว (2535) วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมของอังคาร กัลยาณพงศ์ ในด้านการศึกษาว่าอังคารสรรเสริญครู และเห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ครูเป็นผู้ให้ความรู้ ความเมตตาแก่ศิษย์ เป็นปูชนียบุคคลที่ศิษย์ควรเคารพและแสดงความกตัญญู อังคารแบ่งรูปแบบการศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการศึกษาแบบเป็นทางการนั้นยังล้าหลังอยู่ การศึกษาไม่ได้ทำให้คนมีความคิดในทางสร้างสรรค์ แต่มุ่งหวังเพียงแค่ปริญญา ตำแหน่ง ชื่อเสียงเกียรติยศ บางคนก็นำความรู้มาใช้ในทางที่ผิด คนที่ไปศึกษาที่ต่างประเทศก็มักจะหลงตนเอง นอกจากนี้อังคารยังเห็นว่า รัฐควรเป็นธุระจัดการให้เด็กทุกคนมีโอกาสหาความรู้ได้เท่าเทียมกัน ส่วนการศึกษาแบบไม่เป็นทางการนั้น อังคารมีทัศนะว่าการศึกษาที่ถูกต้องและก่อให้เกิดสติปัญญาอย่างแท้จริงนั้นได้แก่ การเรียนรู้และดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระพุทธเจ้า การเรียนรู้จากธรรมชาติ การปฏิบัติตามหลักของนักปราชญ์ ตลอดจนการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา

เบญจวรรณ สุขวัฒน์ (2545) วิเคราะห์ความคิดในบทร้อยกรองของแรคำ ประโยคโดยคำในด้านการศึกษาพบว่าแรคำให้ความสำคัญต่ออาชีพครู โดยยกย่องครูที่มีความอดทนสั่งสอนศิษย์จนกระทั่งศิษย์ประสบความสำเร็จ แรคำมีความเห็นต่อการศึกษาระดับสูงว่า ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในระดับสูงไม่ได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสิ่งใด แต่เป็นสิ่งที่ใช้บงบกระดับชั้นในสังคม นอกจากนี้แรคำยังเห็นว่าการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้จากสิ่งรอบข้าง ซึ่งอาจเกิดจากความใส่ใจในการหาความรู้ใส่ตนเอง

สุพจน์ ศรีจันทร์ (2546) วิเคราะห์ทรัพยากรของปัจจุบันในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาว่า นโยบายการจัดการศึกษาของภาครัฐยังไม่มีประสิทธิภาพ และการจัดการศึกษายังกระจายไม่ทั่วถึง เพราะคนจนและคนชนบทยังขาดที่เรียน ผู้ปกครองและผู้เรียนที่มีฐานะดีส่วนมากมีค่านิยมในการเลือกสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง ยอมจ่ายค่าเล่าเรียนราคาแพง โรงเรียนบางแห่งมีลักษณะเน้นธุรกิจค้ากำไรเกินควรแต่ขาดคุณภาพในการบริหาร นอกจากนี้ นโยบายการจัดการศึกษาของไทยปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ที่จบการศึกษาแล้วยังขาดจิตสำนึกในการรับใช้ประเทศชาติ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

สถาพร นาสารีย์ (2546) วิเคราะห์ทรัพยากรของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ในด้านแนวคิดทางการศึกษาพบว่า การศึกษาคือความรู้ที่ก่อให้เกิดอำนาจในบุคคล เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นสิ่งที่สร้างความเจริญอกงามและทำให้บุคคลแตกต่างกัน การศึกษามีความสำคัญที่รัฐจะต้องรับผิดชอบจัดให้ประชาชน เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ แนวความคิดทางการศึกษาของหม่อมหลวงปิ่นในด้านการจัดการศึกษาที่เป็นสากลและทันสมัยได้แก่ นโยบายในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ การจัดการศึกษาในระดับต่างๆเพื่อความเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งยังให้ความสำคัญกับการจัดการฝึกหัดครูและการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ยังเห็นว่าการบริหารการศึกษามีความสำคัญ เพราะสถานศึกษาจะต้องมีผู้บริหารที่ดีมีคุณภาพ มีครูที่ดีคุณสมบัติเหมาะสมทั้งด้านความรู้ ความสามารถทางด้านการสอน และมีความประพฤติดีงามเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี (2545 : 1-37) แบ่งรายละเอียดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ทั้งหมด 9 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ เป็นการสรุปย่อหลักการสำคัญของแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและกล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการกำหนดกรอบของการดำเนินงานทั้งหมด

หมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา กล่าวถึงสิทธิของประชาชนที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย กล่าวถึงสิทธิของบุคคลซึ่งมีความบกพร่องของร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ

หมวดที่ 3 ระบบการศึกษาใหม่ที่จัดไว้เพียง 2 ระดับคือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับหลังการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เรียกว่าอุดมศึกษา ในแต่ละระดับสามารถจัดรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนได้

หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สาระของการเรียนจะต้องเน้นเรื่องอะไรบ้างในแต่ละระดับ และกระบวนการเรียนรู้ควรดำเนินการอย่างไร วิธีการประเมินผลควรทำอย่างไร หลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรท้องถิ่นประสานสอดคล้องกันอย่างไร

หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษากล่าวถึงการจัดบทบาทหน้าที่ใหม่ของกระบวนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ระหว่างส่วนกลางกับเขตพื้นที่การศึกษาไว้ชัดเจน

หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ และขั้นตอนของการดำเนินงาน

หมวดที่ 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กล่าวถึงระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีกองทุนสำหรับการพัฒนาให้เมืองคกรวิชาชีพครูเพื่อดูแลการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีองค์กรกลางบริหารบุคคล การกระจายอำนาจการบริหาร และระบบเงินเดือนครูตลอดจนกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์

หมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กล่าวถึงระบบการจัดสรรงบประมาณแบบใหม่ให้สถานศึกษา และแนวทางการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ

หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระบบการพัฒนาและจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ชวน บุญแสนแผน (2544 : 19 – 20) กล่าวถึงนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน 4 ด้านดังนี้

1. การปฏิรูปโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยโรงเรียนจะมุ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุง ปรับซ่อม จัดสร้างและตกแต่งอาคารสถานที่ให้เป็นระบบ ระเบียบ สะอาด งดงาม และเพียงพอแก่การให้บริการครู นักเรียน โดยการสร้างบรรยากาศทางกายภาพให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และสภาพจิตใจของบุคลากรเป็นสำคัญ

2. การปฏิรูปครู – บุคลากรทางการศึกษา โดยโรงเรียนจะเน้นการรณรงค์ปลูกจิตสำนึก สร้างอุดมการณ์และจิตวิญญาณครูให้พร้อมทั้งคุณธรรม ความรู้ หรือความรับผิดชอบ

ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และใฝ่สอน และพัฒนาบุคลากรด้วยเทคนิควิธีต่างๆ เช่น ส่งไปอบรม จัดอบรมสัมมนา ประชุมชี้แจงและนิเทศงาน เพื่อให้บุคลากรเกิดความรู้ความคิด มีความสามารถและประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความรักอาชีพ มีจรรยาบรรณและมีวินัย

3. การปฏิรูปหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมักมีปัญหาและข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากไม่ได้รับความนิยมนอกจากผู้เรียนและผู้ปกครอง จึงทำได้เพียงวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อแสวงหากิจกรรมท้องถิ่นเสริมเท่านั้น ส่วนกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางนั้นทำได้ไม่ชัดเจน แต่อาจมีปัญหาเรื่องเพิ่มสะสมผลงาน และครูเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอนได้ยาก แต่คาดว่าเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งก็จะปรับตัวได้

4. การปฏิรูประบบบริหาร ในระดับโรงเรียนต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบริหารบางจุดให้ง่ายและสะดวกขึ้น กล่าวคือต้องสร้างบรรยากาศการบริหาร ทำโรงเรียนให้เป็นของทุกคน จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงานให้กับบุคลากร ตลอดจนดูแลเรื่องนันทนาการ สวัสดิการ และการให้บริการซึ่งกันและกัน สร้างความรักความสามัคคี และมีน้ำใจต่อบุคลากรในองค์กรและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2545 : 15-22) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูและนักเรียนที่พึงประสงค์จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้อย่างไรว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์มี 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล ได้แก่ ครูต้องมีคุณธรรม ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ต้องรักและเมตตาศิษย์ ต้องรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ต้องมีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ ค่านิยม และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ ต้องคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ต้องมีความสามารถในการให้คำปรึกษา ทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ต้องศึกษาค้นคว้า และแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรทั้งเนื้อหาสาระ ธรรมชาติของวิชา และธรรมชาติของผู้เรียน ต้องมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ต้องมีความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ต้องมีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างไรว่า ด้านการพัฒนาเพื่อนครู ได้แก่ การเป็นครูแกนนำด้วยความตั้งใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนครูในทุกๆด้าน โดยสามารถสละเวลาจัดกิจกรรมและนิเทศครูในเครือข่ายในลักษณะกัลยาณมิตรได้อย่างเหมาะสม ส่วนคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์มี 3 ข้อได้แก่ การเป็นคนดี ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก โดยผู้เรียนจะต้องมีวินัย สามารถควบคุมตนเองได้ ปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาของสังคม มีค่านิยมประชาธิปไตย เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

เคารพคุณค่าของเสียงส่วนใหญ่ด้วยความเข้าใจ การเป็นคนเก่ง หมายถึง ผู้เรียนต้องเก่งในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการพัฒนาทักษะการจัดการ ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และพัฒนาความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การเป็นคนที่มีสุข หมายถึง การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภูมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจมั่นคง มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งสามารถหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้

ธเนศ ขำเกิด (2544: 23-26) กล่าวถึง Child Centred หรือการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ว่า Child Centred ไม่ใช่วิธีสอนหรือวิธีการ แต่เป็นหลักการจัดการศึกษาที่ครู อาจารย์ต้องตระหนักว่าจะทำอย่างไรให้นักเรียนทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยได้รับสิทธิและโอกาสเสมอกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่ได้ใช้คำว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ใช้คำว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งมักเรียกกันว่า เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยกำหนดหลักการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ตัวชี้วัดความสำเร็จของการทำให้เด็กทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุดมีอย่างน้อย 2 ประการได้แก่

1. ได้เห็นนักเรียนทุกคนไม่ว่าเด็กเก่ง เด็กอ่อน เด็กปานกลาง เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส ได้พัฒนาขึ้นมาตามศักยภาพของเขา ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความประพฤติ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
2. ได้เห็นนักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น เช่น มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากขึ้น อยากเรียนกับครูมากขึ้น ช่างคิด ช่างถาม ช่างสังเกตมากขึ้น มีกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งสร้างสรรค์ สามารถอธิบายสิ่งต่างๆ จากคำถามได้อย่างสมเหตุสมผล และมีข้อมูลสนับสนุน รู้กาลเทศะ มีสัมมาคารวะ พุดจาสุภาพเรียบร้อย เป็นต้น

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

บุญถม หิรัญคำ (2540) วิจัยการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านโสก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษามีปัญหาที่สำคัญคือ โรงเรียนมีพื้นที่จำกัด ในการสร้างอาคารหลังใหม่ จึงต้องแก้ไขโดยการรื้อถอนอาคารหลังเก่ารวมทั้งบ้านพักครูที่ชำรุด เพื่อนำพื้นที่ไปใช้ในการก่อสร้าง

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา พบปัญหาสำคัญคือบุคลากรบางส่วนปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มความสามารถ โรงเรียนจึงต้องแก้ไขปัญหาโดยการประชุมชี้แจง กำกับ ติดตาม และให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พบปัญหาที่สำคัญคือบุคลากรบางส่วนไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ จึงต้องแก้ไขโดยการประชุมชี้แจง และขอความร่วมมือให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด

4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา พบปัญหาที่สำคัญคือการบริหารงานทุกด้านขาดงบประมาณสนับสนุน โรงเรียนจึงต้องแก้ไขปัญหาโดยการใช้เงินบำรุงการศึกษาและเงินบริจาคจากชุมชนและผู้มีจิตศรัทธาพัฒนาปรับปรุงงานของโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2540) วิจัยเรื่องการกำกับติดตามการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ 2540 พบว่า ผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาด้านโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านระบบบริหารการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นของครู – อาจารย์ ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ลินจง สูดประเสริฐ (2541) ศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามทฤษฎีของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูอาจารย์ จำนวน 596 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า พบว่าการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบการบริหารการ ศึกษาและด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามตัวแปรขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีระดับการดำเนินงานไม่ต่างกัน

อาลัย จันดาศักดิ์ (2544) วิจัยการดำเนินการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพนทะเล ในกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ 5 ลักษณะสำคัญ คือ การเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และการเรียนรู้ของกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ตามความคิดของบุคคลากร จำนวน 196 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอน 46 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 150 คน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง 5 ลักษณะอยู่ในระดับมาก

สุภัคชร อินทร (2545) ศึกษาความรู้ เจตคติและการปฏิบัติของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน เป็นผู้บริหาร 66 คน ครู 101 คน และผู้ปกครอง 109 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล พบว่า

1. ความรู้ในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับดี

2. เจตคติในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับดี ส่วนครูและผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับปานกลาง

3. การปฏิบัติในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับพอใช้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาจากบทอรรถกถาในวารสารวิชาการและวารสารวิทยาจารย์ช่วงพ.ศ. 2542 – 2546 ต่อไป

บทที่ 3

วิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการ และวารสารวิทยาสาร ช้วง พ.ศ. 2542 – 2546

วรรณกรรมร้อยกรองในปัจจุบันเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ประพันธ์มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม มากกว่าถ่ายทอดความไพเราะงดงามของวรรณศิลป์ดังเช่นในอดีต ดังนั้นจึงปรากฏแนวคิดที่ผู้ประพันธ์มีต่อสิ่งต่างๆในสังคมอย่างหลากหลาย

วรรณกรรมร้อยกรองจำนวนมากนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดเรื่องการศึกษา เนื่องจากผู้ประพันธ์อาจจะเป็นครู อาจารย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรืออาจเป็นสมาชิกในสังคมที่สนใจติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวของการศึกษา จึงได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ และความคิดเห็นของตนที่มีต่อเรื่องการศึกษาไว้ในบทร้อยกรอง

ในบทนี้จะวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการและวารสารวิทยาสาร ช้วง พ.ศ.2542 – 2546 จำนวน 55 สำนวน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา พบว่ามีแนวคิดของผู้ประพันธ์ที่เกี่ยวกับการศึกษา 2 ประการ ได้แก่

1. แนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องการปฏิรูปการศึกษา
2. แนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องบุคคลากรทางการศึกษา

3.1 แนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาทั้งระบบอย่างเป็นขั้นตอนและค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพียงพอที่จะแก้ปัญหาวิกฤติของเศรษฐกิจและสังคมไทย หลังจากพบว่าปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดจากระบบการศึกษาที่ไม่สามารถพัฒนาทักษะและความรู้ความชำนาญของคนไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของเทคโนโลยี และความเจริญทางวิทยาการของโลกปัจจุบัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการ ตลอดจนเงินฝีกอบรมและพัฒนาครู เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพ แนวคิดของผู้ประพันธ์ที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาที่พบมี 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

3.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาคือกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองของความต้องการของสังคมและประเทศชาติ จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา พบว่าผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดในเรื่องดังกล่าวไว้ 2 หัวข้อ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรท้องถิ่น

3.1.1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 4) ได้กำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลเรียนรู้ และประสบการณ์

สุบินรัตน์ รัตนศิลา ได้เสนอความรู้เรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน...หลักการ** ว่า ที่ต้องมีการกำหนดหลักการขึ้นมาเพื่อเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาของชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสุบินรัตน์ รัตนศิลายังต้องการให้ผู้อ่านและประชาชนร่วมกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้เสนอไว้ด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะในช่วงเวลาดังกล่าว

เป็นช่วงปฏิรูปการศึกษาและหลักการของหลักสูตรการศึกษาเป็นนโยบายใหม่ที่นำมาจัดการศึกษา จึงยังไม่ทราบว่าเมื่อนำไปใช้แล้วผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร และอาจจะมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย นอกจากนี้การที่ให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นยังเป็นการให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังคำประพันธ์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่หนึ่งรัฐซึ่งถึงหลักการ

ข้อที่สองเพื่อปวงชนคนทั้งชาติ

เสมอภาคเท่าเทียมกันทุกชั้นวัย

ข้อที่สามส่งเสริมให้พัฒนา

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสำราญ

ข้อที่สี่สามารถยืดหยุ่นได้

กระบวนการการเรียนรู้ผู้พิทักษ์

ข้อที่ห้าจัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ

สามารถเทียบผลการเรียนเรียนตั้งใจ

หลักการของหลักสูตรสถานศึกษา

จากหลักการของหลักสูตรนำชี้แจง

มีหลักการห้าข้อขอไขชาน

เป็นรากฐานเอกภาพของชาติไทย

การศึกษาไม่ให้ขาดทันสมัย

ชนเลื่อมใสมีส่วนร่วมการจัดการ

ค้นคว้าหาด้วยตนเองให้แตกฉาน

ตามหลักการผู้เรียนนั้นสำคัญนัก

สาระใช้เวลาเรียนเขียนประกาศ์

ชุมชนรักโรงเรียนร่วมรอมน้ำใจ

ครอบคลุมแถบกลุ่มเป้าหมายได้สุดได้

หลักสูตรนี้จัดให้ไม่เคลือบแคลง

ห้าข้อที่กล่าวมาไม่แอบแฝง

เชิญแสดงความคิดเห็นเป็นอักษรา

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2545 , พทศจิกายน ฉ 11)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน...หลักการ : 80

เจนจิรา ไพธิสุวรรณ ได้เสนอแนวคิดเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และดำรงตนอย่างมีความสุขในสังคม ไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **ทิ้งท้าย...หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีปัญญา มีความสุข รักการอ่าน รู้จักค้นคว้าเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไม่สับสน พร้อมกับยึดมั่นในความเป็นไทยทั้งด้านการดำรงชีวิต การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ตลอดจนภูมิปัญญาของไทย ปฏิบัติตนและภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม นับว่าผลที่จะเกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นผลดีต่อตัวผู้เรียนและประเทศชาติ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าว ดังคำประพันธ์

อันหลักสูตรขั้นพื้นฐานกล่าวหาว่า
เกิดความสุขเป็นคดีมีปัญหา
รักการเขียนการอ่านการค้นคว้า
มีทักษะคิดได้ไม่ถาวร
วัฒนธรรมประเพณีมีคุณค่า
จิตสำนึกอนุรักษ์ภาษาไทย
ที่กล่าวมาคือจุดหมายให้ควรคิด
พัฒนาคนให้เรียนรู้คู่ทำดี

มีจุดหมายให้ผู้เรียนเพียรศึกษา
เห็นคุณค่ามีคุณธรรมประจำตน
ความก้าวหน้ารับมาใช้ไม่ล้าสน
ดำรงตนตามวิถีชีวิตไทย
ภูมิปัญญาดำรงไว้ไม่ผละไส
และภูมิใจความเป็นคนพลเมืองดี
ภารกิจให้ครูผู้ศักดิ์ศรี
หน้าที่นี้สำคัญกว่าวันวาน

เจนจิรา โพธิ์สุวรรณ (2546 , มิถุนายน ๑6)

ทิ้งท้าย...หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 80

3.1.1.2 หลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของสภาพของชุมชนและสังคม หลังจากที่พบว่าการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางทั้งหมดนั้นมีข้อจำกัด กล่าวคือไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจึงไม่สามารถนำการเรียนรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ เท่ากับว่าการศึกษานั้นไม่เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน ชุมชน และสังคม ดังนั้นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งผู้ประพันธ์มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นว่า มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา ดังที่ สุปราณี นาคราช ได้เสนอแนวคิดไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูดี**ว่า หลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา เพราะหลักสูตรท้องถิ่นจะนำพาให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนของตนได้ ซึ่งเดิมที่พบว่าการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางทั้งหมดมีข้อจำกัด กล่าวคือไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจึงไม่สามารถนำการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเท่ากับว่าการศึกษาไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อตัวผู้เรียน ชุมชน และสังคม ดังนั้นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา ซึ่งจะส่งผลถึงความเข้มแข็งของประเทศชาติต่อไป ดังนั้นหากมีการจัดการศึกษาที่ตรงความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เมื่อมารวมกันเข้าก็จะทำให้การศึกษาของประเทศชาติเกิดความสมบูรณ์ได้ ดังคำประพันธ์

การจัดการเรียนรู้วิถี
คือติดต่อทำงานสานเด็กไทย
ปฏิรูปการเรียนรู้บูรณาการ
เอื้อต้นกล้าให้แข็งแรงเข้มแข็งแผ่นดิน
นำบทเรียนจากห้องนาสู่สากล
คุณภาพความสำเร็จเป็นนิยาม

ของครูดียุคสองพันหนึ่งพึงทำได้
หมั่นเติมภาพที่ว่างไว้เป็นอาภิน
เชื่อมประสานการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น
สร้างสนามชีวิตในห้างดงาม
เติมศักยภาพให้เข้มขุ่นในสนาม
ประกาศนามครูไทยให้ล้ำยุค

สุปราณี นาคราช (2545 , กรกฎาคม ๗ 7) ครูดี : 80

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาในบทประพันธ์พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน ทั้งความรู้ คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยได้กำหนดหลักการเพื่อเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาของชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะต้องให้ประชาชนมีสิทธิในการศึกษาอย่างเสมอภาค มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและมีการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีการจัดการศึกษาหลายรูปแบบและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม จะเห็นได้ว่าหลักการที่กำหนดขึ้นนั้นเอื้อประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพราะเมื่อชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงแล้วก็จะส่งผลให้ประเทศชาติมั่นคงตามไปด้วย ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

3.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษา คือ การจัดกระบวนการเพื่อสร้างความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้แก่บุคคล จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา พบว่าผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดดังกล่าวไว้ 4 หัวข้อ ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ข้อจำกัดของการจัดการศึกษาแบบโฮมสคูล และการลงโทษผู้เรียนด้วยการเขียนตี

3.1.2.1 วิธีการจัดการเรียนรู้

ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 วิธี ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดการ

เรียนรู้แบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการนำคุณธรรม 4 ประการมาใช้ในการจัดการศึกษา

3.1.2.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุดอย่างเสมอภาค เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ ความถนัด ความสนใจ วิธีการเรียนรู้ รวมทั้งพื้นฐานจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ทำให้ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องพยายามใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเพลิดเพลินและมีความสุข ในบทประพันธ์ชื่อ **สอนอย่างไรก็ได้** แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรใช้วิธีการหลายรูปแบบ โดยยกตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ ได้แก่ การใช้สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมติ การใช้บันทึกร่วมช่วยจำ การท่องจำ การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มหรือที่เรียกว่าการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) การสร้างความรู้ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ (CIPPA Model) การเรียนผ่านการสร้างเรื่องเพื่อพัฒนากระบวนการคิด (Storyline Approach) การทำโครงการ ซึ่งล้วนเป็นวิธีการที่สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้หากเลือกวิธีการได้อย่างเหมาะสม และทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินไปพร้อมกับการเรียนรู้ เพราะการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายจะทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกเบื่อหน่าย เรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งดีกว่าวิธีการจัดการเรียนรู้เพียงแบบเดียว และหากใช้หลายวิธีก็อาจพบวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุดก็ ดังคำประพันธ์ที่ว่า

การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(สำคัญ)	ไม่ขออ้างวิธีใดดีที่สุด
ขอให้ครูตั้งใจใช้กลยุทธ์	จะใช้สื่อหรือสมมติบทลีลา
จะบันทึกช่วยจำบ้างก็ถูกต้อง	จะให้ท่องสูตรคำนวณล้วนเนื้อหา
ขอให้ใช้หลายวิธีที่เรียนมา	ขอเพียงว่าเด็กเรียนรู้คู่เพลิดเพลิน
เด็กสนใจครูตั้งใจให้งานกลุ่ม	หรืองานเดี่ยวก็อย่ากลุ่มว่าขัดเขิน
แม้คิดว่าวิธีเราไม่จำเรอ	แม้แต่เดินตามกันเขาเราซ้ำการ
จะโคออป-ชิปป่าภาษาใหม่	แมบบ้างไซรัสต่อรีลายได้พื้นฐาน
หรือจะสอนภารกิจคิดโครงการ	ที่สอนนั้นถูกทางแน่จงแน่ใจ

ทองดาว เพ็งเดือน (2546 , เมษายน ฉ 4)

สอนอย่างไรก็ได้ : 80

3.1.2.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

สุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2544 : 28) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไปว่า ครูต้องเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผู้สอนมาเป็นผู้สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการเรียนรู้วิธีที่จะเรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แนะแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ และเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองปรากฏในบทประพันธ์ชื่อ **ครูยุคใหม่ใช้เรือจ้าง** โดยนำเสนอว่าควรจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แทนการเรียนรู้แบบเดิมที่ครูเป็นผู้จัดการทุกอย่าง โดยครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้จัดกระบวนการมาเป็นผู้แนะนำ ครูไม่ควรบอกความรู้ทั้งหมดแก่นักเรียน แต่ควรเตรียมความพร้อม คอยแนะนำ ชี้แจง ให้ความช่วยเหลือ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด พยายามให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้รวมทั้งฝึกฝนทักษะต่างๆด้วยตนเอง จนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่นำมาใช้ในชีวิตจริงได้ ดังคำประพันธ์

เมื่อเก่าก่อนเปรียบครูเป็นเช่นเรือจ้าง	อุทิศร่างช่วยศิษย์ตนให้พ้นฝั่ง
ศิษย์ได้ดีครูหน้าใสสุขใจจัง	ด้วยสมหวังศิษย์ตนพินนาวา
เรือลำน้อยลอยล่องในคลองเขียว	ก็ร้อยเที่ยวที่ครูถ่อไม่พอหรือ
หลักสูตรใหม่วิธีใหม่ได้ฝึกปรีอ	ถึงเวลาควรเปลี่ยนมือผู้ถือพาย
ครูควรสอนเด็กนำทำเรือจ้าง	ให้เขาสร้างให้เขาทำเรือลำใหม่
สอนวิธีถ่อถัดถนดพาย	แล้วมอบให้เขาข้ามลำนที
วันนี้ครูคือครูผู้รู้ค่า	พัฒนาศิษย์ไทยได้ถูกที่
จากเรือจ้างเป็นนายช่างที่แสนดี	ให้เขามีความรู้เป็นครูตน

สมชาย กนกหงษ์ (2546 , ธันวาคม ค 9)

ครูยุคใหม่ใช้เรือจ้าง : 50

3.1.2.1.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 21) กล่าวถึงการบูรณาการว่า เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน การบูรณาการเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตของ

ผู้เรียนเพราะในชีวิตจริงของคนเราจำเป็นต้องนำความรู้และประสบการณ์จากหลายสาขาวิชา มาร่วมใช้เพื่อสร้างสรรค์หรือใช้แก้ปัญหา วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 24 - 25) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่ามี 4 รูปแบบ คือ

1. การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) เป็นการสอนที่ครูผู้สอนในวิชาหนึ่ง สอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นเข้าไป เป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยครูคนเดียว

2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการสอนที่ครูตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปที่สอนวิชาต่างกันมาวางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหา เดียวกัน ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหานั้นๆ อย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานที่มอบหมายนักเรียนจะต่างกันไปตามลักษณะวิชา แต่อยู่ภายใต้ หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาเดียวกัน

3. การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) การสอนแบบนี้คล้ายกับการสอนแบบคู่ขนาน กล่าวคือ เป็นการสอนที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากันใช้ หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างสอน แต่มีการมอบหมายโครงการ หรือ โครงการงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ครูทุกคนต้องวางแผนร่วมกัน สร้างโครงการร่วมกันและแบ่งโครงการย่อยให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละวิชา

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) คือครูที่สอนวิชาต่างๆ จะมาร่วมกันสอนเป็นคณะหรือทีม ร่วมกันวางแผน ปรึกษาหารือกันกำหนด หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหา ร่วมกัน แล้วดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบ สอดคล้องกับแนวคิดที่สุบินรัตน์ รัตนศิลา แสดงความคิดเห็นไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ว่าในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจะจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่หลากหลาย ซึ่งมีอยู่หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการบูรณาการแบบครูสอนคนเดียวแล้วนำ วิชาอื่นมาสอดแทรกลงไป เนื้อหาหรือการ บูรณาการโดยครูตั้งแต่สองคนขึ้นไปวางแผนการสอน ร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้การบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยง ความรู้และเกิดการพัฒนาตนเองขึ้นได้ ดังคำประพันธ์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	แนวการจัดการกระบวนการเรียนรู้ครูยึดมั่น
คือผู้เรียนต้องมุ่งเน้นเป็นสำคัญ	ให้สัมพันธ์จุดประสงค์คงต้น -ปลาย
บูรณาการการเรียนรู้ครูตระหนัก	ให้ผู้เรียนเรียนรู้หลักอย่างหลากหลาย

แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่มากมาย
 บูรณาการการสอนแบบผู้เดียว
 โดยเชื่อมโยงสาระไว้ไม่กวน
 บูรณาการขนานคู่ครูทำได้
 เรื่องเดียวกันแยกประเด็นเน้นนักแล
 บูรณาการแบบสหวิทยาการ
 ผู้เรียนจะกระตือรือร้นค้นคว้าดู
 บูรณาการแบบโครงการประสานชัด
 องค์ความรู้คู่โครงการสร้างสรรค์มา

ครูขยายให้ผู้เรียนเพียรฝึกตน
 ครูสามารถเก็บเกี่ยวเรื่องประมวผล
 ผู้เรียนค้นไม่หยุดนิ่งรู้จริงแท้
 สองคนไซ้ร่วมมือกันทันกระแส
 ไม่ผันแปรผู้เรียนสร้างทางความรู้
 ครูประสานมากกว่าสองต้องเลิศหรู
 หาความรู้เชื่อมโยงได้หลายวิชา
 ครูนักเรียนร่วมกันจัดแสวงหา
 ปฏิรูปถ้วนหน้าพัฒนาเอย
 สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2546 , กุมภาพันธ์ ๒2)
 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 80

3.1.2.1.4 การนำวุฒิธรรม 4 ประการมาใช้ในการจัดการศึกษา

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการกำลังผลักดันให้โรงเรียนนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเรียกว่าโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาแนวพุทธปัญญา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดองค์ประกอบของสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมตามลักษณะแห่งปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในชีวิต ท่าเมือง ชาวหินฟ้า (2546 : ออนไลน์) กล่าวถึงหลักธรรมปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ ได้แก่

1. สัมปยุตสังเสวะ สร้างสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู อาจารย์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้เรียน
2. สัมมัตมัสสวณะ สร้างหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการเรียนการสอนที่ดี สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน
3. โยนิโสมนสิการ มีกระบวนการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรู้จักหันมามองตนเพื่อพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
4. อัมมานัมมปฏิบัติ มีการฝึกฝน ปฏิบัติ อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัดไปสู่ทิศทางที่มีความเจริญงอกงามยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ ปัญญา

หลักปัญญาวุฒิธรรม 4 ประการ จึงนับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ดังปรากฏในบทประพันธ์ชื่อ ธรรมะ ว่าหลักสัมปยุตสังเสวะคือการให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิดกับ

คนดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งที่ดีงามและสามารถเป็นคนดีในสังคมต่อไป หลักสัทธรรมมัสสนะคือการให้ผู้เรียนได้รับการอบรมสั่งสอนทั้งด้านวิชาการ และคุณธรรม จริยธรรมจากครูอาจารย์อยู่เสมอ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ สามารถคิดและทำในสิ่งที่ถูกที่ควร หลัก โยนิโสมนสิการคือการที่ผู้เรียนรู้จักพิจารณาไตร่ตรองสิ่งที่ได้ศึกษาอย่างแยกคางว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักธัมมานุষ্ঠัมมปฏิบัติคือการที่ผู้เรียน ประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่ตรองเห็นแล้วว่าถูกว่าควร ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเชี่ยวชาญ ไม่ ประพฤติตนออกนอกกลุ่มนอกทาง ดังคำประพันธ์

สัปปริสสังเสวะ	เป็นพุทธดำรัสไว้ไม่กังขา
คบคนดีมีธรรมนำชีวา	จะนำพาดีงามตามขั้นตอน
สัทธมมัสสนะ	ไม่เคยละทิ้งธรรมท่านพร่ำสอน
เคารพด้วยกายใจให้อาทร	เป็นคนอ่อนโยนดีมีบุญญา
โยนิโสมนสิการ	รู้วิจารณ์ไตร่ตรองมองศึกษา
แยกดีชั่วถูกผิดพิจารณา	ด้วยปัญญาแยกคางในสายธรรม
ธัมมานุষ্ঠัมมปฏิบัติ	ใจดำริประพฤติธรรมนำสุขสันต์
ตามที่ตรองเห็นจริงทุกสิ่งอัน	ไม่เหินห่างออกนอกทิศทาง

เกษม สันทอง (2546 , มีนาคม ๓) ธรรมะ : 96

3.1.2.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคลในสังคม

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงปฏิรูปการศึกษาเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มนตรี เกตุพันธ์ เสนอแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **หวังและฝัน** ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคลทุกฝ่ายในสังคมจะส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้ เพราะการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นที่ยอมรับในสังคมได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากผู้ปกครองที่ต้องดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก และสนับสนุน ให้เด็กมีการศึกษา ครูอาจารย์ทำหน้าที่ต่อจากพ่อแม่ในการให้วิชาความรู้ สร้างประสบการณ์และ อบรมสั่งสอนคุณธรรม ดังคำประพันธ์

ความหวังของพ่อแม่มีแต่ลูก	จึงฝังปลูกความดีมีแต่ให้
ด้วยพุ่มเทความรักมากกว่าใคร	เมื่อเติบโตใหญ่หวังไว้ซึ่งได้พึ่งพา

ยอมสละเพื่อลูกทุกอย่าง
 ส่งให้เรียนเขียนอ่านการนา
 ความหวังของคุณครูผู้สั่งสอน
 ให้ความรู้ศิษย์ทุกเหล่าเท่าเทียมกัน
 ทำหน้าที่อันดับสองรองพ่อแม่
 คุณธรรมนำชีวิตติดตัวไป
 ความหวังของโรงเรียนเพียรสร้างชื่อ
 มาตรฐานศิษย์เราเท่าสากล
 ขอความหวังจงรุ่งโรจน์ปรากฏเด่น
 ปฏิรูปการศึกษาพร้อมหน้ากัน

ทุกก้าวย่างปลูกสำนึกให้ศึกษา
 เพื่อนำพาพ้นลำเค็ญเป็นสำคัญ
 เอื้ออาทรตามแนวทางอย่างสร้างสรรค์
 คือหมายมั่นได้วิชาก้าวหน้าไกล
 คอยดูแลอบรมบ่มนิสัย
 เป็นกำไรอุดมการณ์งานสร้างคน
 ให้รำลือทั่วไปในทุกหน
 หวังชุมชนมีส่วนร่วมช่วยกัน
 ดุจแสงเพ็ญดงามตามที่ฝัน
 หวังสักวันฝันสูงส่งคงเป็นจริง

มนตรี เกตุพันธ์ (2545 , ธันวาคม ค 12) หวังและฝัน : 8

อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งในขณะนี้คือเด็กนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ได้ ทั้งที่เป็นยุคแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ ปัญหานี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการอ่านและการเขียนเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ นิภา นวลขาว ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันแก้ปัญหาเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ทั้งครูผู้สอนทุกคน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร จะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง โดยหาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไข ไม่ใช่กล่าวโทษว่าเป็นความบกพร่องของฝ่ายใดอย่างที่ผ่านมา ดังคำประพันธ์

ปฏิรูปการศึกษาพาหวันไหว
 เด็กเป็นสุขเก่งดีดีตราฐ
 เขียนไม่ได้อ่านไม่ออกบอกไม่รู้
 ต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตรงจุดใด
 ครูว่าบ้านไม่ใส่ใจคิดช่วยเหลือ
 ครูคิดว่าครูไทยไม่อาทร
 มัวขัดทอดมากคำทำไมเล่า
 ค่อยคิดค้นแนวทางวางแผนงาน
 การอ่านเขียนของเด็กไทยในวันนี้
 เพราะร่วมด้วยช่วยกันมันจริง

เป้าหมายพันธกิจคิดไว้หรือ
 แต่ที่เห็นเป็นอยู่หดหู่ใจ
 เป็นที่ครูหรือเด็กแน่ต้องแก้ไข
 หน้าที่ใครคนหนึ่งพึงสังวรณ
 ชาวบ้านเบื่อครูทำไม่จึงไม่สอน
 ผู้บริหารย่อหย่อนอ่อนจัดการ
 ควรจักเอาใจร่วมรวมประสาน
 โรงเรียนบ้านร่วมมือคือพลัง
 เป็นหน้าที่ของทุกคนบนความหวัง
 ลบภูมิหลังติระบอบชอบโยนกลอง

นิภา นวลขาว (2546 , มีนาคม ค 3) หน้าที่ใคร : 94

3.1.2.3 การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวหรือโฮมสคูลเป็นทางเลือกใหม่ของการศึกษาไทยที่ได้ รับผิดชอบต่อผลมาจากประเทศตะวันตก ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวพ.ศ.2547เป็นกฎหมายรับรองการจัดการศึกษาลักษณะนี้ อย่างถูกต้อง สุภาวดี เจริญเศรษฐมท (2545 : 32) ให้ความหมายว่า เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบครัวจัดขึ้นตามสิทธิคุ้มครองของกฎหมาย โดยให้สิทธิพ่อแม่อย่างถูกต้องตามกฎหมายในการจัดการศึกษาแก่ลูกด้วยตนเองที่บ้านหรือในสิ่งแวดล้อมอื่นที่พ่อแม่เห็นว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกได้

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวปรากฏในบทประพันธ์ชื่อ **โฮมสคูลดีหรือใครบอกได้** โดยกล่าวว่าเป็นวิธีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาไปยังครอบครัว นอกเหนือจากการให้รัฐเป็นผู้จัดการศึกษาแก่ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีเพราะเป็นการกระจายฐานการเรียนรู้และให้โอกาสพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้แก่บุตรหลานของตนได้ตามความเหมาะสม แต่การจัดการศึกษาโดยครอบครัวยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ผู้ปกครองจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการศึกษาโดยครอบครัวอย่างแท้จริง ต้องรู้หลักการและปรัชญาการศึกษาของชาติ ต้องมีโลกทัศน์กว้างไกล ต้องมีการศึกษาและประสบการณ์เพียงพอ จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ ต้องหมั่นค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ต้องมีความรู้ด้านจิตวิทยาในการพัฒนาเด็ก ต้องรู้วิธีการวัดผลประเมินผล ต้องรู้จักใช้สื่อการสอน ที่สำคัญผู้ปกครองจะต้องมีความพร้อมทางฐานะเศรษฐกิจ ต้องมีเวลาให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาโดยครอบครัวจะมีศูนย์การเรียนรู้คอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยแก้ไขปัญหา แต่ในบางครั้งก็เจ้าหน้าที่หรือครูพี่เลี้ยงที่ช่วยดูแลประสานงานการจัดการการศึกษาของแต่ละครอบครัวก็อาจจะดูแลได้ไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ผู้ปกครองจะต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ ต้องฝึกให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยเพราะในชีวิตจริงเด็กมิได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวตลอดไป และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือผู้ปกครองจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัด ความสนใจและความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละคน จากแนวคิดดังกล่าวของสวัสดี สุวรรณอักษร แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะเป็นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในแต่ละครอบครัว แต่ในความเป็นจริงการจัดการศึกษาโดยครอบครัวก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ซึ่งหากใช้วิธีการดังกล่าวโดยครอบครัวยังไม่มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาก็อาจเกิดผลเสียต่อตัวผู้เรียน

มากกว่าผลดี ดังนั้นจึงควรคิดทบทวนให้ดีกว่าตัดสินใจเลือกจัดการศึกษาด้วยวิธีการนี้ ดังคำ
ประพันธ์

โฮมสคูลเป็นเรื่องใหญ่ในยุคนี้
ว่าความหมายแท้จริงคือสิ่งใด
โฮมสคูลคืออะไรใครรู้บ้าง
ให้พ่อแม่ในรัฐช่วยพัฒนา
จากหลักการสำคัญเรียกกันว่า
ดูเขาร่างกฎกระทรวงน่าห่วงใย
โฮมสคูลดีอย่างไรใครบอกได้
ให้พ่อแม่เป็นครูผู้จัดวาง
การสอนสิ่งอย่างนี้จะดีแท้
มีวุฒิคุณสมบัติพัฒนาตน
รู้หลักการและปรัชญาการศึกษาชาติ
ทฤษฎีของชีวิตจิตวิทยา
คุณสมบัติผู้สอนดีมีหลายอย่าง
เก่งแนะแนวชีวิตแก่ศิษย์ตน
รู้หลักเกณฑ์วัดผลดีที่แน่ชัด
ด้านอุปกรณีสอนวิชานานาพรรณ
วิชาการในโลกนี้มีหลายอย่าง
โลกาภิวัตน์เพิ่มอัตราทุกนาที
คุณสมบัติพ่อแม่ต้องแน่ชัด
แม้คุณสมบัติไม่ดีจริงทุกสิ่งอัน
แนใจหรือพ่อแม่ไทยสมัยนี้
แม้เรียนรู้จบชั้นชั้นปริญญา
เศรษฐกิจพ่อแม่ไทยสมัยนี้
เพียงปัจจัยสี่ก็ยากลำบากจริง
หลายครอบครัวหาเช้ากินค่ำ
จะสอนลูกเวลาได้อย่างไรกัน
แม้จะมีศูนย์การเรียนรู้อยู่เคียงข้าง

หลายคนมีความพะวงและสงสัย
เป็นเรื่องใหญ่ต้องคิดกันด้วยปัญญา
คือแนวทางการกระจายงานการศึกษา
โดยคิดว่าครอบครัวเด่นเป็นปัจจัย
การศึกษาโดยครอบครัวหัวข้อใหญ่
ควรวินิจฉัยวิจัยไว้ให้ถูกทาง
ถ้ากระจายการเรียนรู้สู่โลกกว้าง
ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้สู่ลูกตน
ถ้าพ่อแม่ทั้งหลายได้ฝึกฝน
ทั้งเปี่ยมด้วยความสนใจใฝ่วิชา
ชาญฉลาดในโลกงานการศึกษา
รู้จักหาโลกทัศน์พัฒนาคตน
เช่นเก่งทางสอนดีที่เกิดผล
เก่งคิดค้นนวัตกรรมที่สำคัญ
ต้องถนัดงานผลิตคิดสร้างสรรค์
ซึ่งต้องหมั่นนำไปใช้ได้อย่างดี
ต้องรู้ทางรู้กระบวนการอย่างถ้วนถี่
ครูยุคนี้ต้องรู้จริงวิ่งตามทัน
ต้องปฏิบัติได้จริงทุกสิ่งสรรพ
อย่างนี้ก็ฝันว่าเด็กรัฐจะพัฒนา
ว่าจะมีสรรพคุณงานการศึกษา
อย่างนี้กว่าเก่งทุกศาสตร์เป็นปราชญ์จริง
ยังบงชี้ความจนยากลำบากยิ่ง
อีกหลายสิ่งยิ่งหายากลำบากครัน
ต้องตรากรรมาทรหดและอดกลั้น
อย่างนี้ก็ฝันว่าสอนได้สบายแฮ
คอยชี้ทางเอื้ออำนวยหรือช่วยแก้

เป็นที่เลี้ยงเคียงคู่คอยดูแล

เพราะปัญหาบางประมาณยานพาหนะ

การวัดผลเรื่องหนึ่งซึ่งสำคัญ

แม้พบเด็กครอบครัวใดยังไม่ผ่าน

ครูที่เลี้ยงต้องเคียงข้างไม่ห่างตา

การพัฒนาเด็กไทยสมัยนี้

เพราะเด็กไทยมีปัญหามากมาย

โลกทัศน์ของเด็กไทยในยุคนี้

ถ้าพ่อแม่สิ้นหวังนั่งอับจน

เด็กอยู่บ้านนานไปใจติดอัด

กลายเป็นเด็กเห็นแก่ตัวชั่วช้าครัน

เพราะเด็กขาดมิตรสัมพันธ์อันใกล้ชิด

เด็กควรมีเพื่อนสนิทกลุ่มมจิตรใจ

เพราะกิจการงานน้อยใหญ่ในโลกนี้

เพราะพลังสามัคคีนี้สำคัญ

ศักยภาพของเด็กไทยเรื่องใหญ่หนึ่ง

จะพัฒนาถูกทางได้อย่างไร

วันโลกกว้างทางศึกษาก็น่าคิด

อีกอาชีพมากมายหลายหมื่นพัน

สัมมาชีพในโลกนี้มีหลายอย่าง

เลือกผิดทางจะขึ้นขมระทมใจ

ความถนัดสิ่งหนึ่งพึงวิเคราะห์

แม้พ่อแม่เฝ้าอ่านช่วยเชิดชู

อย่าคิดว่าเด็กเหมือนดินหินปูนปั้น

ใช้เสริมสมองอย่างเดียวให้เชี่ยวชาญ

ซึ่งไม่แน่ว่าจะประสานงานทุกวัน

ครูที่จะมาเสริมแรงอย่างแข็งขัน

จะต้องหมั่นมาช่วยด้วยศรัทธา

ต้องคิดอ่านแก้ไขในปัญหา

ต้องรู้ว่าแก้ไขอย่างไรกัน

จะต้องมีกระบวนการงานสร้างสรรค์

ต้องให้ชั้นเชิงงานการสอนคน

ควรจะมีเสริมไว้ให้เกิดผล

จะขวายขวนสรรค์สร้างอย่างไรกัน

โลกทัศน์แคบจริงทุกสิ่งสรรพ

เพราะมุ่งมั่นประโยชน์ตนจนเกินไป

จึงหลงผิดคิดเห็นตนเป็นใหญ่

เสริมนิสัยด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ความสำเร็จที่แท้จริงทุกสิ่งสรรพ

ช่วยงานนั้นพัฒนาก้าวหน้าไกล

เป็นเรื่องซึ่งต้องคิดวินิจฉัย

ถ้าเราไม่วิเคราะห์ไว้ให้ครบครัน

เด็กมุ่งจิตด้านใดที่ใฝ่ฝัน

เด็กมุ่งมั่นใฝ่หาอาชีพใด

เลือกถูกทางอนาคตจะสดใส

เป็นเรื่องใหญ่ของชีวิตให้คิดดู

ว่าเด็กเหมาะงานใดใจเขาสู้

การเรียนรู้จะครบถ้วนกระบวนการ

จะแปรผันปรับได้หลายสถาน

ต้องคิดอ่านพัฒนาไว้ทั้งกายใจ

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2543 , สิงหาคม ๒ 8)

โฮมสคูลดีหรือใครบอกได้ : 77 – 79

3.1.2.4 การลงโทษผู้เรียนด้วยการเขียนติ

การลงโทษเด็กด้วยการตีเป็นวิธีการที่สังคมไทยถือว่าเป็นเรื่องปกติที่ปฏิบัติกันมาช้านานจนอาจกล่าวได้ว่าการตีเป็นวัฒนธรรมในการอบรมสั่งสอนเด็กรูปแบบหนึ่งของครูหรือ

ผู้ปกครอง ดังคำพังเพยโบราณของไทยที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ซึ่งมีความหมายว่าหากรักบุตรหลานก็ต้องลงโทษด้วยการตี เพื่อที่จะปรามหรือควบคุมดูแลเมื่อบุตรหลานมีความประพฤติไม่เหมาะสม ทำให้เด็กกลัวและปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้ใหญ่แนะนำและสามารถหยุดพฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็กได้ทันที ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษาไม่ให้ลงโทษเด็กด้วยวิธีการที่ทรมานหรือทารุณแก่ร่างกายและจิตใจ ซึ่งก็คือการเขียนตีนั้นเอง ในบทร้อยกรองชื่อ **ไม่เรียวที่รัก** ประเสริฐ ไสววรรณ ได้เสนอแนวคิดว่าการลงโทษด้วยการตีสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้ดีขึ้นได้ เพราะจากประสบการณ์เมื่อครั้งเป็นเด็ก ผู้แต่ง เคยถูกลงโทษด้วยการใช้ไม้เรียวตีเมื่อทำความผิด เมื่อเวลาผ่านไปจึงเข้าใจว่าการถูกลงโทษในวัยเด็กสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กให้ดีขึ้นได้ ดังคำประพันธ์

ไม่เรียวเอ๋ยฉันเคยขีดขยาดหวาดเสียว	เสียงเคียวเคียวขวับขวับหวดกับกัน
ช่างเจ็บปวดรวดร้าวเหลือทานทน	น้ำตาหล่นขี้เยี่ยวตรดรดกางเกง
แม่ปวดแปลบแปลบกันพอนไหว	เจ้าคือไม้อบรมผู้ข่มเหง
เจ้าคือไม้ศักดิ์สิทธิ์พิชิตนักร้อง	ผู้ไม่เกรงกลัวใครในโรงเรียน
ขวับขวับเคียวเสียววาบปล้ำบแก้มกัน	น้ำตาหล่นเจ็บปวดรวดร้าวเคียด
ถูกลงโทษหวังให้ตั้งใจเรียน	หวังปรับเปลี่ยนนิสัยตนเป็นคนดี
ใครเกียจคร้านการเรียนถูกเขียนแน่	โดนไม้แสบเคียวเคียวขวับฉับถี่ถี่
ไม่ทำเวรคบเพื่อนชั่วอ้ายตัวดี	ขาดเรียนตีไม่ยังจนหลังลาย
วันเวลาผันผ่านเนิ่นนานนัก	ฉันยังรักไม้เรียวไม่รู้หาย
และยังจำติดตามอยู่มีผู้คลาย	ถูกรอยหวายประทับตราขนน่ายล
แต่วันนี้ไม้ศักดิ์สิทธิ์พิชิตเด็ก	ทั้งเด็กเล็กเด็กใหญ่อย่างได้ผล
คงเป็นเพียงเศษไม้ในมือคน	พอหน้ามลคนงาม...เขาห้ามตี

ประเสริฐ ไสววรรณ (2544 , สิงหาคม ค 8) ไม่เรียวที่รัก : 80

จากการวิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพบว่าควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการอันหลากหลายที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุดและอาจนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมในการจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้นจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้ ส่วนเรื่องการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเป็นวิธีการที่น่าสนใจแต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลาย

ประการที่อาจเป็นผลเสียต่อผู้เรียน และการลงโทษผู้เรียนด้วยการเปลี่ยนที่ตั้งผู้ประพันธ์เห็นว่าเป็นวิธีการที่ได้ผลในอดีตก็มิสามารถนำมาใช้ได้อีกต่อไป

3.2 แนวคิดของผู้ประพันธ์เรื่องบุคคลากรทางการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กล่าวถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้สอนและผู้เรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรในแต่ละท้องถิ่นที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยแต่ละฝ่ายล้วนมีความสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปได้

แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ผู้ประพันธ์ได้เสนอไว้ แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ ผู้บริหาร และผู้สอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ผู้บริหาร

ผู้บริหารในด้านการศึกษานั้นมีอยู่ 2 ตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545:4) อธิบายว่าผู้บริหารคือบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการศึกษานอกสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาคือบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน ผู้บริหารทั้งสองตำแหน่งถือเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปตามนโยบายที่วางไว้ เป็นผู้บังคับบัญชา วางแผนประสานงาน คอยติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ในบทสร้อยกรองได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารไว้ 3 ประการ ได้แก่ ธรรมชาติของผู้บริหาร บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร และ ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษา

3.2.1.1 ธรรมชาติของผู้บริหาร

ผู้บริหารมีหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือการปกครองคนเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากอำนาจและความสามารถในการบริหารงาน ผู้บริหารยังต้องมีหลักธรรมในการบริหารงานด้วย หลักธรรมดังกล่าวคือหลักพรหมวิหารสี่ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ผู้นำควรถือปฏิบัติอยู่เป็นนิตย์ มี 4 ประการ ได้แก่

1. เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีความสุข กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารมีความเมตตา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาก็มีความสุข จิตใจที่มีความสุขเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำงาน

2. กรุณา ความสงสาร คิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ กล่าวคือ หากผู้บริหารมีความกรุณา ก็จะพยายามช่วยผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาแก้ไขปัญหาต่างๆให้หมดไป

3. มุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข กล่าวคือ หากผู้บริหารรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในโอกาสที่เหมาะสม ก็จะทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานต่อไป

4. อุเบกขา วางตนเป็นกลาง ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงวิบัติ มีทุกข์ กล่าวคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์หรือปัญหาที่ทำให้ผู้บริหารหวั่นไหว หรือเกิดความหนักใจ ผู้บริหารก็ต้องรู้จักวางเฉยทำใจให้หนักแน่นกับสิ่งที่เกิดขึ้น

ในบทประพันธ์ชื่อ **ธรรมะผู้นำ** แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารต้องยึดถือหลักพรหมวิหาร 4 ในการปกครองคนเพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพรักและเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้บริหาร อันจะทำให้เกิดความพึงพอใจและเต็มใจจะปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถดังคำประพันธ์

เป็นผู้นำทำใจให้หนักแน่น	ถ้ามาดมั่นต้องผจญดลปัญหา
พิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา	สิ่งล้ำค่าคือสติที่เตือนตน
ธรรมะที่นำพางานราบรื่น	ถ้าผู้นำขบขืนจะเกิดผล
ผู้ร่วมงานเคารพรักกันทุกคน	เพราะผู้นำกระทำตนเป็นคนดี
มีเมตตาปรารถนาให้เป็นสุข	ผู้น้อยจักไร้ทุกข์เกษมศรี
หัวหน้างานเป็นผู้นำกระทำดี	มีเมตตาเป็นศรีกระทำตน
กรุณาปรารถนาให้พ้นทุกข์	แสดงตนช่วยคนสุขด้วยทุกหน
ทุกข์ของผู้ร่วมงานเหมือนทุกข์ตน	แบ่งทุกข์ให้หลุดพ้นด้วยกรุณา
ยินดีเมื่อได้ดีดีใจด้วย	มุทิตาจินาช่วยสวयหนักหนา
ผู้ร่วมงานซาบซึ้งตรึงอุรา	ผู้นำพาให้เกิดขวัญกำลังใจ
กระทำตนเป็นคนกลางทุกทางที่	อุเบกขานำชี้ให้ไม่หวั่นไหว
ธรรมะของผู้นำประจำใจ	พรหมวิหารสี่นี้ไซ้แจ่มใสเอย

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2544 , มกราคม ฉ 1)

ธรรมะผู้นำ : 80

บทประพันธ์ชื่อ **พรหมวิหารสี่** ก็ได้เสนอแนวคิดไว้เช่นเดียวกันว่า ผู้บริหารงานจะต้องยึดหลักพรหมวิหารสี่ให้เป็นคุณธรรมประจำตนเพราะหลักธรรมดังกล่าวจะนำมาซึ่งความสุขในการบริหารงานและปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เมื่อเกิดปัญหาก็จะสามารถแก้ไขให้ผ่านพ้นไปได้

ที่สำคัญคือผู้บริหารที่ยึดหลักพรหมวิหารสี่จะเป็นที่ชื่นชมของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและคนทั่วไป ดังคำประพันธ์ว่า

เมตตา นำเป็นธรรมค้ำจุนโลก	ให้สร้างโคกสันทุกข์เป็นสุขศรี
ความเอ็นดูอยู่คู่ตนคือคนดี	เป็นเครื่องชี้คุณธรรมประจำตัว
กรุณา ปรารถนาให้พ้นทุกข์	ให้อยู่อย่างเป็นสุขกันถ้วนทั่ว
ความกรุณาหนุนนำกำหนดตัว	เป็นเครื่องชี้ดีชั่วในตัวตน
มุทิตา พาที่ยินดียิ่ง	ให้สมานมิตรมิ่งยิ่งด้วยผล
ความยินดีมีค่ายิ่งกับทุกคน	เป็นเหมือนมนต์ศักดิ์สิทธิ์ติดตรึงใจ
อุเบกขา ทำท่าว่าวางเฉย	ให้ตรองตรึกก่อนเอ่ยจะแก้ไข
ความวางเฉยไม่ใช่เลยละทิ้งไป	มีความนัยเป็นเหตุเป็นผลกัน
เมตตา กรุณา มุทิตา	อุเบกขา นี้หนาย่าเห้น
พรหมวิหาร ทั้งสี่ชี้ชัดครัน	เป็น ธรรมะผู้ใหญ่ว่าควรยึดครอง
หัวหน้างานบริหารท่านผู้ใหญ่	ยึดธรรมะพรหมวิหารสี่ไว้รั้งกันทั้งอง
จะสิ้นทุกข์เกิดสุขตั้งใจปอง	ธรรมะครองใจตนชนชื่นชม
	สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2544 , สิงหาคม ฉ 8)
	พรหมวิหารสี่ : 80

3.2.1.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร

บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร คือการบังคับบัญชา วางแผนการบริหารงาน ตลอดจนติดตามและประเมินผลงาน เพื่อให้การทำงานเป็นตามความมุ่งหมาย บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารที่ปรากฏในบทประพันธ์มี 2 หัวข้อ ได้แก่ ผู้บริหารต้องหมั่นติดตามผลงานและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.2.1.2.1 ผู้บริหารต้องหมั่นติดตามผลงานและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้ บังคับบัญชา

สุบิน แก้วยัง (2547 : 43) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติในการบริหารงานบุคคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ข้อหนึ่งว่า ต้องบำรุงขวัญและกำลังใจ ตลอดจนประโยชน์เกื้อกูลอื่นๆ เมื่อมีโอกาส ต้องเยี่ยมเยียน รับฟังความคิดเห็นให้กำลังใจ หากมีข้อผิดพลาดบกพร่องในการปฏิบัติงาน

จะได้รีบให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ...ไปร่วมแสดงความชื่นชมยินดีในความสำเร็จของผู้ร่วมงานตามโอกาสอันควร ในบทประพันธ์ชื่อ **กำลังใจที่มาเยือน** กล่าวว่าผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถผลักดันให้มนุษย์เกิดกำลังกายและกำลังความคิดที่จะประกอบกิจการงานต่างๆ ซึ่งทำได้โดยการรู้จักถามไถ่ ติดตามผลงานและชมเชย เพื่อให้ผู้สอนรู้สึกว่สิ่งที่ตนทำนั้นมีคุณค่า ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดประสบการณ์ที่รู้สึกตื่นตัวใจ เพราะมีผู้บริหารมาเยี่ยมเยียน ดูการปฏิบัติงาน และชื่นชมผลงาน ทั้งที่ผู้ประพันธ์อยู่โรงเรียนที่ห่างไกล ซึ่งมักจะถูกทะเลาะเลย ต้องต่อสู้ แก้ไขปัญหาต่างๆเอง ทำให้ครูบางส่วนท้อแท้เหนื่อยล้ากับการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจึงมีหน้าที่สำคัญที่จะทำให้ครูเหล่านี้มีกำลังใจในการทำงาน เพราะหากผู้บริหารไม่ทอดทิ้งหรือละเลย หมั่นมาตรวจเยี่ยม รู้จักรับฟังและช่วยแก้ไขปัญหานั้นแนะวิธีการที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนชื่นชมการปฏิบัติงานของครู ก็จะทำให้ครูมีกำลังใจในการทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้ หากผู้บริหารได้ปฏิบัติสิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้ครูรู้สึกว่ามีผู้เห็นคุณค่าและใส่ใจในงานที่ครูได้ทำ อันจะก่อให้เกิดกำลังใจที่จะทำงานเพื่อเด็กต่อไป ดังคำประพันธ์ว่า

วันนี้เป็นวันที่ตื่นตัวใจ	ท่านผู้ใหญ่แห่งวงการการศึกษา
มาเยี่ยมผลผลิตที่ผ่านมา	เห็นคุณค่ายืนยันว่างานดี
แม้อยู่ไกลเพียงไรท่านไปถึง	สุดซาบซึ้งดั้นด้นมาเป็นสักขี
ได้รับรู้ถึงผลงานที่ทำนี้	คือสิ่งที่ควรสานต่ออย่าท้อใจ
เป็นครูของเด็กเด็กด้อยโอกาส	ที่ยังขาดคนดูแลและแก้ไข
บางครั้งเกือบจะหมดกำลังใจ	อุปสรรคยิ่งใหญ่ต้องฝ่าฟัน
ที่ยืนหยัดอยู่ได้ถึงวันนี้	เพราะสังคมคงต้องมีคนสร้างสรรค์
ดำรงความเป็นไทยนานนิรันดร์	จึงมุ่งมั่นหาหนทางสร้างปัญญา
ให้เด็กเด็กรู้หน้าที่แยกดีชั่ว	ไม่เมามัวรู้วิธีแก้ปัญหา
ท่านผู้ใหญ่ที่นั่นท่านมีเมตตา	ขอขอบคุณที่ท่านมาให้กำลังใจ
	กุสุมา ภูขาว (2544 , มีนาคม ฉ 12)
	กำลังใจที่มาเยือน : 59

3.2.1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษาเป็นการบริหารแบบเน้นการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในบทประพันธ์ชื่อ **หลักสูตรสถานศึกษา...หลักสูตรแห่งการมีส่วนร่วม** กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่ประสานงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เนื่องจากสถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถบริหารงานดังกล่าวทั้งหมดตามลำพังได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น ร่วมจัดทำหลักสูตร เป็นวิทยากร เป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นสถานที่ฝึกงาน ร่วมลงทุนทางการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องออกไปยังชุมชน เพื่อนำแหล่งการเรียนรู้เข้ามาในโรงเรียนเพราะในแต่ละชุมชนก็มักจะมีภูมิปัญญาต่างๆ อยู่ ตลอดจนบุคคลในชุมชนที่จะสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระภิกษุสงฆ์ และกลุ่มแม่บ้านในชุมชน หลักการในการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษาจะเป็นไปได้หากผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจและให้ความสนใจหลักการดังกล่าวอย่างจริงจัง และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตน ดังนี้

ทำงานเดี่ยวตัวคนเดียวเปล่าเปลี่ยววันๆ	ไม่สมัครสมานชนคนหลากหลาย
โรงเรียนโดดบริหารเดี่ยวแสนเดียวดาย	ไม่เยี่ยมกรายชุมชนคนเหมินมอง
ประสบการณ์การเรียนรู้ครูจัดให้	ทันสมัยใช้เรียนอยู่แต่ในห้อง
ในชุมชนพื้นที่แดนแคว้นเวียงทอง	ควรเมียงมองแหล่งเรียนรู้คู่เคียงมา
ภูมิปัญญาพื้นบ้านประสานไว้	ภูมิน้ำใจภูมิพลังทางการศึกษา
ผู้ใหญ่บ้านท่านกำนันจะหันมา	ทั้งหลวงตาภิกษุสงฆ์คงร่วมมือ
กลุ่มแม่บ้านการเกษตรอุตสาหกรรม	ลงมือทำฝึกปฏิบัติจัดยึดถือ
คนสำคัญให้เขาหันมาร่วมมือ	คนนั้นคือคนประสานผู้บริหารโรงเรียน

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2546 , มีนาคม ๓)

หลักสูตรสถานศึกษา...หลักสูตรแห่งการมีส่วนร่วม

3.2.1.3 ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษา

ไพบุลย์ จันธิมา (2545 : 33-34) ได้กล่าวถึงผู้บริหารที่ไม่สนับสนุนครูอาจารย์ให้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้บริหารที่มีแนวโน้มที่จะบริหารเช่นนี้จะก่อให้เกิดความกลัว

ในหมู่คณะครูอาจารย์ได้ ทำให้ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนไม่น้อย ครูแต่ละคนก็จะพยายามทำงานในหน้าที่ของตนให้รอดเป็นงานๆ เพื่อไม่ให้ตนเองถูกมองว่าไปขัดกับผู้บริหาร ซึ่งการทำงานลักษณะนี้จะไม่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ คิดค้น พัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ สำหรับใช้ในการเรียนการสอนได้เลย ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษายังมีทัศนคติและพฤติกรรมอย่างนี้ต่อไปโดยไม่มี การแก้ไข ไม่เพียงแต่ไม่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเช่นครูอาจารย์แล้ว ยังจะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นอันตรายต่อ กระบวนการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติเป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถาน ศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาควรสนับสนุนให้ครูอาจารย์พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ดัง ปรากฏในบทประพันธ์ชื่อ **นกแก้วแอมว่โครงการ** ว่าในยุคปฏิรูปการศึกษานี้ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ให้เด็กได้เรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้โดยการทำโครงการแทนวิธีการเรียนการสอนแบบเดิมที่ต้องท่องจำและเรียนจาก ตำราที่ครูนำมาสอนเพียงอย่างเดียว ครูที่ปฏิบัติงานสอนด้วยวิธีเดิมมานานก็ต้องปรับตัว พยายามเรียนรู้และปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบาย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญเพราะเป็นบุคคลสำคัญที่สนับสนุนให้ครู อาจารย์ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลดีก็จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็น ด้วยและไม่สนับสนุนก็จะเป็นอุปสรรคที่ทำให้ครูไม่สามารถพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ ดัง คำประพันธ์

เดี๋ยวนี้กระทรวงศึกษามาแนวใหม่	เพิ่งคิดได้เรื่องโครงการการศึกษา
มีคำถามสมมติฐานให้เวลา	แล้วค้นหาจากแหล่งรวมความรู้จริง
สอนให้คิดสอนให้ถามตามค้นคว้า	คุณนั้นหนาประสานงานทุกสิ่ง
แหล่งข้อมูลทั่วไปใครรู้จริง	ล้วนทุกสิ่งต้องค้นหาศึกษาเอง
เป็นครูมาใกล้เข้าโลงปลงสังขาร	เคยแต่ผ่านท่องตำราหาคนเก่ง
หลายอย่างคิดและทำครูนำเอง	เด็กกวอดเบ่งถามไถ่ได้เจอดี
มองย้อนหลังนั่นฟังเพราะคนคิด	มัวมาติดท่องขึ้นใจไว้ศักดิ์ศรี
คิดว่าตัวเลิศล้ำพันธานี	แยกชั่วดีเหตุผลเด็กจวนใจ
เด็กนั้นขาดความริเริ่มเสริมสร้างสรรค์	ขาดความฝันอันรุ่งโรจน์ที่สุดไผ่
ครูเคยสอนให้ตามจนยามใจ	คราเติบโตใหญ่ความคิดสร้างจึงกลางลิ้น
ต่อแต่นี้ครูตีไม่มีหนังสือ	ครูไม่ถึงไม่เรียวเทียวเชือดเฉือน
ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางครูพลางเตือน	ครูเหมือนเพื่อนคอยปรึกษาแนะทาง

เรื่องโครงการศึกษามาแผนใหม่
แต่ขอใหญ่เข้าใจหรือคือทิศทาง
เหมือนงูเลื้อยหัวส่ายท้ายขยับ
ถ้าหัวนิ่งหางโกวใจครูกลัว
ขอใหญ่ขอจบครูอยู่ห้องท่องหนังสือ
สอนนกแก้วนกขุนทองท่องสารพัน

ครูทำได้เกินค่าน่าสะสง
ถ้ามีหมาใจกันนั้นครูกลัว
หางก็รับไปด้วยช่วยท้ายหัว
ความหมองมัวตกที่หางเจอทางตัน
สองมือถือชอล์กเขียนเขียนอ่านผัน
คงจบกันเรื่องโครงการไม่ผ่านเอย

วีระชัย ไชยสินธุ์ (2543 , ตุลาคม ฉ10)

นกแก้วแอมวโครงการ : 80

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารพบว่าผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญจึงต้องมีธรรมะ คือ หลักพรหมวิหารสี่ในการครองตนเพื่อเป็นผู้นำอันจะก่อให้เกิดความสุข ความเข้าใจในการบริหารงานและเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารคือการใส่ใจ หมั่นเยี่ยมเยียน ติดตามการทำงาน รับฟังและช่วยแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ อยู่ใต้บังคับบัญชา และต้องนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเอง พัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและสอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา

3.2.2 ผู้สอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 4) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าเป็น ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่างๆ โดยจำแนกว่า ครู หมายถึงบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ส่วนคณาจารย์ หมายถึงบุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับปริญญาของรัฐและเอกชน ผู้สอนเหล่านี้เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์ ต่างๆที่จำเป็นแก่ผู้เรียน นับว่าเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญในวงการการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอนใน บทประพันธ์จำแนกได้ 4 หัวข้อดังนี้คือ บทบาทและหน้าที่ของครู ครูในยุคปฏิรูปการศึกษา ครูใน ท้องถิ่นทุรกันดาร และ ปัญหาเกี่ยวกับครู

3.2.2.1 บทบาทและหน้าที่ของครู

บทบาทและหน้าที่ของครูคือ การเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี และมีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป นับว่าบทบาทและหน้าที่ของครูมีความสำคัญต่อสังคมมาก ครูจึงต้องมีพร้อมทั้งความรู้ ความเมตตา ความเพียร มีอุดมการณ์และมีความเสียสละในการทำหน้าที่ ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครูไว้ 8 ประการ ได้แก่ ครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของศิษย์ ครูมีหน้าที่ดูแลอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ครูคือผู้สร้างคน ครูต้องทำงานด้วยอุดมการณ์ ครูต้องมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ครูต้องดูแลเอาใจใส่ศิษย์อย่างใกล้ชิด ครูคือแบบอย่างของศิษย์ในการประพฤติปฏิบัติตน และครูคือผู้พัฒนาเด็กไทย

3.2.2.1.1 ครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของศิษย์

จินดดา กัณพิพัฒน์ เสนอแนวคิดนี้ไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **รักแท้ของแม่พิมพ์** ว่าการที่ครูให้วิชาความรู้ อบรมสั่งสอน และดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของศิษย์ไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ แต่มาจากความรักความห่วงใยที่ครูมีให้กับศิษย์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เหมือนพ่อแม่ที่เลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่น อบรมสั่งสอนลูก โดยไม่ได้หวังสิ่งใดตอบแทนเช่นกัน ครูมีความตั้งใจสอนศิษย์ให้เป็นคนดี คอยใส่ใจเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นกับศิษย์ และดูแลช่วยแก้ไขปัญหาเมื่อศิษย์เดือดร้อน ดังคำประพันธ์

จะเปรียบครูว่าเป็นเช่นเรือจ้าง
ครูบรรทุกอ้อมศิษย์ไว้ในอุทร
เหมือนพ่อแม่เลี้ยงบุตรสุดที่รัก
 ศิษย์เราร้อนทุกข์เข็ญเป็นเช่นไร
นิมิตรแท้แต่ครูผู้ให้ศิษย์
 ศิษย์เห็นแท่นบูชาครูผู้อาทร

ฉันว่าช่างแน่จริงมึงสมร
ครูพร่ำสอนให้ศิษย์เป็นเช่นดวงเดือน
 ศิษย์เหนื่อยนักถามถึงสุขทุกข์หรือไม่
 ครูแก้ไขช่วยดับทุกข์ให้สุขเป็น
สุขชีวิตศิษย์รักพุ่มพักถนอม
 ศิษย์ขอวอนกราบไหว้ดวงใจครู

จินดดา กัณพิพัฒน์ (2546 , มกราคม - มีนาคม ค.ศ. 4)

รักแท้ของแม่พิมพ์:48

3.2.2.1.2 ครูมีหน้าที่ดูแลอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ

ในบทประพันธ์ชื่อ **พิชพันธุกับการเรียน** เสนอแนวคิดที่ว่า ครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี มีความรู้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยเปรียบเทียบภาวะ

หน้าที่ของครูเหมือนการปลูกต้นไม้ ที่ผู้ปลูกจะต้องหมั่นดูแลเอาใจใส่ รดน้ำพรวนดิน และหวังจะชื่นชมความเจริญงอกงามของต้นไม้ที่ตนปลูก เช่นเดียวกันกับครูที่เฝ้าอบรมบ่มนิสัยและเฝ้าดูความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ และหวังว่าศิษย์ของตนจะเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไปสมดังความตั้งใจของครู ดังคำประพันธ์

<p>สองมืออันน้อยน้อยค่อยสร้างสรรค์ ลูกศิษย์มีความรู้อยู่เคียงกาย เปรียบพืชพันธุ์ค่อยค่อยงอกอย่างช้าช้า เป็นต้นอ่อนอกใบแสนยากเย็น ค่อยค่อยเริ่มเรียนรู้สู่ความคิด ความคิดดีคิดยาวและกว้างไกล เริ่มเติบโตขึ้นมาทีละนิด บานสะพรั่งสวยสดน่าจดจำ เฝ้าอุทิศสำหรับบ่มนิสัย วัฒนธรรมของไทยทิ้งดงาม หมั่นรดน้ำพรวนดินบำรุงต้น ผลสีสวยรสชาติอร่อยดี ได้ดูแลอบรมและพร่ำสอน สอนศิษย์ทุกคนตามควรลอง</p>	<p>ว่าสักวันคงจะสมอารมณ์หมาย อ่านเขียนได้คิดแก้ปัญหาเป็น ออกรากมาสั้นยาวให้เราเห็น จึงกลายเป็นต้นไม้ให้ชื่นใจ ทั้งกายจิตมีธรรมนำสดใส ในจิตใจเรียนรู้คุณธรรม ออกดอกผลดีช่อชูดงามขำ ผู้คนนำประดับรับความงาม วิถีไทยเรียนรู้ดูไต่ถาม พยายามเรียนรู้คู่ความดี จนออกผลโตใหญ่ได้สดดี ทุกผลมีคุณค่าน่าลิ้มลอง ตามขั้นตอนปฏิบัติมีชัดเจน สิ่งที่ปองคงสมหวังดั่งตั้งใจ</p>
---	---

มาถี ปรักมานนท์ (2544 , กรกฎาคม ค 4)

พืชพันธุ์กับการเรียน : 55

3.2.2.1.3 ครูคือผู้สร้างคน

ครูเป็นบุคคลสำคัญในวงการการศึกษา คือผู้ให้ความรู้อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างเต็มที่ได้นั้น ครูจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนก่อนว่าเป็นการสร้างคนเพื่อสร้างชาติต่อไป ในบทประพันธ์ชื่อ **งานของครู** แสดงให้เห็นว่าครูจะต้องยึดถืออยู่เสมอว่าเป้าหมายในอาชีพของตนคือการสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา จนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเป็นคนดีในสังคม ไม่ว่าจะในยุคของการปฏิรูปการศึกษาหรือยุคสมัยใดก็ตาม ดังคำประพันธ์

ครูนั้นยังเป็นครูอยู่ยั้งค้ำ
 มีไหวหวั่นมั่นใจในจุดยืน
 เพียงเพื่อเด็กเยาวชนคนของชาติ
 ด้วยศรัทธาเข้มขันปณินใจ
 ที่ละเล็กทีละน้อยค่อยส่งเสริม
เจียรระในชีวิตลิขิตชะตา
 สอนด้วยความเมตตาหาทางออก
 ยกระดับความคิดจิตวิญญาณ
 ถึงวาระวันผันแปรไปแค่นั้น
 ปฏิบัติพัฒนาค่านิยม
ครูก็ยังเป็นครูกู้หน้าที่
ยึดเป้าหมายปลายทางการสร้างคน

ยังคงรักที่จะทำเพื่อผู้อื่น
 ยังยิ้มชื่นผู้สร้างทางกว้างไกล
 มีโอกาสลืมตาเห็นฟ้าใส
 ครูจึงได้ยอมเหนื่อยอยู่เรื่อยมา
 ช่วยเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงแสวงหา
สร้างคนดีมีค่ามาเนิ่นนาน
 ห่วงใยบอกจุดยืนวางพื้นฐาน
 สรรค์สร้างงานสร้างพลังให้สังคม
 จะปรับร้อยเมืองไทยให้เหมาะสม
 ถึงชื่นชมแต่ที่เห็นเป็นสากล
อุดมการณ์เคยมีไม่สับสน
 สร้างชุมชนสร้างไทยให้ยั่งยืน

สันติสุข สันติศาสนสุข (2545 , พฤษภาคม ค 5)

งานของครู : 80

สันติสุข สันติศาสนสุข ได้ชี้แจงหน้าที่ของครูในการสร้างคนดีมีความรู้ให้สังคมว่า ครูจะต้องมีจุดยืนโดยต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่างๆเพื่ออนาคตของผู้เรียน ครูต้องยอมเหนื่อยเพื่อสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีความรู้ โดยใช้ความเมตตาและห่วงใยศิษย์ด้วยความจริงใจ ครูจะต้องยกระดับความคิดและจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเป็นพลังสำคัญที่จะสร้างสรรค์สังคมไทย ซึ่งหน้าที่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งที่ครูทุกยุคสมัยต้องยึดถือ

เช่นเดียวกับบทประพันธ์ชื่อ **คนเป็นครู** ซึ่งเสนอแนวคิดว่าผู้ที่เป็นครูยอมทำหน้าที่ของตนเพื่อศิษย์เสมอ ครูจึงเป็นผู้สร้างและเป็นผู้ให้อย่างไม่รู้จักจบ ครูเป็นผู้สร้างคนมีคุณภาพ มีคุณค่าเปรียบเสมือนการปั้นดินทรายให้กลายเป็นดวงดาว เป็นอัญมณีที่มีค่า ซึ่งมาจากความรักความปรารถนาดี และความมุ่งมั่นตั้งใจของครู ถึงแม้ว่าครูจะหมดหน้าที่การทำงานทางกายไปแล้วจากการเกษียณอายุ แต่ในจิตใจของครูก็ยังทำหน้าที่ของครู ยังคงรักศิษย์อยู่เสมอ ซึ่งถือเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่ของผู้ที่เป็นครูอย่างแท้จริง ดังคำประพันธ์

ชีวิตคนเป็นครูอยู่เพื่อศิษย์
 อยู่เพื่อให้อยู่เบื้องงานการแบ่งปัน

อยู่เพื่อที่ถูกผิดคิดสร้างสรรค์
 อยู่เพื่อวันเปี่ยมสุขของทุกคน

เอาภูมิรู้อบรมบ่มนิสัย
 ช่วยชีวิตน้อยใหญ่ไม่อับจน
สร้างทรายดินให้เป็นดาวสกาเวเด่น
 สร้างศักดิ์ศรีตั้งงามความศรัทธา
 เกียรติภูมิจากงานที่สานปั้น
 ที่ก่อเกิดภูมิธรรมนำวิญญาน
 คนเป็นครูนั้นเป็นครูไม่รู้จบ
 ชีวิตครูมีเลือดครูอยู่ทุกวัน
 ความมุ่งหวังเต็มหัวใจไม่เคยหมด
 งานของครูพัฒนามายาวไกล

เจียรระโนคนดีชี้เหตุผล
 เพื่อศิษย์พ้นทุกข์ภัยได้เรื่อยมา
สร้างศิษย์เป็นดวงมณีอันมีค่า
 สร้างปรัชญาค่านิยมอุดมการณ์
 คือรางวัลความรักเป็นหลักฐาน
 ให้เบิกบานส่องสว่างอยู่กลางใจ
 แม้จะพบวันเกษียณเปลี่ยนทางฝัน
 รักผูกพันลูกศิษย์เป็นจิตใจ
 แบบฝึกหัดแต่ละบทยังสดใส
 และจะยังยิ่งใหญ่ไปนิรันดรฯ

สันติสุข สันติศาสนสุข (2546 , กุมภาพันธ์ ๒)

คนเป็นครู : 94

ในบทประพันธ์ชื่อ **ก่อนสิ้นลม** แสดงให้เห็นว่าครูอาจารย์เป็นผู้สร้างชีวิตที่มีคุณภาพให้
 ศิษย์เพราะครูได้สั่งสอนวิชาความรู้ อบรมบ่มนิสัย ตลอดจนชี้แนะแนวทางที่ถูกที่ควรด้วยความรัก
 และเมตตาจนศิษย์สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีคุณธรรม รู้จักผิดชอบชั่วดี ศิษย์
 ทั้งหลายจึงต้องระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์อยู่เสมอและหาโอกาสแสดงมุทิตาจิตก่อนที่จะไม่มี
 โอกาส ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ชีวิตเคยด้อยค่า

แต่ดั้งเดิมและเพิ่มพูน

ถูกผิดคิดไม่ออก
 พลลาดพลั้งให้อภัย
 สิ้นสุขตกทุกข์ยาก
 โอบอุ้มเอื้ออารี
 ชีวิตเมื่อคิดถึง
 รอยยิ้มจึงพรึ่มพราย
 วันนี้หรือวันไหน
 ชีวิตคนผันแปร
 สักหนึ่งเสี้ยวนาที

พัฒนามาจากศูนย์

จากความรักและน้ำใจ

ก็พร่ำบอกให้แก้ไข
 ให้เริ่มต้นเป็นคนดี
 ล้มล้มบากหมดศักดิ์ศรี
 เมตตาเมตตาให้มากมาย
 ยังซาบซึ้งอยู่ไม่หาย
 ในทุกครั้งย้อนหลังแล
 หรือวันใดยังไม่แน
 ย่อมดับดับสิ้นลมลง
 ก่อนชีพนี้เป็นมุขผอง

น้อมจิตใจมั่นคง

ก้มกราบลงตรงเท้าครู

สันติสุข สันติศาสนสุข (2543 , กรกฎาคม ค 7)

ก่อนสิ้นลม : 80

ในบางครั้งการทำหน้าที่สร้างคนของครูก็อาจมีปัญหาหรืออุปสรรคบ้างแต่ครูก็ควรมุ่งมั่นทำหน้าที่ของตนให้ดีต่อไป ในบทประพันธ์ชื่อ **ชีวิตครู** เสนอแนวคิดว่าคุณครูต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด แม้ว่าในสังคมจะไม่ได้ยกย่องอาชีพครูเหมือนอาชีพอื่นๆ จึงทำให้ความสำคัญของอาชีพครูถูกลืมเลือน ประกอบกับข่าวคราวด้านลบของครูที่มีให้เห็นอยู่เสมอก็มีส่วนให้เกิดความคิดเห็นเช่นนี้ ทั้งที่จริงแล้วในสังคมไทยยังมีครูที่ดีอยู่อีกมาก สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ครูบางส่วนท้อแท้จนลดความตั้งใจในการสั่งสอนและเอาใจใส่เด็กไปบ้าง คุณค่าของอาชีพครูจึงลดลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามคุณครูควรทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด โดยมุ่งมั่นปฏิบัติงาน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สนุกสนานและเกิดประโยชน์ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีปัญญา รู้จักผิดชอบชั่วดี พร้อมทั้งจะสร้างเยาวชนที่มีคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข เพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าวหน้า เมื่อครูทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุดแล้ว อาชีพครูจะเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีคุณค่าอย่างแท้จริง ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ชีวิตครูทั่วไปใครรู้บ้าง
 ครูทำดีควรชื่นชมให้สมใจ
 คนเป็นหมอ วิศวะ คณะอาชีพ
 ใครหนอสอนนวนว่าสุดาดวง
 ครูทั่วไปเขามีเพียงนิดหน่อย
 คงมีบ้างที่เลิศลอดปอดดักเตือน
 ครูทุ่มเทให้ศิษย์รักตระหนกคิด
 ศิษย์ได้ดีมีก็คนที่เห็นใจ
 สังคมไทยวันนี้หัวใจแปรเปลี่ยน
 ใครเขาดีก็ตามไปไร้ปัญญา
 อยากเห็นครูไทยไม่ไร้ในคุณค่า
 มุ่งทำงานมิว่างเว้นเช่นอย่างเคย
 ช่วยอบรมป่มนิสัยวินัยศิษย์
 เรียนสนุกทุกข้มลายหายไปพลัน
 ได้ความรู้มากมายประกายจิต

แจวเรือจ้างข้ามฝั่งแต่ครั้งไหน
 ดีกว่าไปตอกย้ำให้ซ้ำทรวง
 สูงลิ่วรีบเรียนต่างแดนแสนแหงนหวง
 โปรดเป็นห่วงครูบ้างอย่าร้างเลือน
 เกินหมื่นร้อยหลายแสนแสนเหมือน
 โปรดเยี่ยมเยือนเห็นซึ่งถึงครูไทย
 รู้ถูกผิดทิศทางสว่างไสว
 โปรดรู้ไว้เถิดท่านทุกวันนี้
 มั่นวนเวียนคละเคล้าเขาเล่าว่า
 ครูระอาอ่อนใจอะไรเลย
 มีปัญญาผ่องผุดไม่หยุดเฉย
 อย่าละเลยหน้าที่ที่มีกัน
 ให้รู้ผิดรู้ถูกได้ใจสุขสันต์
 ชีวิตนั้นราบรื่นพื้นความดี
 ครูอุทิศทุ่มเทให้ได้สุขศรี

ศิษย์ก็เก่งเป็นคนกล้าจิตอารี
รวมให้ได้ในตัวศิษย์สนิทมนัน
วินัยเด่นคุณธรรมดีมีพร้อมกัน
ครูคงสุขพ่อแม่ลดหมดทุกข์หนัก
ครูสดชื่นรื่นในหัวใจกาย

ชาติไทยนี้คงก้าวรอดดูจวิมาน
เก่งดีพลันดูกายใจได้สร้างสรรค์
จิตใจนั้นเปี่ยมล้นพันอบาย
ที่ถูกรักได้ดีมีจุดหมาย
ศิษย์หญิงชายได้ดีเป็นศรีสกุล

นิภาพร น้ำค้าง (2544 , เมษายน ค 1) ชีวิตครู : 64

นอกจากนี้ครูที่ทำหน้าที่สร้างคนกลับถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครดูแลคุณภาพชีวิตยามถึงวัยชรา ในบทประพันธ์ชื่อ **เสร็จงานฆ่าโคถึก** แสดงให้เห็นว่า ครูเป็นผู้สร้างคน ครูมีส่วนสำคัญที่ทำให้ลูกศิษย์จำนวนมากประสบความสำเร็จในชีวิต มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี มีรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีแต่ตัวครูเองกลับต้องลำบากยากจนในยามแก่เฒ่าและไม่มีใครดูแลเอาใจใส่ จากบทประพันธ์ดังกล่าวได้เปรียบเทียบครูที่ส่งศิษย์ทั้งหลายจนถึงฝั่งว่าเป็นดังโคที่ถูกฆ่าเมื่อหมดประโยชน์จากการทำงานแล้ว ดังคำประพันธ์

ครู หรือ ครู แปลว่าหนัก
อยู่โรงเรียนป่าเขาลำเนาดอน
แบกภาระหนักอึ้งพึ่งลำแข้ง
มีเพียงวุฒิ พอ กอ ขอ ขอสร้างตน
สอนศิษย์มาสิบกว่าปีมีแต่ให้
เด็กได้ดีเกินที่จะประเมิน
เดี๋ยวนี้ศิษย์ของครูอยู่ที่ไหน
เป็นทหารตำรวจตรวจแนวทาง
หลายอย่างเราหลีกเลี่ยงเพียงเอาหน้า
ทั้งที่รู้จุดนั้นอันตรายน
เสร็จงานเขาอาสาฆ่าโคถึก
ชีวิตครูแสนจนทนระกำ

ด้วยใจรักจึงบากหน้ามาพรา้สอน
ซุกหัวนอนตามวัดวาประชาจน
ด้วยความแกร่งจึงยืนได้ไม่สับสน
ค่าของคนอยู่ที่ไหนใครประเมิน
ความหวังใยต่อศิษย์ครูมีผู้สรรเสริญ
เพราะส่วนเกินไว้บริญญาพานำทาง
เป็นหมอใหญ่ นายคลัง ทั้งนายห้าง
เป็นนายช่างเศรษฐกิจมีมากมาย
รู้ดีกว่าไม่ดีแต่มีจุดขาย
ยังป็นป้ายยื้อแย่งแข่งกันทำ
เสร็จศึกฆ่าขุนพลคนบอบซ้ำ
ถูกตอกย่ำยามวัยแก่ใครแลเอย

วีระชัย ไชยสินธุ์ (2546 , มกราคม ค 1)

เสร็จงานฆ่าโคถึก : 80

3.2.2.1.4 ครูต้องทำงานด้วยอุดมการณ์

ในบทร้อยกรองชื่อ **แต่ผองครูทั่วถิ่นไทย** แสดงให้เห็นว่าครูที่ดีจะทำงานด้วยใจและด้วยอุดมการณ์ คือมีจุดมุ่งหมายอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีวิชาความรู้ เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดี หน้าที่ในการสร้างคนดังกล่าวถือเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่และยากลำบาก แต่เมื่อพิจารณาถึงค่าตอบแทนหรือเงินเดือนที่ครูได้รับจากหน้าที่นี้ก็นับว่าน้อยมาก หากด้วยอุดมการณ์จึงทำให้ครูอุทิศตนเพื่อศิษย์ได้เรื่อยมา ดังคำประพันธ์

ปฏิบัติแผนเก่าเราฉีกหมด
สิบสองเดือนผ่านไปใจตราตรึง
อบรมศิษย์มากมายหลายชีวิต
หวังเพียงให้ศิษย์ได้ดีมีวิชา
เงินเดือนน้อยด้อยชั้นกลั่นใจอด
หลากลูกศิษย์ใหญ่น้อยคอยเอ็นดู

ด้วยปรากฏปีใหม่ได้มาถึง
หวนคะนึงถึงงานที่ผ่านมา
เฝ้าอุทิศในงานการศึกษา
ยากจะหาใครเยี่ยมเทียบเทียมครู
ทรหดเรื่อยไปด้วยใจสู้
ชีวิตคู่อุดมการณ์ทำงานไป

สุวิทย์ กัลยวงษ์ (2545 ,กุมภาพันธ์ ฉ 11)

แต่ผองครูทั่วถิ่นไทย : 50

ในบทประพันธ์ชื่อ **มือที่เปื้อนชอล์ก** กล่าวถึงอุดมการณ์ของครูที่จะทำหน้าที่สร้างคน ว่าครูต้องมีความตั้งใจจริง เสียสละ มีความเต็มใจ อุดหนุนไม่ย่อท้อและรู้คุณค่างานของตน เพราะงานของครูคือการทำเพื่อผู้อื่น เป็นการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่เหมาะสม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเพื่อที่จะเป็นกำลังสำคัญให้กับประเทศชาติต่อไป ดังคำประพันธ์

ด้วยศรัทธาคงมั่นในคำมั่น
ด้วยกล้าแกร่งอุดมการณ์ที่ผ่านมา
ด้วยวิญญานและเลือดเนื้อเพื่อผู้อื่น
ด้วยเต็มใจทำมาหาหน้าที่ตน
ด้วยรู้ว่าภาระอันหนักยิ่ง
ด้วยรู้ว่าต้องทุ่มเททั้งใจกาย
ด้วยทั้งหมดของชีวิตอุทิศให้
ด้วยสองมือเปื้อนชอล์กเขียนกระดาน

ด้วยรักในไฟฝันอันแรงกล้า
ด้วยรู้ค่าคุณงามงานสร้างคน
ด้วยสำนึกผูกพันมาแต่ต้น
ด้วยอดทนเดินทางที่ท่าทาย
ด้วยทำจริงมันจึงถึงจุดหมาย
ด้วยสุดทำยรู้ค่าราคางาน
ด้วยกายใจเพื่อชาติด้วยอาจหาญ
ด้วยวิญญานมนุษย์ชาติสะอาดงามฯ

กิตติคุณ รัตนเดชกำจาย (2546,มกราคม – มีนาคม ๕ 4)
 มือที่เปื้อนชอล์ก : 51

ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูคนนี้มีดี** แสดงให้เห็นว่าครูทำงานเพื่ออุดมการณ์มากกว่าหวังผลตอบแทน เพราะงานของครูเป็นงานหนักแต่ค่าตอบแทนต่ำ เมื่อเทียบกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ งานของครูคือการอบรมสั่งสอนศิษย์เพื่อให้ศิษย์เป็นคนดีมีความรู้ ซึ่งครูต้องใช้ทั้งวิชาความรู้และประสบการณ์ที่ตนเองมี ประกอบเข้ากับความรักความห่วงใยที่มีให้ศิษย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องง่าย ครูต้องมีความอดทนและมีความตั้งใจจริงในการทำงาน และเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับดังคำประพันธ์

ครู คือผู้ที่ดีมีแต่ให้

ครู บากบั่นตั้งหน้าเอื้ออาทร

ครู วันนีใช่เพียงให้ความคิด

ครู ให้ศิษย์ได้ดีทุกคนไป

ครู เคยได้อบรมบ่มนิสัย

ครู ลำบากตรากตรำนานนับปี

ครู เป็นปูชนียบุคคล

ครู ยากจนเงินตราสุดอาลัย

ครู ไม่ใ้รน้ำใจในคำสอน

ครู สั่งสอนเป็นนิจศิษย์ได้ดี

ครู ห่วงศิษย์หนักหนากว่าสิ่งไหน

ครู อาลัยอาวรณ์สอนให้ดี

ครู ตั้งใจสอนศิษย์ไม่คิดหนี

ครู ผู้นี้คือครูไทยใจทรง

ครู ทุกคนรักศิษย์คิดแต่ให้

ศิษย์ตั้งใจยกย่องประคองครู

ประสิทธิ์ อภัยรัตน์ (2544 , พฤศจิกายน ๕ 11)

ครูคนนี้มีดีอะไร : 80

3.2.2.1.5 ครูต้องมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาได้กำหนด ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 (2539 : ออนไลน์) ไว้ดังนี้

1. ครูต้องรักศิษย์และเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

4. ครูต้องไม่ทำตนเป็นปฏิบัติต่อความเจริญทางกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและให้ศิษย์กระทำการใดๆอันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

ในบทประพันธ์ชื่อ **จรรยาบรรณของครู** เสนอว่าครูต้องยึดจรรยาบรรณครูทั้ง 9 ข้อเป็นเครื่องเตือนสติ เตือนใจในการปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อที่จะครองตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับอาชีพของตน เนื่องจากอาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องมีทั้งความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรมจริยธรรมและต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ครูจึงต้องมีจรรยาบรรณเพื่อให้การประกอบอาชีพเป็นที่ยอมรับและถูกต้องตามกฎหมายระเบียบในการปฏิบัติงาน ดังคำประพันธ์

จรรยาบรรณของครูนั้น	มีสำคัญเก๋าข้อขอขานไซ
หนึ่ง รักเมตตาศิษย์สนิทใจ	สอง สอนให้ศิษย์รู้เด่นเป็นคนดี
สาม เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์	สี่ เสริมความคิดให้ศิษย์เข้มอย่างเต็มที่
มุ่งส่งเสริมให้ศิษย์คิดใฝ่ดี	ห้า ไม่มีแสวงประโยชน์จากศิษย์ตน
หก วิสัยทัศน์พัฒนาก้าวไกล	เจ็ด ศรัทธาในอาชีพครูมุ่งชุมผล
แปด เกื้อกูลเพื่อนสร้างสรรค์งานชุมชน	เก้า กระทำตนศรัทธาปัญญาไทย
จรรยาบรรณของครูทั้งเก้าที่กล่าวนั้น	เชิญครูเราจำกันให้มั่นไว้
เป็นสตืออย่าเชื่อนเตือนจิตใจ	แล้วจะไม่ผิดชีวิตครู
	สำลี รักสุทธิ (2544 , กุมภาพันธ์ ๑๑)
	จรรยาบรรณของครู : 55

3.2.2.1.6 ครูต้องดูแลเอาใจใส่ศิษย์อย่างใกล้ชิด

ในบทประพันธ์ชื่อ **การดูแลช่วยเหลือเพื่อลูกศิษย์** กล่าวว่าครูต้องดูแลเอาใจใส่เด็ก

นักเรียนอย่างใกล้ชิด มีความรัก ความปรารถนาดี เมตตา จริงใจและเป็นมิตร นำพาศิษย์ไปในทางที่ถูก สร้างความมั่นใจแก่ศิษย์ในการดำเนินชีวิต เนื่องจากเยาวชนในปัจจุบันมีปัญหาต่างๆ มาก ดังนั้นครูจึงต้องคอยติดตามดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหา และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์ของครูสามารถเติบโตและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังคำประพันธ์

รักห่วงใยต้องใกล้ชิดเพื่อศิษย์รัก

ด้วยความซื่อถือรักไว้ให้ปัญญา
ครูจึงเป็นผู้นำทางสร้างชีวิต
ประกอบกรรมทำความดีไม่ตีรวน
เยาวชนคนไทยในวันนี้
คอยติดตามช่วยเหลือเอื้อห่วงใย
การดูแลช่วยเหลือเพื่อลูกศิษย์
สร้างความหวังกำลังใจให้ก้าวเดิน
การรู้จักนักเรียนเพียรไต่ถาม
เฝ้าตามติดจิตตสดีใสไม่ตรอมตรม
การคัดกรองลงส่งเสริมเติมความฝัน
การส่งต่อเติมนิสัยให้เปรมปรีดิ์

เฝ้าพุ่มพักด้วยจิตคิดรักษา
เสริมเมตตาเป็นมิตรแท้ไม่แปรปรวน
เพื่อลูกศิษย์คิดสร้างสรรค์ไม่ผันผวน
พูดชักชวนสานความฝันให้มั่นคง
จำต้องมีผู้ดูแลคอยแก้ไข
อยู่ชิดใกล้เป็นแบบอย่างทางเจริญ
เสริมชีวิตคิดก้าวหน้าพาสรรเสริญ
แสนเพ็ดเพ็ดเดินเดินอยู่ได้ในสังคม
ทุกโมงยามแก้ไขให้เหมาะสม
คนนิยมชมยกย่องมองครูดี
การป้องกันและแก้ไขใจผองศรี
เทิดครูดีมีคุณธรรมล้ำเลิศเอย
สุพล วังสินธุ์ (2546 , ตุลาคม ข 10)
การดูแลช่วยเหลือเพื่อลูกศิษย์ : 93

3.2.2.1.7 ครูคือแบบอย่างของศิษย์ในการประพฤติปฏิบัติตน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524:14) กล่าวว่า การสร้างคุณธรรมให้เกิดแก่ศิษย์ไม่ใช่ของง่าย ครูจะพูดหรือสอนอย่างเดียวไม่พอแต่ต้องแสดงตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เพราะตัวอย่างมีค่ามากกว่าคำพูด หากครูต้องการให้ศิษย์มีคุณธรรม ครูจะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี มนตรี เกตุพันธุ์ เสนอแนวคิดนี้ไว้ในบทประพันธ์ชื่อ **แม่ปู่สอนลูกปู่** ว่า ครูคือแบบอย่างในการปฏิบัติตนของศิษย์ โดยได้ยกเอานิทานเรื่องแม่ปู่สอนลูกปู่ เปรียบเทียบให้เห็นว่าการที่เด็กเป็นอย่างไรเพราะได้แบบอย่างมาจากต้นแบบของเด็ก เหมือนดังลูกปู่ที่เลียนแบบการเดินทางจากแม่ปู่ ครูจึงควรตระหนักในข้อคิดสอนใจนี้ให้ดี เพราะนอกจากการทำหน้าที่ให้วิชาความรู้แก่นักเรียนแล้ว ครูยังเป็นต้นแบบเป็นแม่พิมพ์ของเด็กนักเรียนอีกด้วย การวางตัวหรือการประพฤติตัวของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

นักเรียนจะได้เรียนรู้แบบอย่างที่ดีงามเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องและหากครูจะสอนเด็กให้มีพฤติกรรมที่ดี ครูก็ต้องแสดงพฤติกรรมที่ดีเป็นตัวอย่างก่อน อย่าเป็นอย่างแม่ปูที่ตำหนิลูกที่เดินไม่ตรงทาง โดยที่ไม่ได้คำนึงว่าตนเองก็เดินไม่ตรงทางเช่นกัน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

นิทานเก่าเล่าขานแต่กาลก่อน	เรื่องการสอนนำชั้นอันอดสู
ณ หาดทรายชายน้ำงามนำดู	มีแม่ปูฝึกลูกเดินเพลिनอุรา
แม่อวดเก่งนำหน้าเดินอ้าก้าม	ลูกก็ตามเลาะเลี้ยงไร่เคียงสา
เร่งฝีเท้าก้าวถรีเข้ามา	ปูมารดาทำที่หนีให้ไกล
โดยปูแม่แลเข้าเลื่องซุนเคืองลูก	เห็นไม่ถูกที่ทำอัชฌาสัย
เกิดขัดข้องช่องว่างระหว่างวัย	กล่าวเป็นนัยว่าลูกรันดันทุรัง
“สอนเท่าไรไม่จำคำแม่สอน	แม่ถึงก่อนมัวซุ่มซำมเดินตามหลัง
จึงไม่ตรงเขใจไม่ระวัง	เกิดพลาดพลั้งลัดเลี้ยวคดเคี้ยวไป”
ส่วนปูถูกลูกใจกลับได้คิด	แม่พุดผิดการเดินเกินแก้ไข
เพราะเป็นปูตรงทางได้อย่างไร	แม่ทำไม่รู้ไม่သူตน
จากเนื้อเรื่องแม่ปูผู้สอนลูก	ผิดหรือถูกโปรดเข้าใจให้เหตุผล
หากหลงตัวจนต้องเกิดหมองมน	การสอนคนใครขอเตือนอย่าเหมือนปู
	มนตรี เกตุพันธุ์ (2546 , พฤศจิกายน ฉ 11)
	แม่ปูสอนลูกปู : 95

3.2.2.1.8 ครูคือผู้พัฒนาเด็กไทย

ในบทประพันธ์ชื่อ **แม่พิมพ์ของแผ่นดิน** เสนอแนวคิดว่าคุณครูมีความสำคัญในการพัฒนาเด็กไทยโดยการเป็นผู้ให้วิชาความรู้ กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดอย่างกว้างไกลและสร้างสรรค์ ทั้งยังแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ช่วยแก้ไขปัญหาดังๆที่เกิดขึ้นกับศิษย์ เมื่อเด็กไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพแล้วก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป หากครูทำหน้าที่ได้ตามที่กล่าวไว้ ก็เท่ากับครูได้ทำงานของตนอย่างสมบูรณ์ ถือเป็นกาทดแทนพระคุณของแผ่นดินเกิดของตน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

คือแม่พิมพ์คือผู้ให้ไทยองอาจ	คือนักปราชญ์วิทยาช่วยขานไข
คือกุญแจเปิดประตูสู่เส้นชัย	คือโคมไฟส่องทางสร้างปัญญา
เป็นเรือจ้างประจำทางสร้างความรู้	เป็นคุณครูปูชนียอันมีค่า

เป็นแสงเทียนส่องสว่างกลางพนา

พัฒนาการศึกษาทุกฐานถิ่น

พัฒนาสังคมให้เกรียงไกร

คอยแต่งเติมเสริมสร้างทางชีวิต

คอยนำภูมิปัญญาแนะแนวทาง

ดูจประทีปส่องสว่างกลางความมืด

เปล่งประกายแสงสีทั่วเขตคาม

แผ่นดินทองแผ่นดินไทยสว่างไสว

ได้ทดแทนคุณค่าของแผ่นดิน

เป็นสีทองเจิดจ้าส่องฟ้าไกล

พัฒนาชีวิตอันธมมาสัย

พัฒนาเด็กไทยให้เห็นทาง

คอยกระตุ้นให้ศิษย์คิดให้กว้าง

แก้ปัญหาทุกอย่างได้ดังดาม

วันที่ยึดยาวไกลให้อร่าม

เพื่อเด็กไทยของงามทั้งแผ่นดิน

ครูอืมใจในหน้าที่มีผู้สิ้น

ทุกฐานถิ่นเด็กได้รู้...ครูภูมิใจ

จตุฎฐา ศรีเจริญกุล (2546 , ตุลาคม ฉ 10)

แม่พิมพ์ของแผ่นดิน : 80

สรุปได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของครูคือการสร้างคน เพื่อให้คนสร้างชาติต่อไป ครูจึงต้องตระหนักในความสำคัญของหน้าที่ดังกล่าว ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน และพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ทั้งในด้านการให้วิชาความรู้ และการดูแลอบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความเมตตาและความปรารถนาดี มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพครู ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เพื่อพัฒนาศิษย์ให้มีคุณภาพต่อไป

3.2.2.2 ครูในยุคปฏิรูปการศึกษา

ในการปฏิรูปการศึกษา ครูต้องเป็นผู้นำหลักการหรือทฤษฎีต่างๆในการปฏิรูปการศึกษา มาปฏิบัติ ครูจึงต้องมีความพร้อมทั้งความรู้ คุณธรรม ความรับผิดชอบ เพื่อจะส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่ชาติต้องการ ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับครูในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่ ครูมีความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีใบประกอบวิชาชีพ ครูเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆและครูในยุคปฏิรูปการศึกษาควรใช้สื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้

3.2.2.2.1 ครูมีความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา

ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูยุคปฏิรูป** เสนอแนวคิดว่าการปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ เพราะการปฏิรูปการศึกษาจะเป็นไปตามความประสงค์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

กับความตื่นตัวและการปฏิบัติหน้าที่ของคุณ เริ่มตั้งแต่การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้สวยงามแจ่มใส ทำงานทุกอย่างให้เป็นปัจจุบัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ และเสียสละ เพื่อประโยชน์อันจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและประเทศชาติ ดังคำประพันธ์

ครูยุคใหม่ครูไทยได้เร่งรัด
หากชักช้าเสียเวลาไม่ทันการ
นโยบายปฏิรูปการศึกษา
บุคลากรสำคัญนั่นคือครู
ทุกอาคารทุกห้องต้องสวยงาม
ทุกโรงเรียนต้องปรับปรุงให้ฉับไว
โรงเรียนเน้นทำเป็นปัจจุบัน
ครูอาจารย์พร้อมพรักสามัคคี
นับว่าเป็นนโยบายได้ประโยชน์
ขอพระคุณผู้ใหญ่ไม่ทอดทิ้ง
พวกผู้ใหญ่ก็ภูมิใจในทุกท่าน
จงตระหนักในปัญหากล้าเผชิญ

ยุคโลกาภิวัตน์ยุคข้อมูลและข่าวสาร
ครูอาจารย์ยุคใหม่ให้คิดดู
จะก้าวหน้าไปได้ใครยอมรู้
หากไม่สู้คงแย่นแก่เด็กไทย
แลอร่ามสะอาดตาพาแจ่มใส
แลวิไลใหม่เอี่ยมต้องฤดี
เพื่อให้ทันเปิดเทอมใหม่ในทุกที่
ต่างเร้ารีบเร่งเก่งจริงจริง
ความรุ่งโรจน์ก่อให้เกิดประเสริฐยิ่ง
ทำทุกสิ่งเพื่อให้ไทยเจริญ
ครูอาจารย์เสียสละอย่าขาดเงิน
งานก้าวเดินเพราะคุณครูผู้ทุกคน

ครูปฏิรูป (2542 , กันยายน ฉ 6) ครูยุคปฏิรูป : 38

ในบทประพันธ์ชื่อ **ปฏิรูปการเรียนรู้** กล่าวว่าครูเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการสร้างผู้เรียน ให้มีคุณภาพและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ครูจึงควรตระหนักในความสำคัญ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ผู้ประพันธ์แนะแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคุณครูในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนให้หน้าเรียนรู้ มีความรัก ความเมตตา และเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ รู้จักให้อภัยเมื่อศิษย์ผิดพลาด อบรมคุณธรรมซึ่งจำเป็นต่อชีวิตให้แก่ผู้เรียน เช่น ความเพียร ความสามัคคี ความมีศักดิ์ศรี การรู้จักปรับปรุงตนเอง ส่วนในด้านวิชาการ ครูต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความเชี่ยวชาญ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และมีความสนุกสนาน เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังคำประพันธ์ที่ว่า

บรรยากาศสดใส	ช่วยมองไกลใฝ่เรียนรู้
กายภาพที่สวยหรู	ช่วยเชิดชูด้านจิตใจ
เมตตาพาใจรัก	รู้จักศิษย์คิดถามไถ่
ปรานีให้อภัย	ครูยุคใหม่สร้างปัญญา
สุขใจได้ร่วมคิด	สุดปลื้มจิตแก้ปัญหา
ไถ่ถามด้วยเมตตา	พัฒนาด้านอารมณ์
ปฏิรูปการเรียนรู้	เกิดจากครูผู้สร้างสม
สอดแทรกการอบรม	คำชื่นชมให้หลากหลาย
เอาใจใส่ใกล้ชิด	ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย
เกื้อกูลด้วยใจกาย	สู่จุดหมายเป็นคนดี
มั่นในใจคุณค่า	ให้นำพารักศักดิ์ศรี
รู้รักสามัคคี	รู้วิธีปรับปรุงตน
ทุกวิชามีค่ายิ่ง	ไม่ทอดทิ้งหมั่นฝึกฝน
ภูมิใจใฝ่อดทน	ศรัทธาล้นให้ผู้เรียน
การสอนอย่างมีสุข	ศิษย์สนุกร่วมอ่านเขียน
ครูสอนเด็กพากเพียร	ผู้เรียนสุขครูสุขตาม
ทุกอย่างสำเร็จได้	อยู่ที่ใจไม่ว่ความ
กายใจให้ดังงาม	หมั่นติดตามคิดสร้างสรรค์
การจัดการเรียนรู้	เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ร่วมคิดร่วมผูกพัน	ร่วมสานฝันทุกคนเอย

สุพล วังสินธ์ (2544 , กรกฎาคม ค 7)

ปฏิรูปการเรียนรู้ : 80

ในบทประพันธ์ที่ชื่อ **ครูของฉันสำคัญที่สุด** ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดที่ว่าถึงแม้จะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ครูก็ยังคงมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพราะครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ทั้งวิธีแบบเดิม เช่น การอธิบาย การตั้งคำถามและตอบคำถาม และวิธีการแบบใหม่ เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม การศึกษาจากใบงานผสมกันไปตามความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ครูบางคนไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดีพอจึงให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเองเพียงอย่างเดียว เช่น แบ่งกลุ่มศึกษาใบความรู้ ทำใบงาน อภิปราย

ทำรายงาน ทำข้อสอบ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้แทรกน้ำเสียงแสดงความเบื่อหน่ายเมื่อกล่าวถึงวิธีจัดการเรียนรู้เช่นนี้ และมีความรู้สึกว่ายิ่งเรียนก็ยิ่งไม่เกิดประโยชน์ใด ดังนั้นผู้เรียนจึงยังต้องการความรู้จากครูอยู่เช่นเดิม ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ.ฉบับไหนๆ	ไม่ว่าใครจะปฏิรูปกันอย่างไร
ไม่ว่าเขาจะให้ฉันเป็นศูนย์กลาง	ไม่ว่าเขาจะวางฉันไว้ที่ไหน
ไม่ว่าเขาจะให้ความสำคัญฉันเพียงใด	สำหรับใจของฉันนั้น ครูของฉันสำคัญที่สุด
ครูของฉันไม่เคยหยุดอธิบาย	ครูของฉันใช้วิธีสอนหลากหลาย
ได้ตามได้ตอบกันมากมาย	ฉันไม่เคยเบื่อหน่าย
ใครจะมาลบหลู่ว่าครูของฉัน โบราณ	ครูบางคนฉันทนไม่ไหว
พบหน้าคราวใดให้ทำเหมือนเดิม	อ้อ! แบ่งกลุ่มแยกย้าย อ่านไปบทความรู้
ก้มดูใบงาน ก้มหน้าอ่าน อ่าน อ่าน	ช่วยกันลงมือ บางอย่างมีติดมือ
หุ้อ้อตาลาย ดำน้ำอภิปราย	รายงานให้ครูฟัง นั่งทำข้อสอบ
ครูเฉลยคำตอบ ก, ข, ค, ควาย	พຽ່ງนี้เริ่มใหม่ ข้าไปเหมือนทุกวัน
ฉันเบื่อเหลือหลาย นี่หรือคือไฮลด์เซ็นเตอร์	ยิ่งเรียนยิ่งเซ่อ เมื่อไรจะเจอครูดีมีคำอธิบาย
แม้ฉันจะหาความรู้ได้เองบ้าง	บางอย่างฉันยังต้องการจากครู
ฉันยังไม่เป็นผู้ใหญ่ฉันเป็นเพียงไฮลด์ของครู ใจฉันรับรู้ ครูของฉันสำคัญที่สุด	
	บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ (2545 , มิถุนายน ๒6)
	ครูของฉันสำคัญที่สุด : 80

เนื่องจากครูมีความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา จึงควรมีการคัดเลือกครูต้นแบบเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจและทำให้ครูได้พัฒนาตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2549 : ออนไลน์) กล่าวถึงผลดีของนโยบายการยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่นไว้ว่า คาดว่าครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจะมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อชาติและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่องแล้ว จะได้รับรางวัลด้านเงินและงาน เพื่อสร้างสรรค์พัฒนางานการเรียนการสอน พัฒนาเพื่อนครู และพัฒนาองค์ความรู้ในการประกอบวิชาชีพครูอันนำไปสู่ การพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง สิ่งนี้จะเป็นกำลังใจในการทำงานของครูต่อไป ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูต้นแบบดีเด่นเป็นฉันใด** ได้เสนอแนวคิดว่าการคัดเลือกครูต้นแบบเป็นการสร้างกำลังใจในการทำงานแก่ครู ทำให้ครูรู้จักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงควรมีการคัดเลือกครูต้นแบบตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางเอาไว้ เช่น รู้จักนำ

นวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีความชำนาญในการวัดผลประเมินผล ทำงานวิจัยในวิชาที่ตนเองสอน มีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการที่หลากหลาย มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเมตตาปรานีต่อศิษย์ รู้จักช่วยงานอื่นของสังคม นอกเหนือจากการสอน มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล การคัดเลือกครูต้นแบบจะเป็นการยกย่องและสร้างกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่ครูที่ดีต่อไป เพราะอย่างน้อยครูก็ยังรู้สึกว่ามีผู้ที่เล็งเห็นคุณค่าในสิ่งครูได้ปฏิบัติ การคัดเลือกครูต้นแบบยังเป็นการทำให้ครูรู้จักพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังคำประพันธ์

อันครูดีที่ยอมรับระดับชาติ

การคัดสรรครูต้นแบบต้องแยบยล

คุณสมบัติครูดีเด่นเป็นตัวอย่าง
เก่งวัดผลศิษย์ทั้งหลายได้แน่นอน
เก่งการจัดกิจกรรมได้ล้ำเลิศ
มีคุณธรรมนำปฏิบัติเต็มอัตรา
ดีเมตตาปรานีศิษย์คิดซุช่วย
เก่งสัมพันธ์กว้างไกลในชุมชน
การคัดสรรครูดีเด่นเป็นตัวอย่าง
ทุกชิ้นงานต้องสำรวจและตรวจตรา
เช่นใช้เกณฑ์ผลงานการนิเทศ
เกณฑ์ความรู้ครูนำไปใช้ได้กว้างไกล
แต่ครูดีปัจจุบันนั้นน่าห่วง
มีแต่ศิษย์ที่จิตใจใฝ่นิยม

การคัดสรรครูดีเด่นเป็นต้นแบบ

แต่ถ้ารัฐเมินเฉยละเลยไป
จึงขอฝากความเห็นด้วยเป็นห่วง
ขอรัฐจงปรานีมีเมตตา

ควรประกาศให้รู้แจ้งทุกแห่งหน

ต้องดูผลงานเด่นกันทุกชั้นตอน

เช่นเก่งสร้างนวัตกรรมนำมาสอน
เก่งการป้อนผลวิจัยในวิชา
นำชูเชิดในวงงานการศึกษา
เก่งสรรหากระบวนการงานสอนคน
เอื้ออำนวยช่วยงานการกุศล
ทั้งเปี่ยมล้นวิสัยทัศน์เต็มอัตรา
เกณฑ์ที่วางต้องครบถ้วนกระบวนการ
ประเมินค่าทุกด้านทุกงานไป
ต้องสังเกตยุทธวิธีดีแค่ไหน
จิตพิสัยครูมากมายได้ชื่นชม
งานทั้งปวงครูสรรค์สร้างอย่างชื่นชม
ยังคงก้มประณตไหว้ทั้งกายใจ

อย่าใจแคบต้องเสริมขวัญอันยิ่งใหญ่

น่าสงสัยว่าครูรัฐเสื่อมศรัทธา
ครูทั้งปวงผลงานดีมีคุณค่า
อย่าลืมนึกว่าครูแสนดีมีมากครับ
สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2544 , กันยายน ฉ)
ครูต้นแบบดีเด่นเป็นจันใด : 80

3.2.2.2 ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูไทยสมัยปฏิรูป** เสนอแนวคิดว่าการจะปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ครูต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการ นอกจากการเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความประพฤติเหมาะสมแล้ว ครูยังจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ กล่าวคือ ครูต้องมีความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไกล ใฝ่ดี รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา มีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานและรู้จักนิตินิยมติดตามงาน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

ครูไทยในวันนี้	จักต้องมีความก้าวหน้า
ปฏิรูปการศึกษา	เพื่อนำพาสู่สังคม
เด็กน้อยได้เรียนรู้	ชนทั้งหม่อม่อมชื่นชม
วิทยาการอันอุดม	พึงสั่งสมเป็นแนวทาง
สร้างสรรค์ทุกสมัย	มองโลกไกลจิตใจกว้าง
ข่าวสารสิ่งต่างต่าง	มิอยู่ห่างทันเหตุการณ์
ร่วมมือปฏิบัติ	ให้เด่นชัดคอยประสาน
นิตินิยมติดตามงาน	ทั้งเจือจางช่วยเหลือกัน
ปฏิรูปการศึกษา	ไซ้ขอบฟ้าไกลเกินฝัน
ขอเพียงลงมือพลัน	ทุกสิ่งนั้นย่อมเป็นจริง

นราภรณ์ จันปาลี (2545 ,มีนาคม ฉ 12)

ครูไทยสมัยปฏิรูป : 47

3.2.2.3 ครูในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีใบประกอบวิชาชีพครูเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ

อาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศชาติและสังคม ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดให้มีการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง และเป็นที่ยอมรับศรัทธาของสังคม ในบทร้อยกรองชื่อ **ครูสร้าง หมอซ่อม** เสนอแนวคิดที่ครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ โดยผู้ประพันธ์ได้เปรียบเทียบอาชีพครูและแพทย์ว่า เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ทำหน้าที่สร้างและดูแลผู้คนที่มีความคุณภาพ

ชีวิตที่ดี จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีโอกาสประกอบวิชาชีพ เพื่อยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับและกลับมามีความสำคัญในสังคมอีกครั้งหนึ่ง ดังคำประพันธ์

นักเรียนคือต้นกล้า	ไร่นาคือห้องเรียน
คุณครูผู้พากเพียร	เปรียบเสมือนเจ้าของนา
คุณครูคือผู้สร้าง	แนวทางการศึกษา
นักเรียนมีวิชา	พัฒนาชีวิตตน
คุณหมอคือผู้ซ่อม	ถนนชีวิตคน
ยากดีหรือมีเงิน	เกิดผลดีที่จิตใจ
คุณหมอละคุณครู	คือผู้รู้ในด้าย
ด้วยรักและห่วงใย	ซึ่งใจทั้งสองคน
ครูสร้างให้หมอส่อม	ต่างยอมสละตน
พวกเราอย่าสับสน	สองคนคือคนดี
ประกอบวิชาชีพ	เร่งรีบเพื่อศักดิ์ศรี
คุณครูก็ต้องมี	ชีวิตสุขสมบูรณ์

ไพฑูรย์ พิมพ์ทอง (2545, กรกฎาคม – กันยายน ฉ 2)

ครูสร้าง หมอส่อม : 56

3.2.2.2.4 ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาควรใช้สื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้

สื่อการเรียนการสอนเปรียบเสมือนผู้ช่วยสำคัญที่เป็นตัวกลางในการเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาควรใช้สื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนรู้ มิใช่การใช้เพียงหนังสือเรียนเล่มเดียวมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน และใช้การดูว่า แสดงอาการเกรี้ยวกราด เป็นเครื่องมือทำให้ผู้เรียนนั่งเรียนอย่างสงบ ไม่ให้มีการพูดคุยหรือซักถามใดๆ วิธีการดังกล่าวนอกจากจะไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว ยังปิดกั้นความคิดของผู้เรียนอีกด้วย ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าครูไม่ได้เตรียมการสอนมาจึงไม่มีสื่อการสอนที่เหมาะสมมาใช้กับผู้เรียน ดังบทประพันธ์ชื่อ **หมายเหตุจากโรงเรียน** ที่ว่า

เธอชื่อเล็กเป็นเด็กชายกายผ่ายผอม	ตัวแมมมอมผอมโซโตแต่เตี้ย
ตื่นตอนเช้าเธอมุ่งหน้ามาโรงเรียน	หวังพากเพียรเรียนวิชาจากคุณครู
ณ ห้องเรียนชั้นปอหนึ่งใกล้ถึงเที่ยง	ได้ยินเสียงแหวแหวแห่รู่หนู
จึงย่องแย่งเมียงมายายตาคุณ	อ้อคุณครูผู้ท่านสอนร้อนวิชา

เสียงพุดพิดไฟฉายคล้ายตวาด	ไม้เรียวพาดเบรียงปรางตรงข้างฝา
เด็กชายเล็กนั่งตัวสั้นก้นน้ำตา	ตายละหวาคราญี่ผีสิงครู
ถือตำราเล่มเดียวมาเคี้ยวเข็ญ	ให้เด็กเป็นดั่งฝันอันสวดยหู
สื่อการเรียนการสอนหย่อนหลุมรู	ไฟลุกชูโคมชัดในบัดดล
อันความจริงสีอนั้นสำคัญยิ่ง	เด็กรู้จริงรู้ไวไม่สับสน
ประโยชน์สูงประหยัดสุดทั้งคงทน	ประสิทธิผลการเรียนรู้ครูยินดี
มือที่สามของครูคือสื่อการสอน	ทุกชั้นตอนใช้ได้ไม่หมองศรี
จะสอนใครสอนอะไรขอให้มี	สื่อคอยชี้คอยช่วยยิ่งอวยชัย

อ้ายนาง แสนคำ (2543 , กรกฎาคม ค 4)

หมายเหตุจากโรงเรียน : 61

สรุปได้ว่าครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิรูปการศึกษา เพราะครูเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานต่างๆ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า เป็นผู้ที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทำงานอย่างสร้างสรรค์ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียน ใช้สื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนรู้และที่สำคัญครูจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพเพื่อดูแลมาตรฐานวิชาชีพครู

3.2.2.3 ครูในท้องถิ่นทุรกันดาร

ครูบางส่วนปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่นทุรกันดารด้วยความเสียสละ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบากเพื่อหวังให้เด็กมีความรู้ที่จะนำไปพัฒนาตนเองและชุมชนของตนได้ ดังที่ผู้ประ พันธ์ได้เสนอแนวคิดไว้ 4 ประการ ได้แก่ ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญมาก ครูในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นบุคคลที่ควรยกย่อง ลูกศิษย์คือกำลังใจของครูดอย และความมุ่งหมายของครูในถิ่นทุรกันดารหรือครูบนดอยคือต้องการให้เด็กเหล่านั้นรู้ภาษาไทย

3.2.2.3.1 ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญมาก

ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูของแผ่นดิน** เสนอแนวคิดที่ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญมาก เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าวขาดแคลนครู เพราะความยากลำบากจึงไม่มีใครต้องการไปประจำอยู่ที่นั่น แม้จะมีครูไปทำหน้าที่ก็มักจะอยู่ได้ไม่นาน นอกจากผู้ที่มีอุดมการณ์ของความเป็นครูจริงๆ นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวจึงมักมีปัญหาด้านการเรียน เช่น ต้องเปลี่ยนครูคนใหม่บ่อยๆ หรืออาจว่างเว้นช่วงไปนานกว่าจะมีครูคนใหม่มาทำหน้าที่แทน ผู้ประพันธ์จึงขอให้ครูนึกถึง

นักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นดังกล่าวบ้าง เพราะหากไม่มีครูเด็กนักเรียนเหล่านั้นก็จะไม่มีการศึกษา และความเจริญในท้องถิ่นก็คงไม่เกิดขึ้น ดังคำประพันธ์ว่า

ครูคือเทียนเล่มใหญ่ในไพรพฤกษ์	ครูคือผู้ปลุกสำนึกของเด็กน้อย
ครูคือหวังซึ่งใครเขาเฝ้ารอคอย	คือมาลัยพวงน้อยคล้องใจคน
ครูคือมือแห่งธรรมนำความรู้	ครูคือผู้จุดไฟไปทุกหน
ครูคือเรือลำน้อยในสายชล	ครูคือคนถือพายที่พายเรือ
มือน้อยน้อยคอยครูประคองเขียน	ณ โรงเรียนกันดารสงสารเหลือ
เพียงความรู้ก็เป็นบุญที่จุนเจือ	ด้วยครูมีเหลือเพื่อพร้อมเจือจาน
อย่าได้ลาปาดงเลยเขียนใหม่	เด็กบ้านป่ายังอาลัยให้สงสาร
เด็กยังรอชีวิตใหม่ในตำนาน	รอครูสานดอกศรัทธาเป็นมาลัย
ขอครูอยู่เป็นดอกไม้แห่งไพรกว้าง	เป็นผู้สร้างน้ำทิพย์แห่งธารใส
เป็นผู้ให้ซึ่งความหวังกำลังใจ	เป็นผู้จุดประกายไฟในดงตอย

อ้ายนาง แสนคำ (2544 , พฤษภาคม ฉ 2)

ครูของแผ่นดิน : 48

แนวคิดเรื่องนี่ยังปรากฏในบทประพันธ์ชื่อ **แม่พิมพ์ของแผ่นดิน** ว่าครูในท้องถิ่น ทูรกันดารมีความสำคัญในฐานะที่ทำให้เด็กมีความรู้ ซึ่งเด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาไม่ทัดเทียมกับ เด็กในเมือง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สาเหตุหนึ่งเกิดจากปัญหาการขาดแคลนครูที่จะมาสอน หากท้องถิ่นใดมีครูผู้เสียสละยอมอดทนต่อความยากลำบาก เด็กก็จะมีความรู้ ความสามารถที่จะนำไปพัฒนาตนเอง หรือพัฒนาชุมชนที่ตนอยู่ให้ดีขึ้นได้ ดังคำประพันธ์ที่ว่า

คือแม่พิมพ์คุณครูผู้สอนสั่ง	คือความหวังดอกทานการศึกษา
คือแสงเทียนส่องไสวในพนา	คือผู้กล้าเสริมสร้างเส้นทางชัย
คือเรือน้อยลอยลำน่านประสิทธิ์	คือนักสู้ผู้อุทิศชีวิตใหม่
เป็นโคมไฟจุดสว่างทางไกลไกล	เพื่อเด็กน้อยดอยไพรรู้วิชา
เป็นแม่พิมพ์ปลูกถิ่นแผ่นดินดิบ	สร้างดาวใหม่กระพริบระยิบหล้า
ก่อกำเนิดเผ่าพันธุ์ชั้นปัญญา	โชติคุณค่าผู้ต่ำต้อยค้อยทวี
จึงเม็ดพันธุ์แตกหน่อทั่วขุนเขา	ได้ร่มเงากำแพงแห่งศักดิ์ศรี
เคยป่าช้าภูมีดับกลับระวี	ได้แม่พิมพ์สอนชี้ทางที่เดิน

คือตำนานนักสู้เพื่อเสียสละ
สืบสายธารสดใสในส่วนเกิน

ปลดพันธะเปลื้องต่างความห่างเหิน
ก้าวดำเนินสู่สังคมศิวิไลซ์
ต้นหยง สลาดัน (2544 , มิถุนายน ฉ 3)
แม่พิมพ์ของแผ่นดิน : 63

3.2.2.3.2 ครูในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นบุคคลที่ควรยกย่อง

ในบทประพันธ์ชื่อ **บุษาคครู** แสดงให้เห็นว่าเด็กในท้องถิ่นทุรกันดารรัก ยกย่อง และเคารพบูชาครูไม่น้อยไปกว่าบิดามารดาเพราะครูทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ทำให้เด็กเกิดปัญญาและเจริญอกงาม ความรู้สึกเหล่านี้ที่เด็กมีต่อครูมีค่ามากกว่าชื่อเสียงหรือเงินทอง ครูในท้องถิ่นจึงเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ดังคำประพันธ์

ครูคือคนคนหนึ่งซึ่งศิษย์รัก
ครูคือพ่อและแม่พร้อมพร้อมกัน
ศิษย์ยังอ่อนยังเยาว์วัยยังเขลาขลาด
จึงรีบเร่งพากเพียรเรียนวิชา
เด็กบ้านป่าอย่างพวกหนูครูรู้ใหม่
ครุหาใช่แค่สอนสั่งตั้งก่อนกาล
ค่าของครูปฐนี้มีค่ายิ่ง
มีค่ากว่าลาภยศใดในสากล
ศิษย์ขอน้อมบูชาครูผู้สอนสั่ง
เสมือนหนึ่งองค์บิดรองค์มารดา

ครูคือนักต่อสู้ผู้สร้างสวรรค์
ครูคือผู้ที่ตัวฉันนั้นบูชา
ไม่ฉลาดเฉลียวจึงเฝ้าหา
สร้างสำนึกฝึกปัญญาวิชาการ
ครุหาใช่เรือจ้างดังกล่าวขาน
แต่คือจิตวิญญาณของผู้คน
มีค่ากว่าสรรพสิ่งทุกแห่งหน
เพราะครุคนนั้นดีที่เมตตา
ประดุจดั่งเทพไทในเวหา
ศิษย์ขอกราบบูชาพระคุณครู

บุญคำ รักษาศรี (2544 , พฤศจิกายน ฉ 8) บุษาคครู : 56

ในบทประพันธ์ชื่อ **ดาวบนแผ่นดิน** แสดงให้เห็นว่าครูที่ทำหน้าที่ในถิ่นทุรกันดารเป็นบุคคลที่น่ายกย่องชื่นชม เพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาวิชาครูส่วนมากไม่มีใครต้องการไปทำงานในที่ดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่าจะต้องพบกับความลำบาก ครูที่อุทิศตนไปทำงานในที่เช่นนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ มีความตั้งใจจริง มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความเสียสละ และมีความอดทนอย่างแท้จริง จึงนับเป็นผู้ที่น่ายกย่องชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ดังคำประพันธ์

หอมเอยนิสิตดาว
หอมหัวใจที่ไผ่ฝืน

แรย่างก้าวเข้าสถาบัน
เหยียดมันปณิธาน

หอมเอยนิสิตสาว	ทุกอย่างก้าวยึดอุดมการณ์
หอมนักจิตวิญญาณ	จะเป็นครูปุชณีย์
หอมยิ่งกว่ากลิ่นร่ำ	คุณธรรมและความดี
หอมใจเอื้ออารี	หอมไมตรีที่อ่อนโยน
หอมเอยบัณฑิตสาว	แรกก้าวเข้ากลิ่นسابโคลน
หอมเกินกลิ่นโคโลญน์	คือดอกไม้แห่งใจเธอ
หอมเอยหอมครูสาว	ทุกก้าวแน่วแน่เสมอ
อุทิศตนเกินยลเยอ	เพื่อเด็กน้อยบนดอยฝัน
หอมความดีตั้งสี่ขาว	ดูจหยาดดาวเธอกำนำล
งามยิ่งกว่าแพรพรรณ	เครื่องลูบไล้ในกายสาว
หอมเหนือทำงานหนัก	หอมความรักที่เพริศพราว
งดงามทางความวาว	ทุกอย่างก้าวเข้าโรงเรียน
หอมเอยหอมครูสาว	ทุกก้าวเปล่งประกายเทียน
บนดอยและรอยเกวียน	โชนความแกร่งแสงแห่งเธอ
เด็กน้อยบนดอยไกล	ซึ่งหทัยที่ได้เจอ
หัวใจครูล้ำเลอ	เปล่งรั้ววาวดาวแผ่นดิน

วิชัย จันทร์สอน (2546 , ตุลาคม – ธันวาคม ค 3)

ดาวบนแผ่นดิน : 62

นอกจากนี้ในบทประพันธ์ชื่อ **พ่อพิมพ์ชายแดน** ยังแสดงให้เห็นถึงการขาดแคลนครู ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน และขาดองค์ประกอบอื่นๆที่จำเป็นในการจัดการศึกษา ครู ตำรวจตระเวนชายแดนหรือครู ตชด. จึงต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และดูแลเด็กๆ ตามเขตชายแดน และท้องที่ที่ห่างไกลที่ด้อยโอกาส ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาไม่สามารถเข้าไปจัดตั้งโรงเรียนได้ เนื่องจากพื้นที่มีสภาพเป็นป่าเขาทุรกันดาร บางพื้นที่เป็นชุมชนเกิดใหม่ บางแห่งก็มีเหตุการณ์การสู้รบกับฝ่ายตรงข้าม ครูตำรวจตระเวนชายแดนจึงต้องทำหน้าที่สอนเด็กเหล่านี้ให้รู้หนังสือ สามารถอ่านออกเขียนได้ รวมถึงการดูแลเรื่องอื่นๆของเด็ก เช่น รักษาพยาบาลยามไม่สบายและครูตำรวจตระเวนชายแดนเหล่านี้ก็ยังคงเสี่ยงภัยทำหน้าที่ป้องกันประเทศชาติในสมรภูมিরบอีกด้วย ดังคำประพันธ์

เป็นครูกันดารที่บ้านป่า

ขาดหนังสือขาดครูผู้ประทัง

เด็กไม่มีเสื้อผ้าเวลาหนาว

โรงเรียนน้อยขาดแคลนอยู่แสนไกล

หลังคามุงหญ้าทั้งนั้นกันแดดฝน

โต๊ะไม่มีเก้าอี้พังมาตั้งนาน

ไว้ขีดบังเครื่องหมายสะพานป่า

ทหารไทยใจครูรักกล้ากิน

หนังสือเด็กไม่รู้ครูคอยช่วย

เด็กซึ่งใจขึ้นมาน้ำตาคลอ

โรงเรียนไม่มีครูอยู่นานแล้ว

นับแต่ปีนังวานที่บ้านไพร

ครูคนใหม่ได้มาอาสาสอน

เด็กยังคงสวดมนต์บ่นพิมพ์

ถิ่นที่การศึกษายังล้าหลัง

โรงเรียนหลังคารั่วปวดหัวใจ

เดินเท้าเปล่ามาเรียนเขียนกอไก่

ทั้งเสียงภัยคับขันและกันดาร

ยังพอทนรอคอยผู้เขียนอ่าน

บนกระดานมีรอยพรุณกระสุนปืน

ถึงเหนื่อยล้าหัวใจไม่เป็นอื่น

ไม่อาจคืนแนวหลังที่ยังรอ

เมื่อเจ็บป่วยหนาวเย็นก็เป็นหมอ

ที่ครูท้อก็ล้มก็ปลื้มใจ

สิ้นเสียงแจ้วเหมือนครุมาอยู่ใหม่

ครูจากไปในหน้าที่วีรกรรม

เสียงปืนยังสะท้อนทุกเช้าค่ำ

ปีนอย่านำครูใหม่ไปอีกเลย

วิชัย จันทร์สอน (2544 , กันยายน ๑6)

พ่อพิมพ์ชายแดน : 59

3.2.2.3.3 ลูกศิษย์คือกำลังใจของครูดอย

ในบทประพันธ์ชื่อ **ครูหนาวใหม่** เสนอความคิดว่าครูดอยหรือครูอาสาสมัครศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาที่มาจากท้องถิ่นอื่น ต้องพบกับอุปสรรคในการดำรงชีวิตอยู่บนดอย ทั้งความลำบาก สภาพอากาศที่หนาวเย็น และความคิดถึงบ้าน แต่สิ่งที่ทำให้ครูมีกำลังใจที่จะสู้ต่อไปก็คือลูกศิษย์ชาวไทยภูเขา ดังคำประพันธ์

เมื่อฝนฉ่ำอำลาจากฟ้าขาว

รอยหล่มโคลนเคยทนไปใจจบบัลย์

เมื่อฝนฉ่ำอำลาจากฟ้าขาว

เมื่อฝนไปหมอกมาช้าเยียบเย็น

เหมยหมอกมาช้าหนาวบอกดาวรู้

ขาดน้ำคำพร่ำพรอดอดออ่อนคอย

ไฉ้ครูดอยหงอยใจในครานี้

บอกเรื่องราวอำลาคราวสันต์

จากวันนั้นถึงวันนี้ที่ล้ำเคียด

ฟ้าเกลื่อนดาวพราวตาพาให้เห็น

หรือยากเข็ญประจำอยู่กับครูดอย

ขาดอดขี้ใจให้เศร้าสร้อย

น้ำคำน้อยที่หวนหาคราหมอกพรอม

ทั้งตาปีร้าวรานใจให้ชื่นชม

มีเพียงเด็กมั่งน้อยน้อยคอยชื่นชม
เพียงคำน้อยถามไถ่คอยใจชื่น
คอยปลูกปลอบอุดมการณ์ประสานใจ

คำนิยมออกดออ่อนอยู่ครุหนาวใหม่
ที่สะอื้นระทวยระโยให้
ตอนนี้ไปหยัดยืนอยู่คู่เด็กมั่งฯ

อุทัย ก้อนสมบัติ (2546 , มีนาคม ฉ 3)

ครุหนาวใหม่ : 96

3.2.2.3.4 ความมุ่งหมายของครูในถิ่นทุรกันดารหรือครูบนดอย คือ ต้องการให้เด็กเหล่านั้นรู้ภาษาไทย

ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่นทุรกันดารหรือครูบนดอย ล้วนต้องพบกับความยากลำบากหลายประการ อาทิเช่น ความไม่สะดวกสบายในการดำรงชีวิต อุปสรรคในการสื่อสารด้วยภาษาที่แตกต่าง สภาพอากาศที่ไม่คุ้นเคย รวมทั้งความเหงาที่ต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนและญาติมิตรมาอยู่คนเดียวในที่ห่างไกล แต่ครูก็อดทนเพราะมีความมุ่งหวังจะให้เด็กเรียนซึ่งเป็นเด็กชาวเขาและเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลได้รู้ภาษาไทย สามารถอ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะได้รับความรู้ที่ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ดังปรากฏในคำประพันธ์ชื่อ **ครูดอย** ดังนี้

อยู่โรงเรียนกันดารสุดบ้านป่า	บนดอยสูงเสียดฟ้าคว้าวาดได้
ภาษาแปร่งแปลกหูมีรู้บ้าง	กว่าครูจะเข้าใจก็กินวัน
เสื้อผ้าก็หลากสีมีตามเผ่า	กลิ่นคละเคล้าเหม็นโคลนไหลโลมนั่น
มันเขียนเขียนเวียนสี่ระจะล้มปล้น	ถึงกับกลั่นหายใจใช้ยาม
อยากจะย้ายกลับบ้านวันยังค่ำ	น้ำตาย่อยเย็นน้ำข้าฝ่ำห่ม
อากาศหนาวแสนหนาวพร่างพรอม	ทั้งหนาวลมหนาวใจใครจะรู้
จะมีเพียงจดหมายมาททายหัก	บอกยังรักล้นใจให้เธออยู่
แต่นานวันยิ่งห่างหายไม่มาดู	น้ำตาพรูอาบหน้ารักลาไกล
มีเพียงเด็กในดงคอยคอยครูสอน	หากครูหนีจากจรวงร้องไห้
ครูคนเดียวกลางดงป่ารำอาลัย	ครูไม่ไปจากเธอทุกทุกคน
นัยน์ตาซื่ออ้อมใส่ให้โลกสวย	ดอกไม้ด้วยเก็บให้ครูดูผลผลิต
มีอะไรให้ครูก่อนนอนไม่ชวน	ทุกแห่งหนจึงงามสรรพประทับใจ
มาเป็นครูกันดารอยู่บ้านป่า	ด้วยศรัทธามุ่งมั่นมิหวั่นไหว
ขอเพียงเด็กรู้ค่าภาษาไทย	จะขาดแคลนเพียงใดไม่หวั่นเลย

สมชาย นทีประสิทธิ์พร (2546 , พฤษภาคม ฉ 5) ครูดอย : 80

ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญมาก เพราะโรงเรียนในท้องถิ่นดังกล่าวขาดแคลนครูที่จะทำให้นักในท้องถิ่นทุรกันดารมีความรู้เพื่อนำมาพัฒนาตนและชุมชนของตน ในบางพื้นที่อาจต้องอาศัยครูตำรวจตระเวนชายแดนทำหน้าที่ให้ความรู้และดูแลเด็กนักเรียน ครูในพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นที่เคารพยกย่องของเด็กๆ เพราะครูเป็นผู้มีความเสียสละ แม้ครูต้องพบกับความลำบากหลายประการ แต่ด้วยกำลังใจที่ได้รับจากลูกศิษย์และความมุ่งหมายที่จะสอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาให้รู้ภาษาไทย ครูจึงยอมอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ

3.2.2.4 ปัญหาเกี่ยวกับครู

ปัญหาเกี่ยวกับครูที่ปรากฏในบทร้อยกรอง มีทั้งสาเหตุที่มาจากการทำงานของตัวครูเอง และเกิดจากปัจจัยอื่น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน และบั่นทอนกำลังใจในการทำงานของครูทั้งสิ้น ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนวคิดเรื่องปัญหาของครูไว้ 2 ประการ ได้แก่ ครูประพฤติตนไม่เหมาะสม และครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความปลอดภัยในชีวิต

3.2.2.4.1 ครูประพฤติตนไม่เหมาะสม

ทรงยศ บัวเผื่อน (2544 : 34) กล่าวว่า ครู คือเมล็ดพันธุ์แห่งความดีงาม ครูที่ดีที่สุดจะทำให้โรงเรียนที่ดีที่สุด และสร้างเยาวชนที่ดีที่สุดได้ แต่ครูจำนวนหนึ่งได้ประพฤติตนออกนอกทาง โดยเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าเกียรติศักดิ์ศรีของวิชาชีพครู ซึ่งเหตุการณ์ลักษณะนี้ สะท้อนให้เห็นความเห็นแก่ตัวความหลงผิดว่าการมีเงินทองจำนวนมากจะนำความสุขมาสู่ชีวิต ทำให้สังคมไทยมีทัศนคติต่ออาชีพครูผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นแม่พิมพ์ของชาติไปในทางลบ เมื่อครูประพฤติไม่ดีเสียเองแล้ว การที่จะไปอบรมสั่งสอนขัดเกลาให้นักเรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตก็จะเป็นไปไม่ได้ ในบทประพันธ์ชื่อ **เด็กไทยใครจะช่วย** เสนอแนวคิดที่ว่า ครูต้องเป็นผู้ที่อบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี ประพฤติแต่สิ่งที่ถูกที่ควร เป็นที่พึ่งพิงให้แก่เด็กๆ แต่ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ชาวของครูที่ประพฤติผิดศีลธรรม ผิดจรรยาบรรณ และผิดกฎหมายปรากฏให้เห็นตามสื่อต่างๆ อยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ทำให้ภาพลักษณ์ของอาชีพครูเป็นภาพเชิงลบมากกว่าบวก เดิมทีสังคมไทยนั้นยกย่องอาชีพครูว่าเป็นปูชนียบุคคลเนื่องจากครูต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและสร้างประสบการณ์ให้เด็กที่มีความรู้และประพฤติตนเป็นคนดี แต่เมื่อครูมาประพฤติไม่เหมาะสมเสียเอง แล้วครูจะอบรมสั่งสอนผู้อื่นให้เป็นคนดีได้อย่างไร ดังคำประพันธ์ที่ว่า

แสนละอายในใจเมื่อได้ข่าว
ชายยาบ้าแก่เด็กน้อยด้อยพลัง
 คิดอย่างไรคุณครูผู้สูงส่ง
 เขาเหมือนลูกปลุกนินสัยให้รักเรียน
 ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองมองครูเด่น
 มีความรู้คุณธรรมทางจำเริญ
 ครูนั้นมีสัมมาคารวะ
 ครูละชั่วประพฤติงามตามบูรพาจารย์
 ครูคือช่างตีหม้อก่อดินเผา
ครูนั้นเป็นไม้สูงเปรียบขยงยาง
เมื่อครูเราประพฤติชั่วทำมัวหมอง
 หน่วยงานใดไหนจะมาพาบรรเทา

เป็นเรื่องราวของครูอยู่เบื้องหลัง
 ผู้มีศักดิ์เพราะพ่อแม่ส่งแก่เรียน
 ช่างทำลงกับเด็กน้อยด้อยอ่านเขียน
 ยาเปลี่ยนเป็นทางชั่วหมองมัวเดิน
 เปรียบครูเป็นปูชนียที่สรรเสริญ
 ครูนั้นเดินในทางชอบประกอบภาร
 ครองธรรมะอยู่สมพรหมวิหาร
 ทิวเขตย่านว่าครูดีชี้แนวทาง
 ครูคือเสาเรือนใหญ่ใช้ปลูกสร้าง
คอยแผ่กางกิ่งก้านสานร่มเงา
สังคมมองในทางตำคร่ำอับเฉา
 ช่วยเด็กเราผดุงเมืองรุ่งเรืองเอย
 วีระชัย ไชยสินธุ์ (2546 , กรกฎาคม ค 7)
 เด็กไทยใครจะช่วย : 80

แม้จะมีปัญหาเกี่ยวกับครูเกิดขึ้นมากแต่ก็ยังมีครูที่ดีอยู่ในสังคม ในบทประพันธ์ชื่อ **แต่น้ำตาเทียน** เสนอว่าแม่ในระยะหลังภาพลักษณ์ของครูอาจเป็นไปในทางลบเพราะครูบางคนประพฤติตัวไม่เหมาะสม ถือเป็นความหมองมัวในวงการครู จนคนในสังคมพากันดูหมิ่นและสิ้นศรัทธาในอาชีพครู โดยไม่ได้คำนึงว่ายังมีครูที่ดีอยู่อีกมาก ทำให้ครูรู้สึกท้อแท้กับสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ด้วยความศรัทธาในอาชีพ ทำให้ครูยืนหยัดทำหน้าที่ของตนต่อไป ดังคำประพันธ์ที่ว่า

แรงเทียนแม้มีทานแรงลมกล้า
 แม้ร้อนแรงด้วยเปลวแสงแรงพลัง
 ด้วยแสงเทียนมิเคยหายมิเคยสิ้น
 แรงลมอาจไหวแสง...เลื่อนราง
แต่เปลวแสงแรงเทียน...
ท่ามกระแส...ขึ้นควา(ครู)ร้าวระทม

หากเทียนทองแห่งศรัทธามีล้ำหลัง
 หากเทียนธรรมจักสร้างท่ามิท้อทาง
 ยังทอแสง...ประดับแผ่นดิน...ไสวสว่าง
 หากสิบร้อยยังหยัดร่างส่องสังคม
อาจนับวันจวนเจียนพ่ายล้ม
หากมียอม...กลัวไสมม...พ่ายศรัทธา

ธัญญา ปากกาขาว (2546, มกราคม - มีนาคม ค 4)
 แต่ม่านตาเทียน : 54

3.2.2.4.2 ครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความปลอดภัยในชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 146) ได้บันทึกว่า นับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นต้นมา เหตุการณ์ความไม่สงบได้เกิดขึ้นอีกในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้เป็นการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรง ทำให้นักเรียน ครู และโรงเรียนได้รับผลกระทบมากกว่าครั้งใดๆ ในระยะที่ผ่านมา มีครูถูกทำร้ายจนเสียชีวิตแล้ว 25 คน บาดเจ็บสาหัสอีกหลายคน ทำให้ขวัญกำลังใจถดถอย ความกลัวและความหวาดหวั่นเกิดขึ้นกับครูทุกคนรวมไปถึงสมาชิกในครอบครัวด้วย ครูที่มีความรู้และประสบการณ์จำนวนนับพันคนได้ขอย้ายออกจากพื้นที่ ครูที่เข้ามาใหม่ต้องรับภาระสอนต่อไป โดยไม่อาจรับประกันได้ว่าคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไร เหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยนี้ปรากฏในบทประพันธ์ชื่อ **แสงเทียนในเพลิงใต้** โดยแสดงให้เห็นว่าครูถูกคุกคามโดยผู้ก่อความไม่สงบที่พยายามสร้างความวุ่นวาย เพื่อทำให้เกิดความสูญเสียทั้งทรัพย์สินเงินทองและชีวิตของข้าราชการ ประชาชนผู้บริสุทธิ์รวมถึงครูด้วย ครูไม่น่าจะต้องประสบกับชะตากรรมเช่นนี้ เนื่องจากงานของครูเป็นงานที่สร้างสรรค์ และทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้เสียสละ แต่กลับต้องมาถูกฆ่า หากพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาตามมาอย่างแน่นอน เช่น อัตรากำลังใจของครูในโรงเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ย่อมมีไม่เพียงพอเนื่องจากการเสียชีวิตของครู และไม่มีผู้ใดต้องการจะมาเป็นครูในพื้นที่เสี่ยงอันตราย ส่วนครูที่เหลือก็คงจะต้องอยู่ด้วยความรู้สึกหวาดกลัวและไม่มั่นใจในความปลอดภัยของตน เมื่อครูผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้แล้ว ก็คงจะไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปตามปกติได้ นับว่าเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงของครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังคำประพันธ์

ยามครูล้ำไครอาหารร่วมร้อนหนาว
มือถือขอลูกสอนนักเรียนอ่านเขียนกัน
 มือครูนี้คู้แต่แต่งแปลงไม้ดอก
 ให้วิชาล้ำเลิศน่าเชิดชู
 ครูมาถึงห้องเรียนเราแต่เข้าตัว
 เป็นดั่งเทียนไขแค้นแสงอำไพ
 ดอกไม้ในแจกันนั้นเพิ่งเปลี่ยน
 เสียงของครูกล่าวขานมานานวัน
 ดั่งแสงเทียนอำไพในไฟใต้
 ฝนไฟแห่งน้ำตาหลังลงพรั่งพรู

ใจปวดร้าวข่าวยิงดับครูดับชั้น
มีโทษทัณฑ์ใดเล่าเป่าชีพครู
 คอยพรวดบอกสอนตามองค์ความรู้
 การบ้านหนูตรวจทุกเล่มอย่างเต็มใจ
 เป็นนักสู้เต็มร้อยงานน้อยใหญ่
 ท่วมเปลวไฟรูปโฉมคอยโรมรัน
 ในห้องเรียนวันนี้ที่พริ้งพริ้น
 กลับเจียบงันเพราะวันนี้ไม่มีครู
 จะลำเค็ญแค่ไหนใจยังสู้
 เสียงร้องกู่แผดก้องจากห้องเรียน

ขอเป็นไขเทียนใต้จะได้ใหม่
ด้วยศรัทธาแรงรักความพากเพียร

เป็นอีกหนึ่งแรงใจไม่แปรเปลี่ยน
จากใจผู้เยี่ยมเยียนสุขทุกข์ครู
วิชัย จันทรสอน (2545 , กุมภาพันธ์ 2)
แสงเทียนในเพลิงใต้ : 93

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาของครูที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอคือ เรื่องครูประพฤติตนไม่เหมาะสม ทำให้ภาพลักษณ์โดยรวมของอาชีพครูเป็นด้านลบทั้งที่จริงแล้วยังมีครูที่ดีอยู่อีกมาก ส่วนครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความปลอดภัยในชีวิต

จากการวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษากลับรอยกร่องในวารสารวิชาการและวารสาร
วิทยากรย์ ช่วงพ.ศ.2542-2546 ปรากฏแนวคิดเรื่องดังกล่าว 2 ประการ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับ
การปฏิรูปการศึกษาที่กล่าวถึงเรื่องหลักสูตรการศึกษาไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเก่ง ดี มีสุข โดย
กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ เรื่อง
การจัดการศึกษา ได้เสนอการจัดการศึกษารูปแบบต่างๆคือ การจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนมี
ความสุข สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การนำหลักธรรมมาจัด
การศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาโดยครอบครัว และการลงโทษ
ผู้เรียน แนวคิดเรื่องบุคลากรทางการศึกษาได้กล่าวถึงเรื่องผู้บริหารว่า ต้องมีธรรมะในการครองตน
ต้องเป็นผู้สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัด
การศึกษาในสถานศึกษา สนับสนุนครูอาจารย์ให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เรื่องผู้สอนได้กล่าวว่า ครู
มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างคน ครูจึงต้องมีอุดมการณ์ มีจรรยาบรรณ และทำหน้าที่ของตนให้ดี
ที่สุด ครูมีความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันเหตุการณ์ และต้องมี
ใบประกอบวิชาชีพ ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน
ซึ่งครูต้องอดทนต่อความลำบากต่างๆในท้องถิ่น ปัญหาของครูคือ ครูบางส่วนประพฤติตนไม่
เหมาะสมทำให้ภาพลักษณ์ของครูเป็นด้านลบ และครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความ
ปลอดภัยในชีวิต

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วรรณกรรมร้อยกรองในปัจจุบันมักเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ประพันธ์มีต่อสิ่งต่างๆ ในสังคม มีวรรณกรรมร้อยกรองจำนวนมากที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา เนื่องจากผู้ประพันธ์อาจจะเป็นครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หรือบุคคลในสังคมที่สนใจเรื่องการศึกษา และได้เสนอแนวคิดในเรื่องดังกล่าวไว้ในบทร้อยกรองในวารสารทางการศึกษา เช่น วิชาการ และวารสารวิทยาจารย์

จากการวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการและวารสารวิทยาจารย์ ช่วง พ.ศ. 2542 – 2546 จำนวน 55 จำนวน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1.แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการศึกษา

แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการศึกษาปรากฏเรื่องหลักสูตรการศึกษาและเรื่องการจัดการศึกษาดังนี้คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน ทั้งความรู้ คุณธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยได้กำหนดหลักการเพื่อเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาของชาติให้เป็นที่ทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะต้องให้ประชาชนมีสิทธิในการศึกษาอย่างเสมอภาค มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและมีการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีการจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบและสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม อันจะเห็นได้ว่าหลักการที่กำหนดขึ้นนั้น เอื้อประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเพราะเมื่อชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงแล้วก็จะส่งผลให้ประเทศชาติมั่นคงตามไปด้วย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ส่วนการจัดการศึกษาควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการอันหลากหลายที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด และอาจนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมในการจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้นจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวเป็นวิธีการที่น่าสนใจแต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่อาจเป็นผลเสียต่อผู้เรียน และการลงโทษผู้เรียนด้วยการเขียนตีซึ่งผู้ประพันธ์เห็นว่าเป็นวิธีการที่ได้ผลในอดีตก็มิสามารถนำมาใช้ได้อีกต่อไป

2. แนวคิดเรื่องบุคลากรทางการศึกษา

แนวคิดเรื่องบุคลากรทางการศึกษาปรากฏเรื่องผู้บริหารและเรื่องผู้สอนดังนี้คือ ผู้บริหารจะต้องมีธรรมชาติของผู้บริหารซึ่งก็คือ หลักพรหมวิหารสี่ในการครองตนเพื่อเป็นผู้นำ อันจะก่อให้เกิดความสุข ความเข้าใจในการบริหารงานและเป็นทีเฝ้าระวังของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารคือ การใส่ใจ หมั่นเยี่ยมเยียน ติดตามการทำงาน รับฟังและช่วยแก้ไขปัญหารวมทั้งเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องนำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและสอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา ส่วนผู้สอนมีบทบาทและหน้าที่ในการสร้างคนเพื่อให้คนสร้างชาติต่อไป ครูจึงต้องตระหนักในความสำคัญของหน้าที่ดังกล่าว ต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน และพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดทั้งในด้านการให้วิชาความรู้และการดูแลอบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความเมตตาและความปรารถนาดี มีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพครู ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เพื่อพัฒนาศิษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อไป ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิรูปการศึกษาเพราะครูเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานต่างๆ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าเป็นผู้ที่ทันโลกทันเหตุการณ์ ทำงานอย่างสร้างสรรค์ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียน ใช้สื่อการสอนประกอบการจัดการเรียนรู้ และที่สำคัญครูจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพเพื่อดูแลมาตรฐานวิชาชีพครู ครูในท้องถิ่นทุรกันดารมีความสำคัญมาก เพราะโรงเรียนในท้องถิ่นดังกล่าวขาดแคลนครูที่จะทำให้อุปกรณ์ในท้องถิ่นทุรกันดารมีความรู้เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและชุมชนของตน ในบางพื้นที่อาจต้องอาศัยครูตำรวจตระเวนชายแดนทำหน้าที่ให้ความรู้และดูแลเด็กนักเรียน ครูในพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นที่เคารพยกย่องของเด็กๆ เพราะครูเป็นผู้มีความเสียสละ แม้ครูต้องพบกับความลำบากหลายประการ แต่ด้วยกำลังใจที่ได้รับจากลูกศิษย์และความมุ่งหมายที่จะสอนเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาให้รู้ภาษาไทยครูจึงยอมอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ ปัญหาเกี่ยวกับครูคือ ครูประพฤติตนไม่เหมาะสม ทำให้ภาพลักษณ์โดยรวมของอาชีพครูเป็นด้านลบ ทั้งที่จริงแล้วยังมีครูที่ดีอยู่อีกมาก ส่วนครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความปลอดภัยในชีวิต

อภิปรายผล

ตั้งแต่ปีพ.ศ.2542 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 ได้มีผู้แต่งบทร้อยกรองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาในด้านต่างๆ ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการและวารสารวิทยาจารย์เป็นจำนวนมาก จากการวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษาจากบทร้อยกรองในวารสารวิชาการและวารสารวิทยาจารย์ ช่วง

พ.ศ. 2542 – 2546 จำนวน 55 สำนวน พบว่ามีแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ เรื่อง หลักสูตรการศึกษาและเรื่องการจัดการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลากรทางการศึกษา ได้แก่ เรื่อง ผู้บริหารและเรื่องผู้สอน ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนไม่ปรากฏ บทร้อยกรองบางบทมีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาไม่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้มีบทร้อยกรองบางบทขาดความเป็นเอกภาพ มีเนื้อความวกวน แต่งในลักษณะกลอนพาไป เนื่องจากผู้ประพันธ์ส่วนมากเป็นครูไม่ใช่ นักประพันธ์อาชีพ

การที่ผู้ประพันธ์เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาเรื่องหลักสูตรการศึกษาและเรื่องการจัดการศึกษา เพื่อต้องการให้ความรู้และให้ผู้อ่านร่วมรับทราบนโยบายในการจัดการศึกษาของชาติ เพราะปัจจุบันนี้การจัดการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นเรื่องที่คนทั้งชาติจะต้องร่วมรับรู้และร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ตลอดจนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ข้อดีข้อเสียของการจัดการศึกษารูปแบบต่างๆที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ ยังเป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือผู้ที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์หรือเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม บทร้อยกรองส่วนมากที่เป็นเรื่องหลักสูตรการศึกษา วิธีการจัดการศึกษา รวมถึงเรื่องจรรยาบรรณครู ผู้ประพันธ์ได้ศึกษาเรื่องดังกล่าวจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ข้อกำหนดหรือระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการแล้วจึงนำมาแต่งเป็นบทร้อยกรอง ผู้ประพันธ์บางคนนำเสนอบทร้อยกรองที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาว่าเป็นเรื่องที่ดีและควรนำไปปฏิบัติ บางคนนำเสนอแบบเป็นกลางคือ กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาแต่ไม่บอกชัดว่าดีหรือไม่ และบางคนนำเสนอว่าการปฏิรูปการศึกษาอาจไม่เกิดผลดีจริง ที่เป็นเช่นนี้เพราะระยะเวลาในการแต่งเป็นช่วงเริ่มต้นและช่วงดำเนินการปฏิรูปการศึกษา จึงยังไม่ทราบว่าจะผลจากการปฏิรูปการศึกษาจะเป็นอย่างไร ทำให้มีความคิดเห็นที่หลากหลายเรื่องการปฏิรูปการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลากรทางการศึกษาทั้งเรื่องผู้บริหารและเรื่องผู้สอน เป็นการเน้นย้ำให้บุคคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม เรื่องที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงมากที่สุดคือ เรื่องผู้สอน เพราะผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายทางการศึกษาโดยตรง บทร้อยกรองที่เสนอเรื่องบทบาทหน้าที่ของครู เน้นว่าครูต้องมีอุดมการณ์ มีจรรยาบรรณ ปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยความเมตตา ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นครูด้วยจิตวิญญาณอย่างแท้จริง เมื่อเสนอแนวคิดเรื่องครูในยุคปฏิรูปการศึกษาก็จะเน้นให้ครูมีความทันสมัย ทันโลกและเหตุการณ์ สามารถยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับ แสดงให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่บางประการของครูยุคก่อนปฏิรูปการศึกษาและครูยุคปฏิรูปการศึกษามีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ปัญหาของครูที่ผู้ประพันธ์นำเสนอก็เป็นสิ่งที่ผู้รับผิดชอบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องควรดูแลและเร่งแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการวิเคราะห์แนวคิดด้านการศึกษากวกรรณกรรมประเภทอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณพล ศรีบูรพา. (2544,เม.ย.). ฉันทจิตใจไหลหลง คือ สุ.จิ.ป.ล. . วารสารวิชาการ. 4 (4) : 79
- กิตติคุณ รัตนเดชกำจาย. (2545,ม.ค.-เม.ย.). มือที่เปื้อนซอด้ก. วารสารวิทยากร. 101 (4) : 51
- กุสุมา ภูขาว. (2544,มี.ค.). กำลังใจที่มาเยือน. วารสารวิทยากร. 12 (-) : 59
- กุหลาบ มัลลิกะมาส, คุณหญิง (2529). **วรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกษม สันทอง. (2546,มี.ค.). ธรรมะ. วารสารวิชาการ. 6 (3) : 96
- คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา. (2539). **ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539**. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2539, จาก <http://se-ed.net/meper/discipline/dis006.html>
- ครูปฏิรูป. (2547,ก.ย.). ครูยุคปฏิรูป. วารสารวิทยากร. 98 (6) : 38
- จินดาศิริ เทียมเดช. (2522). **วิเคราะห์บทร้อยกรองของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี**. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.(ภาษาไทย) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- จินตดา กัณพิพัฒน์. (2546, ม.ค. – มี.ค.). “รักแท้ของแม่พิมพ์”. วารสารวิทยากร. 101 (4) : 48
- จตุญา ศรีเจริญกุล. (2546,ต.ค.). แม่พิมพ์ของแผ่นดิน. วารสารวิชาการ. 6 (10) : 80
- เจนจิรา โพธิ์สุวรรณ. (2546, มี.ย.). ทิ้งท้าย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ. 6 (6) : 80
- ชวณ บุญแสนแผน. (2544,มิ.ย.). การปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน. วารสารวิชาการ. 4 (6) : 19-20
- ต้นหยง สลาดัน. (2544,มิ.ย.). แม่พิมพ์ของแผ่นดิน. วารสารวิทยากร. 100 (3) : 63
- ทองยศ บัวเฟื่อน. (2544,มิ.ย.). ครู เมล็ดพันธุ์แห่งความดี. วารสารวิทยากร. 100 (3) : 34
- ทองดาว เพ็งเดือน. (2546,เม.ย.). สอนอย่างไรก็ได้. วารสารวิชาการ. 6 (4) : 80
- ธเนศ ขำเกิด. (2544,มิ.ย.). Child Center : ความเข้าใจผิดที่ต้องคิดทบทวน. วารสารวิชาการ. 4 (6) : 19-20
- ธัญญา ปากกาขาว. (2546, ม.ค. – มี.ค.). แด่น้ำตาเทียน. วารสารวิทยากร. 101 (4) : 54
- นราภรณ์ จันปาตี. (2545, มี.ค.). ครูไทยสมัยปฏิรูป. วารสารวิทยากร. 100 (12) : 47
- นิภา นวลขาว. (2546, มี.ค.). หน้าที่ใคร. วารสารวิชาการ. 6 (3) : 94
- นิภาพร น้ำค้าง. (2544, เม.ย.). ชีวิตครู. วารสารวิทยากร. 100 (1) : 64
- บุญคำ รักษาศรี. (2544, พ.ย.). “บุษาคู”. วารสารวิทยากร. 100 (8) : 54

- บุญถม หิรัญคำ. (2540). การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถม
ศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านโสก สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญนำ ทานสัมฤทธิ์. (2545,มิ.ย.). ครูของฉันสำคัญที่สุด. *วารสารวิชาการ*. 5 (6) : 80
- บุญสม ภูเจริญ. (2534). *การวิเคราะห์บทร้อยกรองในช่วงพ.ศ. 2522 – 2530*.
ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร
- เบญจวรรณ สุขวัฒน์. (2545). *ร้อยกรองของ แร่คำ ประโยคคำ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์*.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ประภา สังข์บุญลือ. (2520). *วิเคราะห์หนังสือพิมพ์ครูไฉน*. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ประสิทธิ์ อภัยรัตน์. (2544, พ.ย.). ครูคนนี้มีดีอะไร. *วารสารวิชาการ*. 4 (11) : 80
- ประเสริฐ ไสววรรณ. (2544, ส.ค.). ไม่เรียวที่รัก. *วารสารวิชาการ*. 4 (8) : 80
- เปลื้อง ณ นคร. (2511). *วิชาประพันธ์ศาสตร์ว่าด้วยกลอน*. ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
พงศัพัตน์ แพงโพทอง. (2544, ก.ค.). ก่อนสิ้นลม. *วารสารวิทยากร*. 100 (5) : 61
- พรศักดิ์ พรหมแก้ว. (2518). *วรรณกรรมการเมืองของเทียนวรรณ*. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร .
- เพ็ญศิริ พุกพันธ์. (2529). *วิเคราะห์ทัศนะทางการศึกษาจากบทร้อยกรองในนิตยสารและ
วารสาร (พ.ศ. 2521 – พ.ศ. 2527)*. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร
- ไพฑูริย์ พิมพ์ทอง. (2545,ก.ค. – ก.ย.). ครูสร้าง หมอซ่อม. *วารสารวิทยากร*. 101 (2) : 56
- ไพฑูริย์ สิงห์แหม่ม. (2534). *การวิเคราะห์บทร้อยกรองของจินตนา ปิ่นเฉลียว*.
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร
- ไพบุลย์ จันทิมา. (2545, ก.ค.). ผู้บริหารสถานศึกษา อุปสรรคหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง.

วารสารครูเชียงราย. 38 (241) : 33-34

ฟ้าเมือง ชาวหินฟ้า. (2546). **หลักสูตรมวฒติธรรมปัญญา 4 ประการ. สืบค้นเมื่อ 16**

มิถุนายน 2548, จาก <http://asoke.info/09communication/Dhrama Publicize>

Dokya/D107/006.html

มนตรี เกตุพันธุ์. (2545,ธ.ค.). หวังและฝัน. **วารสารวิชาการ. 5 (12) : 80**

_____ (2546,พ.ย.). แม่ปู่สอนลูกปู่. **วารสารวิชาการ. 6 (11) : 95**

มาถนี ปรักมานนท์. (2544,ก.ค.). **พีชพันธุ์กับการเรียน. วารสารวิทยาจารย์. 100 (4) : 5**

**ลินจง สุดประเสริฐ. (2542). ศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้า
อิสระ. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร**

วรรณิ ชาลี. (2522). **วรรณกรรมปัจจุบัน. ภาควิชาภาษาไทยและตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

วิชัย จันทรสอน. (2544, ก.ย.). **พ่อพิมพ์ชายแดน. วารสารวิทยาจารย์. 100 (6) : 59**

_____ (2545, ก.พ.). แสงเทียนในเมืองใต้. **วารสารวิชาการ. 5 (2) : 93**

_____ (2546, ต.ค. – ธ.ค.). “ดาวบนแผ่นดิน”. **วารสารวิทยาจารย์. 102 (3) : 6**

วิชัย ต้นศิริ. (2542). **คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :**
สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

วิชาการ , กรม. (2545). **รายงานผลการดำเนินงาน 2 ปี กับการปฏิรูปการเรียนรู้ของ
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมฯ.**

วิเศษ ชินวงศ์. (2544, พ.ค.). **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. วารสารวิชาการ. 4 (5) :**
24-25

วีระชัย ไชยสิทธิ์. (2544,ก.ย.). นกแก้วแอมวโครงาน. **วารสารวิชาการ. 4 (9) : 80**

_____ (2546,ม.ค.). เสร็จนาฆ่าโคถึก. **วารสารวิชาการ. 6 (1) : 80**

_____ (2546,ก.ค.). เด็กไทยใครจะช่วย. **วารสารวิชาการ. 6 (7) : 80**

ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____ (2548). **พระราชินีของเรา เรื่องเล่าจากแผ่นดินใต้. กรุงเทพฯ :**

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สถาพร นาสารีย์. (2542). **บทร้อยกรองของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล : การศึกษาเชิง**

วิเคราะห์. ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร

สมชาย กนกหงษ์. (2546, ธ.ค.). ครูยุคใหม่ใช่เรื่องง่าย. **วารสารวิทยากร.** 100 (9) : 50

สมชาย นทีประเสริฐ. (2546, พ.ค.). ครูดอย. **วารสารวิชาการ.** 6 (5) : 80

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2543, ส.ค.). โหมสคูดดีหรือไม่ใครบอกได้. **วารสารวิชาการ.** 3 (8) : 77-79

_____ (2544, ก.ย.). ครูต้นแบบดีเด่นเป็นฉันใด. **วารสารวิชาการ.** 4 (8) : 79-80

สันติสุข สันติศาสนสุข. (2543, ก.ค.). ก่อนสิ้นลม. **วารสารวิชาการ.** 3 (7) : 80

_____ (2545, พ.ค.). งานของครู. **วารสารวิชาการ.** 5 (5) : 80

_____ (2546, ก.พ.). คนเป็นครู. **วารสารวิชาการ.** 6 (2) : 94

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2549). **นโยบายการ**

ยกย่องครูผู้มีผลงานดีเด่น. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2549, จาก <http://www.onec.go.th/Publication/4312023/workpdf>

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์การมหาชน). 2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.

ลำลี รักสุทธิ. (2544, ก.พ.). จรรยาบรรณครู. **วารสารวิทยากร.** 99 (11) : 55

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2525). **วรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____ (2539). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง.

สุขกมล รัตนสุภา. (2536). **การวิเคราะห์บทร้อยกรอง ของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ.** ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร

สุขุม เฉลยทรัพย์. (2547, มี.ค.). **อุดมศึกษาไทยต้องให้มากกว่าปริญญา. หนังสือพิมพ์สยามรัฐ.** – (18574) : 7

สุทธิพร คล้ายเมืองปัก. (2544, ก.ย.). **บทบาทครูกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป.** **วารสารวิชาการ.** 4 (9) : 28

สุธารัตน์ พงษ์แก้ว. (2535). **การวิเคราะห์โลกทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรม ของ อังคาร กัลยาณพงศ์.** ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร

- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). **วรรณคดีวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพจน์ ศรีจันทร์. (2546). **วิเคราะห์ร้อยกรองปัจจุบันในนิตยสารศิลปวัฒนธรรมตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2542 – 2544**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร
- สุภัคชว อินทร. (2545). **ศึกษาความรู้ เจตคติและการปฏิบัติของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัย** . ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- สุบิน แก้วยัง. (2547, ส.ค.46 – ม.ค.47). บทบาทหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิรูปการศึกษา.

วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์. 1 (3) : 43

- สุบินรัตน์ รัตนศิลา. (2544, ม.ค.). ธรรมชาติผู้นำ. **วารสารวิชาการ. 4 (1) : 80**
- _____ (2544, มิ.ย.). ผู้สร้างคือเรา. **วารสารวิชาการ. 4 (6) : 79-80**
- _____ (2544, ส.ค.). พรหมวิหารสี่. **วารสารวิชาการ. 4 (8) : 80**
- _____ (2545, พ.ย.). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักการ. **วารสารวิชาการ. 5 (11) : 80**
- _____ (2546, ก.พ.). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ แกนหลักแห่งหลักสูตรสถานศึกษา. **วารสารวิชาการ. 6 (2) : 80**
- _____ (2546, มี.ค.). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแห่งการมีส่วนร่วม. **วารสารวิชาการ. 6 (3) : 80**
- สุปราณี นาคราช. (2545, ก.ค.). ครูดี. **วารสารวิชาการ. 5 (7) : 80**
- สุพล วงสินธุ์. (2544, ก.ค.). ปฏิรูปการเรียนรู้. **วารสารวิชาการ. 6 (10) : 93**
- _____ (2546, ต.ค.). การดูแลช่วยเหลือเพื่อลูกศิษย์. **วารสารวิชาการ. 6 (10) : 93**
- สุภาวดี เจริญเศรษฐม. (2545, ต.ค. – ธ.ค.). โยมสคุณทางเลือกใหม่ของการศึกษาไทย.
- วารสารรามคำแหง. 19 (4) : 32**
- สุวิทย์ กัญญวงศ์ษา. (2545, ก.พ.). แต่ของครูทั่วถิ่นไทย. **วารสารวิทยาจารย์. 100 (11) : 50**
- อ้ายนาง แสนคำ. (2543, ก.ค.). หมายเหตุจากโรงเรียน. **วารสารวิทยาจารย์. 99 (4) : 61**
- _____ (2544, พ.ค.). **ครูของแผ่นดิน**. **วารสารวิทยาจารย์. 100 (2) : 48**
- อาลัย จันดาศักดิ์. (2544). **การดำเนินการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนอนุบาลจุมพลโพทะเล**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา).

มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
อุทัย ก้อนสมบัติ. (2546, มี.ค.). ครูหนาวไหม. วารสารวิชาการ. 6 (3) : 95
เอมอร หิรัญราช. (2521). **ทัศนะทางสังคมในนวนิยายไทยสมัยรัชกาลที่ 7**. วิทยานิพนธ์
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (วรรณคดีเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

ภาคผนวก

บทย่อกรองในวารสารวิชาการและวารสารวิทยากร ช่างพ.ศ.2542-2546

ทิ้งท้าย...หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อันหลักสูตรขั้นพื้นฐานกล่าวขานไว้	มีจุดหมายให้ผู้เรียนเพียรศึกษา
เกิดความสุขเป็นคนดีมีปัญญา	เห็นคุณค่ามีคุณธรรมประจำตน
รักการเขียนการอ่านการค้นคว้า	ความก้าวหน้ารับมาใช้ไม่สับสน
มีทักษะคิดได้ไม่ถ่วง	ดำรงตนตามวิถีชีวิตไทย
วัฒนธรรมประเพณีมีคุณค่า	ภูมิปัญญาดำรงไว้ไม่ผลัดไถ
จิตสำนึกอนุรักษ์ภาษาไทย	และภูมิใจความเป็นคนพลเมืองดี
ที่กล่าวมาคือจุดหมายให้ควรคิด	ภารกิจให้ครูผู้ศักดิ์ศรี
พัฒนาคนให้เรียนรู้คู่ทำดี	หน้าที่นี้สำคัญกว่าวันวาน

เจนจิรา โพธิ์สุวรรณ (2546 , มิถุนายน ฉ 6) : 80

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน...หลักการ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มีหลักการห้าข้อขอไขขาน
ข้อที่หนึ่งรู้ซึ่งถึงหลักการ	เป็นรากฐานเอกภาพของชาติไทย
ข้อที่สองเพื่อปวงชนคนทั้งชาติ	การศึกษาไม่ให้ขาดทันสมัย
เสมอภาคเท่าเทียมกันทุกชั้นวัย	ชนเลื่อมใสมีส่วนร่วมการจัดการ
ข้อที่สามส่งเสริมให้พัฒนา	ค้นคว้าหาด้วยตนเองให้แตกฉาน
ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสำราญ	ตามหลักการผู้เรียนนั้นสำคัญนัก
ข้อที่สี่สามารถยืดหยุ่นได้	สาระไซ้รู้เวลาเรียนเขียนประจักษ์
กระบวนการการเรียนรู้ผู้พิทักษ์	ชุมชนรักโรงเรียนร่วมรมน้ำใจ
ข้อที่ห้าจัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ	ครอบคลุมแถบกลุ่มเป้าหมายได้สดใส
สามารถเทียบผลการเรียนเรียนตั้งใจ	หลักสูตรนี้จัดให้ไม่เคลือบแคลง
หลักการของหลักสูตรสถานศึกษา	ห้าข้อที่กล่าวมาไม่แอบแฝง
จากหลักการของหลักสูตรนำชี้แจง	เชิญแสดงความคิดเห็นเป็นอักษร

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2545 , พฤศจิกายน ฉ 11) : 80

ครูดี

การจัดการเรียนรู้สู่วิถี
คือตัดต่อกองงานसानเด็กไทย
ปฏิรูปการเรียนรู้บูรณาการ
เอื้อต้นกล้าให้แข็งแรงเข้มเต็มแผ่นดิน
นำบทเรียนจากห้องนาสู่สากล
คุณภาพความสำเร็จเป็นนิยาม

ของครูดียุคสองพันหนึ่งพึงทำได้
หมั่นเติมภาพที่ว่างไว้เป็นอาภรณ์
เชื่อมประสานการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น
สร้างสนามชีวิตในแห่งดงาม
เติมศักยภาพให้เข้มข้นในสนาม
ประกาศนามครูไทยให้ล้ำยุค

สุปราณี นาคราช (2545 , กรกฎาคม ค 7) : 80

สอนอย่างไรก็ได้

การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(สำคัญ)
ขอให้ครูตั้งใจใช้กลยุทธ์
จะบันทึกช่วยจำบ้างก็ถูกต้อง
ขอให้ใช้หลายวิธีที่เรียนมา
เด็กสนใจครูตั้งใจให้งานกลุ่ม
แม้คิดว่าวิธีเราไม่จำเรedy
จะโคออป-ชิปป้าภาษาใหม่
หรือจะสอนภารกิจคิดโครงการ

ไม่ขออ้างวิธีใดดีที่สุด
จะใช้สื่อหรือสมมติบทลีลา
จะให้ท่องสูตรคำนวณล้วนเนื้อหา
ขอเพียงว่าเด็กเรียนรู้คู่เพลิดเพลิน
หรืองานเดี่ยวก็อย่าลุ่มว่าชัดเจน
แม้แต่เดินตามกันเขาเราซ้ำการ
แมปปิ้งไซร์สตอรีลายได้พื้นฐาน
ที่สอนนั้นถูกทางแน่จงแน่ใจ

ทองดาว เพ็งเดือน (2546 , เมษายน ค 4) : 80

ครูยุคใหม่ใช่เรือจ้าง

เมื่อเก่าก่อนเปรียบครูเป็นเช่นเรือจ้าง
ศิษย์ได้ดีครูหน้าใสสุขใจจ้าง
เรือลำน้อยลอยล่องในคลองเขียว
หลักสูตรใหม่วิธีใหม่ได้ฝึกปรือ
ครูควรสอนเด็กนำทำเรือบ้าง
สอนวิธีถ่วงถนัดนพาย

อุทิศร่างช่วยศิษย์ตนให้พ้นฝั่ง
ด้วยสมหวังศิษย์ตนพินนาวา
ก็ร้อยเที่ยวที่ครูถ่อไม่พอหรือ
ถึงเวลาควรเปลี่ยนมือผู้ถือพาย
ให้เขาสร้างให้เขาทำเรือลำใหม่
แล้วมอบให้เขาข้ามลำนที่

วันนี้ครูคือครูผู้รู้ค่า
จากเรือจ้างเป็นนายช่างที่แสนดี

พัฒนาศิษย์ไทยได้ถูกที่
ให้เขามีความรู้เป็นครูตน
สมชาย กนกหงษ์ (2546 , ธันวาคม ค 9): 50

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
คือผู้เรียนต้องมุ่งเน้นเป็นสำคัญ
บูรณาการการเรียนรู้ครูตระหนัก
แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่มากมาย
บูรณาการการสอนแบบผู้เดียว
โดยเชื่อมโยงสาระไว้ไม่กวน
บูรณาการขนานคู่ครูทำได้
เรื่องเดียวกันแยกประเด็นเน้นนักแล
บูรณาการแบบสหวิทยาการ
ผู้เรียนจะกระตือรือร้นค้นคว้าดู
บูรณาการแบบโครงการประสานชัด
องค์ความรู้คู่โครงการสร้างสรรค์มา

แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ครูยึดมั่น
ให้สัมพันธ์จุดประสงค์คงต้น -ปลาย
ให้ผู้เรียนเรียนรู้หลักอย่างหลากหลาย
ครูขยายให้ผู้เรียนเพียรฝึกตน
ครูสามารถเก็บเกี่ยวเรื่องประมวลผล
ผู้เรียนค้นไม่หยุดนิ่งรู้จริงแท้
สองคนไซ้ร่วมมือกันทันกระแส
ไม่ผันแปรผู้เรียนสร้างทางความรู้
ครูประสานมากกว่าสองต้องเลิศหรู
หาความรู้เชื่อมโยงได้หลายวิชา
ครูนักเรียนร่วมกันจัดแสวงหา
ปฏิรูปถ้วนหน้าพัฒนาเอย

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2546 , กุมภาพันธ์ ค 2): 80

ธรรมะ

สัปปุริสสังเสวะ
คบคนดีมีธรรมนำชีวา
สัทธมมัสสวณะ
เคารพด้วยกายใจให้อาทร
โยนิโสมนสิการ
แยกดีชั่วถูกผิดพิจารณา
ธัมมานุวัตรปฏิบัติ
ตามที่ตรองเห็นจริงทุกสิ่งอัน

เป็นพุทธดำรัสไว้ไม่กังขา
จะนำพาดีงามตามขั้นตอน
ไม่เคยละฟังธรรมท่านพร้าสอน
เป็นคนอ่อนโยนดีมีบุญญา
รู้วิจารณ์ไตรตรองมองศึกษา
ด้วยปัญญาแยกคายในสายธรรม์
ใจดำริประพัตติธรรมนำสุขสันต์
ไม่เหินห่างออกนอกทิศทาง

เกษม สันทอง (2546 , มีนาคม ค 3) : 96

หวังและฝัน

ความหวังของพ่อแม่มีแต่ลูก
 ด้วยทุ่มเทความรักมากกว่าใคร
 ยอมสละเพื่อลูกทุกสิ่งอย่าง
 ส่งให้เรียนเขียนอ่านการนানা
 ความหวังของคุณครูผู้สั่งสอน
 ให้ความรู้ศิษย์ทุกเหล่าเท่าเทียมกัน
 ทำหน้าที่อันดับสองรองพ่อแม่
 คุณธรรมนำชีวิตติดตัวไป
 ความหวังของโรงเรียนเพียรสร้างชื่อ
 มาตรฐานศิษย์เราเท่าสากล
 ขอความหวังจงรุ่งโรจน์ปรากฏเด่น
 ปฏิรูปการศึกษาพร้อมหน้ากัน

จึงฝังปลูกความดีมีแต่ให้
 เมื่อเติบโตใหญ่หวังไว้ซึ่งได้พึ่งพา
 ทุกก้าวย่างปลูกสำนึกให้ศึกษา
 เพื่อนำพาพ้นลำเค็ญเป็นสำคัญ
 เชื้ออาทรตามแนวทางอย่างสร้างสรรค์
 คือหมายมั่นได้วิชาก้าวหน้าไกล
 คอยดูแลอบรมบ่มนิสัย
 เป็นกำไรอุดมการณ์งานสร้างคน
 ให้รำลือทั่วไปในทุกหน
 หวังชุมชนมีส่วนร่วมช่วยกัน
 ดุจแสงเพ็ญดวงตามตามที่ฝัน
 หวังสักวันฝันสูงส่งคงเป็นจริง

มนตรี เกตุพันธ์ (2545 , ธันวาคม ค 12) : 8

หน้าที่ใคร

ปฏิรูปการศึกษาพาวันไหว
 เด็กเป็นสุขเก่งดีดีตราฐ
 เขียนไม่ได้อ่านไม่ออกบอกไม่รู้
 ต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตรงจุดใด
 ครูที่บ้านไม่ใส่ใจคิดช่วยเหลือ
 ครูคุณคิดว่าครูไทยไม่อาทร
 มัวชัตทอดมากคำทำไม่เล่า
 ค่อยคิดค้นแนวทางวางแผนงาน
 การอ่านเขียนของเด็กไทยในวันนี้
 เพราะร่วมด้วยช่วยกันมันจริง

เป้าหมายพันธกิจคิดไว้หุ
 แต่ที่เห็นเป็นอยู่หุดหู่ใจ
 เป็นที่ครูหรือเด็กแน่ต้องแก้ไข
 หน้าที่ใครคนหนึ่งพึงสังวรณ
 ชาวบ้านเบื่อครูทำไม่จึงไม่สอน
 ผู้บริหารย่อหย่อนอ่อนจัดการ
 ควรจักเอาใจร่วมรวมประสาน
 โรงเรียนบ้านร่วมมือคือพลัง
 เป็นหน้าที่ของทุกคนบนความหวัง
 ลบภูมิหลังติตระบอบชอบโยนกลอง
 นิภา นวลขาว (2546 , มีนาคม ค 3): 94

โฮมสคูลดีหรือใครบอกได้

โฮมสคูลเป็นเรื่องใหญ่ในยุคนี้
 ว่าความหมายแท้จริงคืออะไร
 โฮมสคูลคืออะไรใครรู้อ่าง
 ให้พ่อแม่ในรัฐช่วยพัฒนา
 จากหลักการสำคัญเรียกกันว่า
 ดูเขาร่างกฎกระทรวงน่าห่วงใย
 โฮมสคูลดีอย่างไรใครบอกได้
 ให้พ่อแม่เป็นครูผู้จัดวาง
 การสอนสิ่งอย่างนี้จะดีแท้
 มีวุฒิคุณสมบัตินักพัฒนา
 รู้หลักการและปรัชญาการศึกษาชาติ
 ทฤษฎีของชีวิตจิตวิทยา
 คุณสมบัติผู้สอนดีมีหลายอย่าง
 เก่งแนะแนวชีวิตแก่ศิษย์ตน
 รู้หลักเกณฑ์วัดผลดีที่แน่ชัด
 ด้านอุปกรณ์สอนวิชานานาพรรณ
 วิชาการในโลกนี้มีหลายอย่าง
 โลกกาภิวัตน์เพิ่มอัตราทุกนาที่
 คุณสมบัติพ่อแม่ต้องแน่ชัด
 แม้คุณสมบัตินี้ไม่ดีจริงทุกสิ่งอัน
 แน่ใจหรือพ่อแม่ไทยสมัยนี้
 แม้เรียนรู้จบชั้นชั้นปริญญา
 เศรษฐกิจพ่อแม่ไทยสมัยนี้
 เพียงปัจจัยสี่ก็ยากลำบากจริง
 หลายครอบครัวหาเช้ากินค่ำ
 จะสอนลูกเวลาได้อย่างไรกัน
 แม้จะมีศูนย์การเรียนรู้อยู่เคียงข้าง
 เป็นพี่เลี้ยงเคียงคู่คอยดูแล

หลายคนมีความพะวงและสงสัย
 เป็นเรื่องใหญ่ต้องคิดกันด้วยปัญญา
 คือแนวทางกระจายงานการศึกษา
 โดยคิดว่าครอบครัวเด่นเป็นปัจจัย
 การศึกษาโดยครอบครัวหัวข้อใหญ่
 ควรวินิจฉัยวิจัยไว้ให้ถูกทาง
 ถ้ากระจายการเรียนรู้สู่โลกกว้าง
 ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้สู่ลูกตน
 ถ้าพ่อแม่ทั้งหลายได้ฝึกฝน
 ทั้งเปี่ยมล้นความสนใจใฝ่วิชา
 ชาญฉลาดในโลกงานการศึกษา
 รู้จักหาโลกทัศน์พัฒนาคน
 เช่นเก่งทางสอนดีที่เกิดผล
 เก่งคิดค้นนวัตกรรมที่สำคัญ
 ต้องถนัดงานผลิตคิดสร้างสรรค์
 ซึ่งต้องหมั่นนำใช้ได้อย่างดี
 ต้องรู้ทางรู้กระบวนการอย่างถ้วนถี่
 ครูยุคนี้ต้องรู้จริงวิ่งตามทัน
 ต้องปฏิบัติได้จริงทุกสิ่งสรรพ
 อย่างนี้ฝึกฝนจะได้รัฐจะพัฒนา
 ว่าจะมีสรรพคุณงานการศึกษา
 อย่างนี้เก่งทุกศาสตร์เป็นปราชญ์จริง
 ยังบ่งชี้ความจนยากลำบากยิ่ง
 อีกหลายสิ่งยิ่งหายากลำบากครั้น
 ต้องตรากตรำทรหดและอดกลั้น
 อย่างนี้ฝึกฝนว่าสอนได้สบายแฮ
 คอยชี้ทางเอื้ออำนวยหรือช่วยแก้
 ซึ่งไม่แน่ว่าจะประสานงานทุกวัน

เพราะปัญหาประมาณยานพาหนะ
 การวัดผลเรื่องหนึ่งซึ่งสำคัญ
 แม่พบเด็กครอบครัวโดยังไม่ผ่าน
 ครูพี่เลี้ยงต้องเคียงข้างไม่ห่างตา
 การพัฒนาเด็กไทยสมัยนี้
 เพราะเด็กไทยมีปัญหานานาพรรณ
 โลกทัศน์ของเด็กไทยในยุคนี้
 ถ้าพ่อแม่สิ้นหวังนั่งอับจน
 เด็กอยู่บ้านนานไปใจอึดอัด
 กลายเป็นเด็กเห็นแก่ตัวชั่วช้าครัน
 เพราะเด็กขาดมิตรสัมพันธ์อันใกล้ชิด
 เด็กควรมีเพื่อนสนิทกลม่อมจิตใจ
 เพราะกิจการงานน้อยใหญ่ในโลกนี้
 เพราะพลังสามัคคีนี้สำคัญ
 ศักยภาพของเด็กไทยเรื่องใหญ่หนึ่ง
 จะพัฒนาถูกทางได้อย่างไร
 วันโลกกว้างทางศึกษาก็น่าคิด
 อีกอาชีพมากมายหลายหมื่นพัน
 สัมมาชีพในโลกนี้มีหลายอย่าง
 เลือกผิดทางจะขึ้นขมระทมใจ
 ความถนัดสิ่งหนึ่งพึงวิเคราะห์
 แม้นพ่อแม่เฝ้าช่วยช่วยเชิดชู
 อย่าคิดว่าเด็กเหมือนดินหินปูนปั้น
 ไข่เสริมสมองอย่างเดียวให้เชี่ยวชาญ

ครูที่จะมาเสริมแรงอย่างแข็งขัน
 จะต้องหมั่นมาช่วยด้วยศรัทธา
 ต้องคิดอ่านแก้ไขในปัญหา
 ต้องรู้ว่าจะแก้ไขอย่างไรกัน
 จะต้องมีการบวนการงานสร้างสรรค์
 ต้องใช้ชั้นเชิงงานการสอนคน
 ควรจะมีเสริมไว้ให้เกิดผล
 จะขวยขวอนสรรค์สร้างอย่างไรกัน
 โลกทัศน์แคบจริงทุกสิ่งสรรพ
 เพราะมุ่งมั่นประโยชน์ตนจนเกินไป
 จึงหลงผิดคิดเห็นตนเป็นใหญ่
 เสริมนิสัยด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 ความสำเร็จที่แท้จริงทุกสิ่งสรรพ
 ช่วยงานนั้นพัฒนาก้าวหน้าไกล
 เป็นเรื่องซึ่งต้องคิดวินิจฉัย
 ถ้าเราไม่วิเคราะห์ไว้ให้ครบครัน
 เด็กมุ่งจิตด้านใดที่ใฝ่ฝัน
 เด็กมุ่งมั่นใฝ่หาอาชีพใด
 เลือกถูกทางอนาคตจะสดใส
 เป็นเรื่องใหญ่ของชีวิตให้คิดดู
 ว่าเด็กเหมาะจะงานใดใจเขาผู้
 การเรียนรู้จะครบถ้วนกระบวนการ
 จะแปรผันปั่นได้หลายสถาน
 ต้องคิดอ่านพัฒนาไว้ทั้งกายใจ

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2543 , สิงหาคม ค 8): 77 – 79

ไม่เรียวที่รัก

ไม่เรียวเอ๋ยฉันเคยเช็ดขยาดหวาดเสียว
 ช่างเจ็บปวดรวดร้าวเหลือทานทน

เสี่ยงเคี้ยวเคี้ยวขวับขวับหวัดกับกัน
 น้ำตาหล่นขี้เยี่ยวตรดรดกางเกง

แม้ปวดแปลบแสบกันพอทนไหว
 เจ้าคือไม้ศักดิ์สิทธิ์พิชิตนักร้อง
 ขวับขวับเคี้ยวเสี้ยววาบปล้าบแก้มกัน
 ถูกลงโทษหวังให้ตั้งใจเรียน
 ใครเกียจคร้านการเรียนถูกเขียนแฉ
 ไม่ทำเวรคบเพื่อนชั่วร้ายตัวดี
 วันเวลาผันผ่านเนิ่นนานนัก
 และยังจำติดตามผู้มีวิญญูคลาย
 แต่วันนี้ไม้ศักดิ์สิทธิ์พิชิตเด็ก
 คงเป็นเพียงเศษไม้ในมือคน

เจ้าคือไม้อบรมผู้ชมเพลง
 ผู้ไม่เกรงกลัวใครในโรงเรียน
 น้ำตาหล่นเจ็บปวดรวดร้าวเคี้ยว
 หวังปรับเปลี่ยนนิสัยตนเป็นคนดี
 โดนไม้แสบเคี้ยวเคี้ยวขวับจับถึถึ
 ขาดเรียนดีไม่ยังจนหลังลาย
 ฉันทยังรักไม้เรียวไม่รู้หาย
 ถูกรอยหวายประทับตราชนวน่ายล
 ทั้งเด็กเล็กเด็กใหญ่อย่างได้ผล
 พ่อหน้ามดคนงาม...เขาห้ามตี

ประเสริฐ ไสววรรณ (2544 , สิงหาคม ค 8) : 80

ธรรมะผู้นำ

เป็นผู้นำทำใจให้นักแน่น
 พิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา
 ธรรมะที่นำพางานราบรื่น
 ผู้ร่วมงานเคารพรักกันทุกคน
 มีเมตตาปรารถนาให้เป็นสุข
 หัวหน้างานเป็นผู้นำกระทำดี
 กฎนาปรารถนาให้พ้นทุกข์
 ทุกข์ของผู้ร่วมงานเหมือนทุกข์ตน
 ยินดีเมื่อได้ดีใจด้วย
 ผู้ร่วมงานซาบซึ้งตื้นชอุรา
 กระทำตนเป็นคนกลางทุกทางที่
 ธรรมะของผู้นำประจำใจ

ถ้ามาดมั่นต้องผจญดลปัญญา
 สิ่งล้ำค่าคือสติที่เตือนตน
 ถ้าผู้นำหยิบยื่นจะเกิดผล
 เพราะผู้นำกระทำตนเป็นคนดี
 ผู้น้อยจักไร้ทุกข์เกษมศรี
 มีเมตตาเป็นศรีกระทำตน
 แสดงตนช่วยคนสุขด้วยทุกหน
 แบ่งทุกข์ให้หลุดพ้นด้วยกรุณา
 มุทิตาจิตนำช่วยสวดยหนักหนา
 ผู้นำพาให้เกิดขวัญกำลังใจ
 อุเบกขานำชี้ให้ไม่หวั่นไหว
 พรหมวิหารสี่นี้ไซ้ไรแจ่มใสเอย

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2544 , มกราคม ค 1) : 80

พรหมวิหารสี่

เมตตา นำเป็นธรรมค้ำจุนโลก

ให้สร้างศอกสิ้นทุกข์เป็นสุขศรี

ความเอ็นดูอยู่คู่ตนคือคนดี
 กรุณาปรารถนาให้พ้นทุกข์
 ความกรุณาหนุนนำกำหนดตัว
 มุทิตาพาที่ยินดียิ่ง
 ความยินดีมีค่ายิ่งกับทุกคน
 อุเบกขาทำทำว่าวางเฉย
 ความวางเฉยไม่ไต่เลยละทิ้งไป
 เมตตา กรุณา มุทิตา
 พรหมวิหารทั้งสี่ชี้ชัดครั้น
 หัวหน้านางานบริหารท่านผู้ใหญ่
 จะสิ้นทุกข์เกิดสุขดังใจปอง

เป็นเครื่องชี้คุณธรรมประจำตัว
 ให้อยู่อย่างเป็นสุขกันถ้วนทั่ว
 เป็นเครื่องชี้ดีชั่วในตัวตน
 ให้สมาณมิตรมิ่งยิ่งด้วยผล
 เป็นเหมือนมนต์ศักดิ์สิทธิ์ติดตรึงใจ
 ให้ตรองตรึกก่อนเอ่ยจะแก้ไข
 มีความนัยเป็นเหตุเป็นผลกัน
 อุเบกขา นี่หนาอย่าเหิน
 เป็นธรรมะผู้ใหญ่ท่านควรยึดครอง
 ยึดธรรมะพรหมวิหารสี่ไซ้รักันทั้งผอง
 ธรรมะครองใจตนชนชื่นชม

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2544 , สิงหาคม ฉ 8) : 80

กำลังใจที่มาเยือน

วันนี้เป็นวันที่ตื่นตันใจ
 มาเยี่ยมมยผลงานที่ผ่านมา
 แม้อยู่ไกลเพียงไรท่านไปถึง
 ด้รับรู้ถึงผลงานที่ท่านนี้
 เป็นครูของเด็กเด็กด้อยโอกาส
 บางครั้งเกือบจะหมดกำลังใจ
 ที่ยืนหยัดอยู่ได้ถึงวันนี้
 ดำรงความเป็นไทยนานนิรันดร์
 ให้เด็กเด็กรู้หน้าที่แยกดีชั่ว
 ท่านผู้ใหญ่ นั้นท่านมีเมตตา

ท่านผู้ใหญ่แห่งวงการการศึกษา
 เห็นคุณค่ายืนยันทว่างานดี
 สุดซาบซึ่งตื่นตันมาเป็นสักขี
 คือสิ่งที่ควรสานต่ออย่าท้อใจ
 ที่ยังขาดคนดูแลและแก้ไข
 อุปสรรคยิ่งใหญ่อุดองฝ่าฟัน
 เพราะสังคมคงต้องมีคนสร้างสรรค์
 จึงมุ่งมั่นหาหนทางสร้างปัญญา
 ไม่เมามัวรู้วิธีแก้ปัญหา
 ขอขอบคุณที่ท่านมาให้กำลังใจ
 กุสุมา ภูขาว (2544 , มีนาคม ฉ 12): 59

หลักสูตรสถานศึกษา ...หลักสูตรแห่งการมีส่วนร่วม

ทำงานเดี่ยวตัวคนเดียวเปล่าเปลี่ยวนัก
 โรงเรียนโดดบริหารเดี่ยวแสนเดียวดาย

ไม่สมัครสมานชนคนหลากหลาย
 ไม่เยี่ยมกรายชุมชนคนเมินมอญ

ประสบการณ์การเรียนรู้ครูจัดให้
 ในชุมชนพื้นที่เขตแดนแคว้นเวียงทอง
 ภูมิปัญญาพื้นบ้านประสานไว้
 ผู้ใหญ่บ้านท่านกำนันจะหันมา
 กลุ่มแม่บ้านการเกษตรอุตสาหกรรม
 คนสำคัญให้เขาหันมาร่วมมือ

ทันสมัยใช้เรียนอยู่แต่ในห้อง
 ควรเมียงมองแหล่งเรียนรู้คู่เคียงมา
 ภูมิน้ำใจภูมิพลังทางศึกษา
 ทั้งหลวงตาภิกษุสงฆ์คงร่วมมือ
 ลงมือทำฝึกปฏิบัติจัดยึดถือ
 คนนั้นคือคนประสานผู้บริหารโรงเรียน

สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2546 , มีนาคม ฉ 3) : 80

นกแก้วแอมัวโครงการ

เดี๋ยวนี้กระทรวงศึกษามาแนวใหม่
 มีคำถามสมมติฐานให้เวลา
 สอนให้คิดสอนให้ถามตามค้นคว้า
 แหล่งข้อมูลทั่วไปใครรู้จริง
 เป็นครูมาใกล้เข้าโลงปลงสังขาร
 หลายอย่างคิดและทำครูนำเอง
 มองย้อนหลังนั้นฟังเพราะคนคิด
 คิดว่าตัวเลิศล้ำพันธานี
 เด็กนั้นขาดความริเริ่มเสริมสร้างสรรค์
 ครูเคยสอนให้ตามจนยามใจ
 ต่อแต่นี้ครูดีไม่มีหนังสือ
 ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางครูพลงเตือน
 เรื่องโครงการการศึกษาแผนใหม่
 แต่ออใหญ่เข้าใจหรือคือทิศทาง
 เหมือนงูเลื้อยหัวส่ายท้ายขยับ
 ถ้าหัวนิ่งหางไขว้ใจครูกลัว
 ออใหญ่ชอบครูอยู่ห้องท่องหนังสือ
 สอนนกแก้วนกขุนทองท่องสารพัน

เพิ่งคิดได้เรื่องโครงการการศึกษา
 แล้วค้นหาจากแหล่งรวมความรู้จริง
 ครูนั้นหนาประสานงานทุกสิ่ง
 ล้วนทุกสิ่งต้องค้นหาศึกษาเอง
 เคยแต่ผ่านท่องตำราหาคนเก่ง
 เด็กกวอดแบ่งถามไถ่ได้เจอดี
 มัวมาติดท่องขึ้นใจไว้ศักดิ์ศรี
 แยกชั่วดีเหตุผลเด็กจนใจ
 ขาดความฝันอันรุ่งโรจน์ที่สดใส
 คราเติบโตใหญ่ความคิดสร้างจึงกลางลือน
 ครูไม่ถึงไม่เรียวยาวเชือดเฉือน
 ครูเหมือนเพื่อนคอยปรึกษาแนะทาง
 ครูทำได้เกินค่าน่าสะท้าน
 ถ้ามีหมางใจกันนั้นครูกลัว
 หางก็รับไปด้วยช่วยท้ายหัว
 ความหมองมัวตกที่หางเจอบางต้น
 สองมือถือชอล์กเปื้อนเขียนอ่านผัน
 คงจับกันเรื่องโครงการไม่ผ่านเลย

วีระชัย ไชยสินธุ์ (2543 , ตุลาคม ฉ10): 80

รักแท้ของแม่พิมพ์

จะเปรียบครู่ว่าเป็นเช่นเรือจ้าง	ฉันว่าช่างแน่จริงมีงสมร
ครูปรรทุกค้อมศิษย์ไว้ในอุทร	ครูปรา้สอนให้ศิษย์เป็นเช่นดวงเดือน
เหมือนพ่อแม่เลี้ยงบุตรสุดที่รัก	ศิษย์เหนียวนักถามถึงสุขทุกข์หรือไม่
ศิษย์เฝ้าร้อนทุกข์เชิญเป็นเช่นไร	ครูแก้ไขช่วยดับทุกข์ให้สุขเป็น
นิมิตรแท้แต่ครูผู้ให้ศิษย์	ชุบชีวิตศิษย์รักฟุ่มฟักถนอม
ศิษย์เห็นแท่นบูชาครูผู้อาทร	ศิษย์ขอวอนกราบไหว้ดวงใจครู

จินดดา กัณพิพัฒน์ (2546 , มกราคม - มีนาคม ค 4) :48

พืชพันธุ์กับการเรียน

สองมืออันน้อยน้อยค่อยสร้างสรรค์	ว่าสักวันคงจะสมอารมณ์หมาย
ลูกศิษย์มีความรู้อยู่เคียงกาย	อ่านเขียนได้คิดแก้ปัญหาเป็น
เปรียบพืชพันธุ์ค่อยค่อยงอกอย่างช้าช้า	ออกรากมาสิ้นยาวให้เราเห็น
เป็นต้นอ่อนนอกใบแสนยากเย็น	จึงกลายเป็นต้นไม้ให้ชื่นใจ
ค่อยค่อยเริ่มเรียนรู้สู่ความคิด	ทั้งกายจิตมีธรรมนำสดใส
ความคิดดีคิดยาวและกว้างไกล	ในจิตใจเรียนรู้คุณธรรม
เริ่มเติบโตขึ้นมาทีละนิด	ออกดอกผลิตข้อชูดูงามขำ
บานสะพรั่งสวยสดน่าจดจำ	ผู้คนนำประดับรับความงาม
เฝ้าอุตสาหกรรมบ่มนิสัย	วิถีไทยเรียนรู้ดูได้ถาม
วัฒนธรรมของไทยที่งดงาม	พยายามเรียนรู้คู่ความดี
หมั่นรดน้ำพรวนดินบำรุงต้น	จนออกผลโตใหญ่ได้สดสี
ผลสีสวยรสชาติอร่อยดี	ทุกผลมีคุณค่าล้ำมลง
ได้ดูแลอบรมและปรา้สอน	ตามขั้นตอนปฏิบัติมิขัดผอง
สอนศิษย์ทุกคนตามครรลอง	สิ่งปกป้องคงสมหวังตั้งตั้งใจ

มาณี ปรักมานนท์ (2544 , กรกฎาคม ค 4) : 55

งานของครู

ครูนั้นยังเป็นครูอยู่ยั้งค้ำ
มีไหวหวั่นมันใจในจุดยืน
เพียงเพื่อเด็กเยาวชนคนของชาติ
ด้วยศรัทธาเข้มข้นปณน้ำใจ
ทีละเล็กทีละน้อยค่อยส่งเสริม
เจียรไนชีวิตลิขิตชะตา
สอนด้วยความเมตตาหาทางออก
ยกระดับความคิดจิตวิญญาณ
ถึงวาระวันผันแปรไปแค่ไหน
ปฏิบัติพัฒนาค่านิยม
ครูก็ยังเป็นครูรู้หน้าที่
ยึดเป้าหมายปลายทางการสร้างคน

ยังคงรักที่จะทำเพื่อผู้อื่น
ยังยิ้มชื่นสู้สร้างทางกว้างไกล
มีโอกาสลืมนตาเห็นฟ้าใส
ครูจึงได้ยอมเหนื่อยอยู่เรื่อยมา
ช่วยเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงแสวงหา
สร้างคนดีมีค่ามาเนิ่นนาน
ห่วงใยบอกจุดยืนวางพื้นฐาน
สรรคสร้างงานสร้างพลังให้สังคม
จะปรับร้อยเมืองไทยให้เหมาะสม
ถึงชื่นชมแต่ที่เห็นเป็นสากล
อุดมการณ์เคยมีไม่สับสน
สร้างชุมชนสร้างไทยให้ยั่งยืน

สันติสุข สันติศาสนสุข (2545 , พฤษภาคม ค 5): 80

คนเป็นครู

ชีวิตคนเป็นครูอยู่เพื่อศิษย์
อยู่เพื่อให้อยู่เพื่องานการแบ่งปัน
เอากุมิรู้ชอบรมบ่มนิสัย
ช่วยชีวิตน้อยใหญ่ไม่อับจน
สร้างทรายดินให้เป็นดาวสกาเวเด่น
สร้างศักดิ์ศรีตั้งงามความศรัทธา
เกียรติภูมิจากงานที่สานปั้น
ที่ก่อเกิดภูมิธรรมนำวิญญาณ
คนเป็นครูนั้นเป็นครูไม่รู้จบ
ชีวิตครูมีเลือดครูอยู่ทุกวัน
ความมุ่งหวังเต็มหัวใจไม่เคยหมด
งานของครูพัฒนามายาวไกล

อยู่เพื่อซึ้งถูกผิดคิดสร้างสรรค์
อยู่เพื่อวันเปี่ยมสุขของทุกคน
เจียรไนคนดีชี้เหตุผล
เพื่อศิษย์พันทุกซกัยได้เรื่อยมา
สร้างศิษย์เป็นดวงมณีอันมีค่า
สร้างปรัชญาค่านิยมอุดมการณ์
คือรางวัลความรักเป็นหลักฐาน
ให้เบิกบานส่องสว่างอยู่กลางใจ
แม้จะพบวันเกษียณเปลี่ยนทางฝัน
รักผูกพันลูกศิษย์เป็นจิตใจ
แบบฝึกหัดแต่ละบทยังสดใส
และจะยังยิ่งใหญ่ไปนิรันดร์

สันติสุข สันติศาสนสุข (2546 , กุมภาพันธ์ ค 2): 94

ก่อนสิ้นลม

ชีวิตเคยด้อยค่า	พัฒนามาจากศูนย์
แต่เงื้อมมือและเพิ่มพูน	จากความรักและน้ำใจ
ถูกผิดคิดไม่ออก	ก็พร่ำบอกให้แก้ไข
พลาดพลังให้อภัย	ให้เริ่มต้นเป็นคนดี
สิ้นสุขตกทุกข์ยาก	ล้มลำบากหมดศักดิ์ศรี
โอบอุ้มเอื้ออารี	เมตตาให้มีมากมาย
ชีวิตเมื่อคิดถึง	ยังซาบซึ้งอยู่ไม่หาย
รอยยิ้มจึงพริ้มพราย	ในทุกครั้งย้อนหลังแล
วันนี้หรือวันไหน	หรือวันใดยังไม่แน่
ชีวิตคนผันแปร	ย่อมดับดับสิ้นลมลง
สักหนึ่งเสี้ยวเวลาที่	ก่อนชีพนี้เป็นผุยผง
น้อมจิตใจมั่นคง	ก็กราบลงตรงเท้าครู

สันติสุข สันติศาสนสุข (2543 , กรกฎาคม ค 7): 80

ชีวิตครู

ชีวิตครูทั่วไปใครรู้บ้าง	แจวเรือจ้างข้ามฝั่งแต่ครั้งไหน
ครูทำดีควรชื่นชมให้สมใจ	ดีกว่าไปตอกย้ำให้ซ้ำทรวง
คนเป็นหมอ วิศวะ คณะอาชีพ	สูงลิ่วรีบเรียนต่างแดนแสนแหงนหวง
ใครหนอสอนวอนว่าสุตาดวง	โปรดเป็นห่วงครูบ้างอย่าร้างเลือน
ครูทั่วไปใช้มีเพียงนิดหน่อย	เกินหมื่นร้อยหลายแสนแสนเสมือน
คงมีบ้างที่เด็ดตลอดตลอดตักเตือน	โปรดเยี่ยมเยียนเห็นซึ่งถึงครูไทย
ครูทุ่มเทให้ศิษย์รักตระหนักรู้คิด	รู้ถูกผิดทิศทางสว่างไสว
ศิษย์ได้ดีมีกี่คนที่เห็นใจ	โปรดรู้ไว้เถิดท่านทุกวันนี้
สังคมไทยหัวนี้หัวใจแปรเปลี่ยน	มันวนเวียนคละเคล้าเขาเล่าว่า
ใครเขาดีก็ตามไปไร้ปัญญา	ครุระอาอ่อนใจอะไรเลย
อยากเห็นครูไทยไม่ไร้ในคุณค่า	มีปัญญาผ่องผุดไม่หยุดเฉย
มุ่งทำงานมิว่างเว้นเช่นอย่างเคย	อย่าละเลยหน้าที่ที่มีกัน

ช่วยอบรมบ่มนิสัยวินัยศิษย์
เรียนสนุกทุกซั่มลายหายไปพลัน
ได้ความรู้มากมายประกายจิต
ศิษย์ก็เก่งเป็นคนกล้าจิตอารี
รวมให้ได้ในตัวศิษย์สนิทมัน
วินัยเด่นคุณธรรมดีมีพร้อมกัน
ครูคงสุขพ่อแม่ลดหมดทุกข์หนัก
ครูสดชื่นรื่นในหัวใจกาย

ให้รู้ผิดรู้ถูกได้ใจสุขสันต์
ชีวิตนั้นราบรื่นพื้นความดี
ครูอุทิศทุ่มเทให้ได้สุขศรี
ชาติไทยนี้คงก้าวรอดดูวิมาน
เก่งดีพลันดูกายใจได้สร้างสรรค์
จิตใจนั้นเปี่ยมล้นพันอบาย
ที่ถูกรักได้ดีมีจุดหมาย
ศิษย์หญิงชายได้ดีเป็นศรีสกุล
นิภาพร น้ำค้าง (2544 , เมษายน ค 1) : 64

เสร็จงานฆ่าโคถึก

ครู หรือ ครู แปลว่าหนัก
อยู่โรงเรียนป่าเขาลำเนาดอน
แบกภาระหนักอึ้งพึ่งลำแข้ง
มีเพียงวุฒิ พอ กอ ขอ ขอสร้างตน
สอนศิษย์มาสิบกว่าปีแต่ให้
เด็กได้ดีเกินที่จะประเมิน
เดี๋ยวนี้ศิษย์ของครูอยู่ที่ไหน
เป็นทหารตำรวจตรวจแนวทาง
หลายอย่างเราหลีกเลี่ยงเพียงเอาหน้า
ทั้งที่รู้จุดนั้นอันตราย
เสร็จงานเขาอาสาฆ่าโคถึก
ชีวิตครูแสนจนทนระกำ

ด้วยใจรักจึงบากหน้ามาพำสอน
ซุกหัวนอนตามวัดวาประชาจน
ด้วยความแกร่งจึงยืนได้ไม่สับสน
ค่าของคนอยู่ที่ไหนใครประเมิน
ความหวังใยต่อศิษย์ครูมีผู้สรรเสริญ
เพราะส่วนเกินไร้ปริญญาพำทาง
เป็นหมอใหญ่ นายคลัง ทั้งนายห้าง
เป็นนายช่างเศรษฐีมีมากมาย
รู้ดีกว่าไม่ดีแต่มีจุดขาย
ยังป็นป้ายยื้อแย่งแข่งกันทำ
เสร็จศึกฆ่าขุนพลคนบอบขี้
ถูกตอกย້ายามวัยแก่ใครแลเคย
วีระชัย ไชยสินธุ์ (2546 , มกราคม ค 1): 80

แต่ผองครูทั่วถิ่นไทย

ปฏิทินแผ่นเก่าเราฉีกหมด
สิบสองเดือนผ่านไปใจตราตรึง
อบรมศิษย์มากมายหลายชีวิต

ด้วยปรากฏปีใหม่ได้มาถึง
หวนคะนึงถึงงานที่ผ่านมา
เฝ้าอุทิศในงานการศึกษา

หวังเพียงให้ศิษย์ได้ดีมีวิชา
 เงินเดือนน้อยด้อยขั้นกลิ่นใจอด
 หลากลูกศิษย์ใหญ่น้อยคอยเอ็นดู ซึ่
 ยากจะหาใครเยี่ยมเทียบเทียมครู
 ทรหดเรื่อยไปด้วยใจสู้
 วิตคู่อุดมการณ์ทำงานไป
 สุวิทย์ กัลยวงศ์ษา (2545 ,กุมภาพันธ์ ๑ 11) : 50

มือที่เปื้อนชอล์ก

ด้วยศรัทธาคงมั่นในคำมั่น
 ด้วยกล้าแกร่งอุดมการณ์ที่ผ่านมา
 ด้วยวิญญานและเลือดเนื้อเพื่อผู้อื่น
 ด้วยเต็มใจทำมาหาหน้าที่ตน
 ด้วยรู้ว่าภาระอันหนักยิ่ง
 ด้วยรู้ว่าต้องทุ่มเททั้งใจกาย
 ด้วยทั้งหมดของชีวิตอุทิศให้
 ด้วยสองมือเปื้อนชอล์กเขียนกระดาน
 ด้วยรักในไฟฝันอันแรงกล้า
 ด้วยรู้ค่าคุณงามงานสร้างคน
 ด้วยสำนึกผุดตื่นมาแต่ตื่น
 ด้วยอดทนเดินทางที่ท่าทาย
 ด้วยทำจริงมันจึงถึงจุดหมาย
 ด้วยสุดทำยรู้ค่าราคางาน
 ด้วยกายใจเพื่อชาติด้วยอาจหาญ
 ด้วยวิญญานมนุษยชาติสะอาดงาม ฯ

กิตติคุณ รัตนเดชกำจาย (2546 , มกราคม – มีนาคม ๑ 4): 51

ครูคนนี้มีดีอะไร

ครู คือผู้ที่ดีมีแต่ให้
 ครู บากบั่นตั้งหน้าเอื้ออาทร
 ครู วันนีไซ้เพียงให้ความคิด
 ครู ให้ศิษย์ได้ดีทุกคนไป
 ครู เคยได้อบรมบ่มนิสัย
 ครู ถ้าบากรากตรำนานนับปี
 ครู เป็นปูชนียบุคคล
 ครู ยากจนเงินตราสุดอาลัย
 ครู ไม่ไร้หัวใจในคำสอน
 ครู ส่งสอนเป็นนิจศิษย์ได้ดี
 ครู ห่วงศิษย์นักหนากว่าสิ่งไหน
 ครู อาลัยอาวรณ์สอนให้ดี
 ครู ตั้งใจสอนศิษย์ไม่คิดหนี
 ครู ผู้นี้คือครูไทยใจทนง
 ครู ทุกคนรักศิษย์คิดแต่ให้
 ศิษย์ตั้งใจยกย่องประคองครู

ประสิทธิ์ อภัยรัตน์ (2544 , พฤศจิกายน ๑ 11): 80

จรรยาบรรณของครู

จรรยาบรรณของครูนั้น	มีสำคัญแก่ข้าขอขอขานไซ
หนึ่ง รักเมตตาศิษย์สนิทใจ	สอง สอนให้ศิษย์รู้เด่นเป็นคนดี
สาม เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์	สี่ เสริมความคิดให้ศิษย์เข้มอย่างเต็มที่
มุ่งส่งเสริมให้ศิษย์คิดใฝ่ดี	ห้า ไม่มีแสวงประโยชน์จากศิษย์ตน
หก วิสัยทัศน์พัฒนาก้าวไกล	เจ็ด ศรัทธาในอาชีพครูมุ่งชุมผล
แปด เกื้อกูลเพื่อนสร้างสรรค์งานชุมชน แก้ว	กระทำตนศรัทธาปัญญาไทย
จรรยาบรรณของครูทั้งเก้าที่กล่าวมานั้น	เชิญครูเราจำกันให้มั่นไว้
เป็นสติอย่าเชื่อนแต่อนจิตใจ	แล้วจะไม่ผิดชีวิตครู

สำลี รักสุทธิ (2544 , กุมภาพันธ์ ค 11) : 55

การดูแลช่วยเหลือเพื่อลูกศิษย์

รักห่วงใยต้องใกล้ชิดเพื่อศิษย์รัก	เฝ้าพุ่มพักด้วยจิตคิดรักษา
ด้วยความซื่อถือรักไว้ให้ปัญญา	เสริมเมตตาเป็นมิตรแท้ไม่แปรปรวน
ครูจึงเป็นผู้นำทางสร้างชีวิต	เพื่อลูกศิษย์คิดสร้างสรรค์ไม่ผันผวน
ประกอบกรรมทำความดีไม่ตีรวน	พูดชักชวนสานความฝันให้มั่นใจ
เยาวชนคนไทยในวันนี้	จำต้องมีผู้ดูแลคอยแก้ไข
คอยติดตามช่วยเหลือเอื้อห่วงใย	อยู่ชิดใกล้เป็นแบบอย่างทางเจริญ
การดูแลช่วยเหลือเพื่อลูกศิษย์	เสริมชีวิตคิดก้าวหน้าพาสรรเสริญ
สร้างความหวังกำลังใจให้ก้าวเดิน	แสนเพ็ดเพลินเดินอยู่ได้ในสังคม
การรู้จักนักเรียนเพียรไต่ถาม	ทุกโมงยามแก้ไขให้เหมาะสม
เฝ้าตามติดจิตสอไสไม่ตรอมตรม	คนนิยมชมยกย่องมองครูดี
การคัดกรองลงส่งเสริมเติมความฝัน	การป้องกันและแก้ไขใจผ่องศรี
การส่งต่อเติมนิสัยให้เปรมปรีดี	เทิดครูดีมีคุณธรรมล้ำเลิศเอย

สุพล วั่งสินธุ์ (2546 , ตุลาคม ค 10) : 93

แม่ปู่สอนลูกปู่

นิทานเก่าเล่าขานแต่กาลก่อน
 หนักหนายายน้างามนำดู
 แม่อดทนนำหน้าเดินอ้าก้าม
 เริงฝีเท้าก้าวถึรี่เข้ามา
 โดยปู่แม่แลซ้ำเลื่องขุ่นเคืองลูก
 เกิดขัดข้องช่องว่างระหว่างวัย
 “สอนเท่าไรไม่จำคำแม่สอน
 จึงไม่ตรงใจไม่ระวัง
 ส่วนปู่ลูกจุกใจกลับได้คิด
 เพราะเป็นปู่ตรงทางได้อย่างไร
 จากเนื้อเรื่องแม่ปู่ผู้สอนลูก
 หากหลงตัวจนต้องเกิดหมองมน

เรื่องการสอนนำขั้นอันอดสู
 มีแม่ปู่ฝึกลูกเดินเพลिनอุรา
 ลูกก็ตามเลาะเลี้ยงไร้เคียงสา
 ปู่มารดาทำที่หนีให้ไกล
 เห็นไม่ถูกที่ท่าอชฌาศัย
 กล่าวเป็นนัยว่าลูกรันตันทุรัง
 แม่ถึงก่อนมัวซุ่มซามเดินตามหลัง
 เกิดพลาดพลั้งลัดเลี้ยวคดเคี้ยวไป”
 แม่พูดผิดการเดินเกินแก้ไข
 แม่ทำไม่รู้ไม่ดูตน
 ผิดหรือถูกโปรดเข้าใจใช้เหตุผล
 การสอนคนใคร่ขอเตือนอย่าเหมือนปู่

มนตรี เกตุพันธุ์ (2546 , พศจิกายน ฉ 11): 95

แม่พิมพ์ของแผ่นดิน

คือแม่พิมพ์คือผู้ให้ไทยของอาจ
 คือคุณแจเปิดประตูสู่เส้นชัย
 เป็นเรือจ้างประจำทางสร้างความรู้
 เป็นแสงเทียนส่องสว่างกลางพนา
 พัฒนาการศึกษาทุกฐานถิ่น
 พัฒนาสังคมให้เกรียงไกร
 คอยแต่เติมเสริมสร้างทางชีวิต
 คอยนำภูมิปัญญาแนวทางการ
 ดุจประทีปส่องสว่างกลางความมืด
 เปล่งประกายแสงสีทั่วเขตคาม
 แผ่นดินทองแผ่นดินไทยสว่างไสว
 ได้ทดแทนคุณค่าของแผ่นดิน

คือนักปราชญ์วิทยาช่วยชานไช
 คือโคมไฟส่องทางสร้างปัญญา
 เป็นคุณครูบุษนีย์อันมีค่า
 เป็นสีทองเจิดจ้าส่องฟ้าไกล
 พัฒนาชีวิตอันอชฌาศัย
 พัฒนาเด็กไทยให้เห็นทาง
 คอยกระตุ้นให้ศิษย์คิดให้กว้าง
 แก้ปัญหาทุกอย่างได้ดังงาม
 วันที่ยึดยาวไกลให้อร่าม
 เพื่อเด็กไทยของอกงามทั้งแผ่นดิน
 ครูผู้มีใจในหน้าที่มิรู้สิ้น
 ทุกฐานถิ่นเด็กได้รู้...ครูภูมิใจ

จตุติญา ศรีเจริญกุล (2546 , ตุลาคม ฉ 10): 80

ครูยุคปฏิรูป

ครูยุคใหม่ครูไทยได้เร่งรัด
หากซักช้าเสียเวลาไม่ทันการ
นโยบายปฏิรูปการศึกษา
บุคลากรสำคัญนั่นคือครู
ทุกอาคารทุกห้องต้องสวยงาม
ทุกโรงเรียนต้องปรับปรุงให้ฉับไว
โรงเรียนเน้นทำเป็นปัจจุบัน
ครูอาจารย์พร้อมพร้อมพรั่ง
นับว่าเป็นนโยบายได้ประโยชน์
ขอพระองค์ผู้ใหญ่ไม่ทอดทิ้ง
พวกผู้ใหญ่ก็ภูมิใจในทุกท่าน
จงตระหนักในปัญหาเกล้าเผชิญ

ยุคโลกาภิวัตน์ยุคข้อมูลและข่าวสาร
ครูอาจารย์ยุคใหม่ให้คิดดู
จะก้าวหน้าไปได้ใครยอมรู้
หากไม่สู้คงแย่งเด็กไทย
แลอ้อมระมัดระวังตาพาแจ่มใส
แลวิไลใหม่เอี่ยมต้องดี
เพื่อให้ทันเปิดเทอมใหม่ในทุกที่
ต่างเร็ววิธีเร่งเก่งจริงจริง
ความรุ่งโรจน์ก่อให้เกิดประเสริฐยิ่ง
ทำทุกสิ่งเพื่อให้ไทยเจริญ
ครูอาจารย์เสียสละอย่าขาดเงิน
งานก้าวเดินเพราะคุณครูสู้ทุกคน
ครูปฏิรูป (2542 , กันยายน ค 6) : 38

ปฏิรูปการเรียนรู้

บรรยากาศสดใส
กายภาพที่สวยหรู
เมตตาพาใจรัก
ปรานีให้อภัย
สุขใจได้ร่วมคิด
ไถ่ถามด้วยเมตตา
ปฏิรูปการเรียนรู้
สอดแทรกการอบรม
เอาใจใส่ใกล้ชิด
เกื้อกูลด้วยใจกาย
มั่นในใจคุณค่า
รู้รักสามัคคี
ทุกวิชามีค่ายิ่ง

ช่วยมองไกลใฝ่เรียนรู้
ช่วยเชิดชูด้านจิตใจ
รู้จักศิษย์คิดถามไถ่
ครูยุคใหม่สร้างปัญญา
สุดปลื้มจิตแก้ปัญหา
พัฒนาด้านอารมณ์
เกิดจากครูผู้สร้างสม
คำชื่นชมให้หลากหลาย
ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย
สู่จุดหมายเป็นคนดี
ให้นำพารักศักดิ์ศรี
รู้วิธีปรับปรุงตน
ไม่ทอดทิ้งหมั่นฝึกฝน

ภูมิใจใฝ่อดทน
 การสอนอย่างมีสุข
 ครูสอนเด็กพากเพียร
 ทุกอย่างสำเร็จได้
 กายใจให้งดงาม
 การจัดการเรียนรู้
 ร่วมคิดร่วมผูกพัน

ศรัทธาล้นให้ผู้เรียน
 ศิษย์สนุกร่วมอ่านเขียน
 ผู้เรียนสุขครูสุขตาม
 อยู่ที่ใจไม่กลัว
 หมั่นติดตามคิดสร้างสรรค์
 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ร่วมสานฝันทุกคนเอย

สุพล วังสินธ์ (2544 , กรกฎาคม ค 7) : 80

ครูของฉันสำคัญที่สุด

ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ.ฉบับไหนๆ
 ไม่ว่าเขาจะให้ฉันเป็นศูนย์กลาง
 ไม่ว่าเขาจะให้ความสำคัญฉันเพียงใด
 ครูของฉันไม่เคยหยุดอธิบาย
 ได้ถามได้ตอบกันมากมาย
 ใครนะมาลบหลู่ว่าครูของฉัน โบราณ
 พบหน้าคราวใดให้ทำเหมือนเดิม
 ก้มดูใบงาน ก้มหน้าอ่าน อ่าน อ่าน
 หูอื้อตาลาย ดำน้ำอภิปราย
 ครูเฉลยคำตอบ ก, ข, ค, ควาย
 ฉันเบื่อเหลือหลาย นี่หรือคือไฮลด์เซ็นเตอร์
 แม้ฉันจะหาความรู้ได้เองบ้าง
 ฉันยังไม่เป็นผู้ใหญ่ ฉันเป็นเพียงไฮลด์ของครู

ไม่ว่าใครจะปฏิรูปกันอย่างไร
 ไม่ว่าเขาจะวางฉันไว้ที่ไหน
 สำหรับใจของฉันนั้น ครูของฉันสำคัญที่สุด
 ครูของฉันใช้วิธีสอนหลากหลาย
 ฉันไม่เคยเบื่อหน่าย
 ครูบางคนฉันทนไม่ไหว
 เข้า! แบ่งกลุ่มแยกย้าย อ่านไปไปความรู้
 ช่วยกันลงมือ บางอย่างมีดตัด
 รายงานให้ครูฟัง นั่งทำข้อสอบ
 พรงี้เริ่มใหม่ ข้าไปเหมือนทุกวัน
 ยิ่งเรียนยิ่งเซ่อ เมื่อไรจะเจอครูดีมีคำอธิบาย
 บางอย่างฉันยังต้องการจากครู
 ใจฉันรับรู้ ครูของฉันสำคัญที่สุด

บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ (2545 , มิถุนายน ค6): 80

ครูต้นแบบดีเด่นเป็นฉันใด

อันครูดีที่ยอมรับระดับชาติ
 การคัดสรรครูต้นแบบต้องแยบยล
 คุณสมบัติครูดีเด่นเป็นตัวอย่าง
 เก่งวัดผลศิษย์ทั้งหลายได้แน่นอน

ควรประกาศให้รู้แจ้งทุกแห่งหน
 ต้องดูผลงานเด่นกันทุกชั้นตอน
 เช่นเก่งสร้างนวัตกรรมนำมาสอน
 เก่งการป้อนผลวิจัยในวิชา

เก่งการจัดกิจกรรมได้ล้ำเลิศ
 มีคุณธรรมนำปฏิบัติเต็มอัตรา
 ดีเมตตาปราณีศิษย์คิดซุช่วย
 เก่งสัมพันธ์กว้างไกลในชุมชน
 การคัดสรรครูดีเด่นเป็นตัวอย่าง
 ทุกชิ้นงานต้องสำรวจและตรวจตรา
 เช่นใช้เกณฑ์ผลงานการนิเทศ
 เกณฑ์ความรู้ครูนำไปใช้ได้กว้างไกล
 แต่ครูดีปัจจุบันนั้นน่าห่วง
 มีแต่ศิษย์ที่จิตใจใฝ่นิยม
 การคัดสรรครูดีเด่นเป็นต้นแบบ
 แต่ถ้ารัฐเมินเฉยละเลยไป
 จึงขอฝากความเห็นด้วยเป็นห่วง
 ขอรัฐจงปราณีมีเมตตา

นำชูเชิดในวงงานการศึกษา
 เก่งสรรหากระบวนการงานสอนคน
 เชื้ออำนาจช่วยงานการกุศล
 ทั้งเปี่ยมล้นวิสัยทัศน์เต็มอัตรา
 เกณฑ์ที่วางต้องครบถ้วนกระบวนการ
 ประเมินค่าทุกด้านทุกงานไป
 ต้องสังเกตยุทธวิธีดีแค่ไหน
 จิตพิสัยครูมากมายได้ชื่นชม
 งานทั้งปวงครูสรรค์สร้างอย่างชื่นชม
 ยังคงก้มประณตไหว้ทั้งกายใจ
 ออย่าใจแคบต้องเสริมขวัญอันยิ่งใหญ่
 น่าสงสัยว่าครูรัฐเสื่อมศรัทธา
 ครูทั้งปวงผลงานดีมีคุณค่า
 ออย่าลืมน้ำครูแสนดีมีมากครับ

สวัสดี สุวรรณอักษร (2544 , กันยายน ค): 80

ครูไทยสมัยปฏิรูป

ครูไทยในวันนี้	จักต้องมีความก้าวหน้า
ปฏิรูปการศึกษา	เพื่อนำพาสู่สังคม
เด็กน้อยได้เรียนรู้	ชนทั้งหม่อมชื่นชม
วิทยาการอันอุดม	พึงสั่งสมเป็นแนวทาง
สร้างสรรค์ทุกสมัย	มองโลกไกลจิตใจกว้าง
ข่าวสารสิ่งต่างๆ	มิอยู่ห่างทันเหตุการณ์
ร่วมมือปฏิบัติ	ให้เด่นชัดคอยประสาน
นิเทศติดตามงาน	ทั้งเจือจางช่วยเหลือกัน
ปฏิรูปการศึกษา	ไซ้ขอบฟ้าไกลเกินฝัน
ขอเพียงลงมือปล้น	ทุกสิ่งนั้นย่อมเป็นจริง

นราภรณ์ จันปาลี (2545 , มีนาคม ค 12) : 47

ครูสร้าง หมอซ่อม

นักเรียนคือต้นกล้า	ไฉนคือห้องเรียน
คุณครูผู้พากเพียร	เปรียบเสมือนเจ้าของนา
คุณครูคือผู้สร้าง	แนวทางการศึกษา
นักเรียนมีวิชา	พัฒนาชีวิตตน
คุณหมอก็คือผู้ซ่อม	ถนนชีวิตคน
ยากดีหรือมีเงิน	เกิดผลดีที่จิตใจ
คุณหมอและคุณครู	คือผู้รู้ในด้าย
ด้วยรักและห่วงใย	ซึ่งใจทั้งสองคน
ครูสร้างให้หมอซ่อม	ต่างยอมสละตน
พวกเราอย่าสับสน	สองคนคือคนดี
ใบประกอบวิชาชีพ	เร่งรีบเพื่อศักดิ์ศรี
คุณครูก็ต้องมี	ชีวิสุขสมบุญธรรม์

ไพฑูริย์ พิมพ์ทอง (2545 , กรกฎาคม – กันยายน ค 2): 56

หมายเหตุจากโรงเรียน

เธอชื่อเล็กเป็นเด็กชายกายฝ่ายผม	ตัวแมมมอมผมมโหิตแต่เคี้ยว
ตื่นตอนเช้าเธอมุ่งหน้ามาโรงเรียน	หวังพากเพียรเรียนวิชาจากคุณครู
ณ ห้องเรียนชั้นปอหนึ่งใกล้ถึงเที่ยง	ได้ยินเสียงแหวแหวแหยรู้หู
จึงย่องแย่งเมียงม่ายชายตาตุ	อ้อคุณครูผู้ท่านสอนร้อนวิชา
เสียงฟูดฟิดไฟฟายคล้ายตวาด	ไม้เรียวฟาดเปรี้ยงปร้างตรงข้างฝา
เด็กชายเล็กนั่งตัวสั่นกลั่นน้ำตา	ตายละหวาครานี้ผีสิงครุ
ถือตำราเล่มเดียวมาเคียวเข็ญ	ให้เด็กเป็นดั่งฝันอันสวดยหู
สื่อการเรียนการสอนหย่อนหลุมู	ไฟลุกชูโถมซัดในบัดดล
อันความจริงสื่อ่นั้นสำคัญยิ่ง	เด็กรู้จริงรู้ไวมั้สับสน
ประโยชน์สูงประหยัดสุดทั้งคงทน	ประสิทธิผลการเรียนรู้ครุยินดี
มือที่สามของคุณคือสื่อการสอน	ทุกชั้นตอนใช้ได้ไม่หมองศรี
จะสอนใครสอนอะไรขอให้มี	สื่อคอยชี้คอยช่วยยั้งอวยชัย

อ้ายนาง แสนคำ (2543 , กรกฎาคม ค 4): 61

ครูของแผ่นดิน

ครูคือเทียนเล่มใหญ่ในไพรพฤกษ์	ครูคือผู้ปลูกสำนึกของเด็กน้อย
ครูคือหวังซึ่งใครเขาเฝ้ารอคอย	คือมาลัยพวงน้อยคล้องใจคน
ครูคือมือแห่งธรรมนำความรู้	ครูคือผู้จุดไฟไปทุกหน
ครูคือเรือลำน้อยในสายชล	ครูคือคนถือพายที่พายเรือ
มีอน้อยน้อยคอยครูประคองเขียน	ณ โรงเรียนกันดารสงสารเหลือ
เพียงความรู้ก็เป็นบุญที่จุนเจือ	ด้วยครูมีเหลือเพื่อพร้อมเจือจาน
อย่าได้ลาป่าดงเลยเทียนใหม่	เด็กบ้านป่ายังอาลัยให้สงสาร
เด็กยังรอชีวิตใหม่ในตำนาน	รอครูสวนดอกศรัทธาเป็นมาลัย
ขอครูอยู่เป็นดอกไม้แห่งไพรกว้าง	เป็นผู้สร้างน้ำทิพย์แห่งธารใส
เป็นผู้ให้ซึ่งความหวังกำลังใจ	เป็นผู้จุดประกายไฟในดงดอย

อ้ายนาง แสนคำ (2544 , พฤษภาคม ฉ 2):48

แม่พิมพ์ของแผ่นดิน

คือแม่พิมพ์คุณครูผู้สอนสั่ง	คือความหวังดอกทานการศึกษา
คือแสงเทียนส่องไสวในพนา	คือผู้กล้าเสริมสร้างเส้นทางชัย
คือเรือน้อยลอยลำน่านประสิทธิ์	คือนักสู้ผู้อุทิศชีวิตใหม่
เป็นโคมไฟจุดสว่างทางไกลไกล	เพื่อเด็กน้อยดอยไพร่วิชา
เป็นแม่พิมพ์ปลูกถิ่นแผ่นดินดิบ	สร้างดาวใหม่กระพริบระยิบหล้า
ก่อกำเนิดเผ่าพันธุ์ชั้นปัญญา	โชติคุณค่าผู้ต่ำต้อยคอยทวิ
จึงเม็ดพันธุ์แตกหน่อทั่วขุนเขา	ได้ร่วมเงากำแพงแห่งศักดิ์ศรี
เคยป่าช้ภูมีดับกลับระวี	ได้แม่พิมพ์สอนชี้ท่วงที่เดิน
คือตำนานนักสู้เพื่อเสียสละ	ปลดพันธะเปลื้องต่างความห่างเหิน
สืบสายธารสดใสในส่วนเกิน	ก้าวดำเนินสู่สังคมศิวิไลซ์

ตันหยง สลาตัน (2544 , มิถุนายน ฉ 3): 63

บุษาคครู

ครูคือคนคนหนึ่งซึ่งศิษย์รัก	ครูคือนักต่อสู้ผู้สร้างสรรค์
ครูคือพ่อและแม่พร้อมพร้อมกัน	ครูคือผู้ที่ตัวฉันนั้นบุษาค

ศิษย์ยังอ่อนยังเยาว์ยังเขลาขลาด
 จึงรีบเร่งพากเพียรเรียนวิชา
 เด็กบ้านป่าอย่างพวกหนูครูผู้ใหม่
 ครูหาใช่แค่สอนสั่งตั้งก่อนกาล
 ค่าของครูปฐพีมีค่ายิ่ง
 มีค่ากว่าลาภยศได้ในสากล
 ศิษย์ขอน้อมบูชาครูผู้สอนสั่ง
 เสมือนหนึ่งองค์บิดรองค์มารดา

ไม่ฉลาดเฉลียวจึงใฝ่หา
 สร้างสำนักฝึกปัญญาวิชาการ
 ครูหาใช่เรือจ้างดังกล่าวขาน
 แต่คือจิตวิญญาณของผู้คน
 มีค่ากว่าสรรพสิ่งทุกแห่งหน
 เพราะครูคนนั้นดีที่เมตตา
 ประดุจดั่งเทพไทในเวหา
 ศิษย์ขอกราบบูชาพระคุณครู

บุญคำ รักษาศรี (2544 , พฤศจิกายน ค 8) : 56

ดาวบนแผ่นดิน

หอมเอยนิสิตดาว
 หอมหัวใจที่ไฝฝืน
 หอมเอยนิสิตดาว
 หอมนักจิตวิญญาณ
 หอมยิ่งกว่ากลิ่นร่ำ
 หอมใจเอื้ออาวี
 หอมเอยบัณฑิตสาว
 หอมเกินกลิ่นโคโลญน์
 หอมเอยหอมครูสาว
 อุทิศตนเกินยลเยอ
 หอมความดีตั้งสีขาว
 งามยิ่งกว่าแพรพรรณ
 หอมเหงื่อทำงานหนัก
 งดงามทางวามวาว
 หอมเอยหอมครูสาว
 บนดอยและรอยเกวียน
 เด็กน้อยบนดอยไกล
 หัวใจครูล้ำเลอ

แรยก้าวก้าวเข้าสถาบัน
 เธอยึดมั่นปณิธาน
 ทุกย่างก้าวยึดอุดมการณ์
 จะเป็นครูปฐพี
 คุณธรรมและความดี
 หอมไมตรีที่อ่อนโยน
 แรกก้าวเข้ากลิ่นสบโคลน
 คือดอกไม้แห่งใจเธอ
 ทุกก้าวแน่วแน่เสมอ
 เพื่อเด็กน้อยบนดอยฝัน
 ดุจหยาดดาวเธอกำนำล
 เครื่องอุปได้ในกายสาว
 หอมความรักที่เพริศพราว
 ทุกย่างก้าวเข้าโรงเรียน
 ทุกก้าวเปล่งประกายเทียน
 โชนความแกร่งแสงแห่งเธอ
 ซึ่งหทัยที่ได้เจอ
 เปล่งวับาวดาวแผ่นดิน

วิชัย จันทร์สอน (2546 , ตุลาคม – ธันวาคม ค 3) : 62

พ่อพิมพ์ชายแดน

เป็นครูกันดารที่บ้านป่า
 ขาดหนังสือขาดครูผู้ประทัง
 เด็กไม่มีเสื้อผ้าเวลาหนาว
 โรงเรียนน้อยขาดแคลนอยู่แสนไกล
 หลังคามุงหญ้าทั้งนั้นกันแดดฝน
 ใต้ตะไคร้ไม่มีเก้าอี้พียงมาตั้งนาน
 ไร้ซีดบังเครื่องหมายสะพายบ่า
 ทหารไทยใจครูรู้กล้ากลืน
 หนังสือเด็กไม่รู้ครูคอยช่วย
 เด็กซึ่งใจขึ้นมาน้ำตาคลอ
 โรงเรียนไม่มีครูอยู่นานแล้ว
 นับแต่ปีนังกวานที่บ้านไพร
 ครูคนใหม่ได้มาอาสาสอน
 เด็กยังคงสวดมนต์บ่นพิมพ์

ถิ่นที่การศึกษายังล่าหลัง
 โรงเรียนหลังคารั่วปวดหัวใจ
 เดินเท้าเปล่ามาเรียนเขียนกอไก่
 ทั้งเสียงภัยคับขันและกันดาร
 ยังพอทนรอคอยผู้เขียนอ่าน
 บนกระดานมีรอยพูนกระสุนปืน
 ถึงเหนื่อยล้าหัวใจไม่เป็นอื่น
 ไม่อาจคืนแนวหลังที่ยังรอ
 เมื่อเจ็บป่วยหนาวเย็นก็เป็นหมอ
 ที่ครูท้อก็ยิ้มก็ปลื้มใจ
 ลิ่นเสียงแจ้วเหมือนนครูมาอยู่ใหม่
 ครูจากไปในหน้าที่วีรกรรม
 เสียงปืนยังสะท้อนทุกเช้าค่ำ
 ปีนอย่านำครูใหม่ไปอีกเลย

วิชัย จันทรสัน (2544 , กันยายน ฉ 6): 59

ครูหนาวใหม่

เมื่อฝนฉ่ำอำลาจากฟ้าขาว
 รอยหล่มโคลนเคยทนไปใจจวบถลึง
 เมื่อฝนฉ่ำอำลาจากฟ้าขาว
 เมื่อฝนไปหมอกมาซ้ำเยียบเย็น
 เหมยหมอกมาซ้ำหนาวบอกดาวรู้
 ขาดน้ำคำพร่ำพรอดอดออันคอย
 ใ้ครูดอยหงอยใจในครานี้
 มีเพียงเด็กมั่งน้อยน้อยคอยชื่นชม
 เพียงคำน้อยถามไถ่คอยใจชื่น
 คอยปลุกปลอบอุตมการณืประสานใจ

บอกเรื่องราวอำลาคราวสันต์
 จากวันนั้นถึงวันนี้ที่ลำเค็ญ
 ฟ้าเกลื่อนดาวพราดตาพาให้เห็น
 หรือยากเข็ญประจำอยู่กับครูดอย
 ขาดยอดซู้ใจให้ใครราษฎร์ร้อย
 น้ำคำน้อยที่หวนหาคราหมอกพรม
 ทั้งตาปีร้าวรานใจให้ชื่นชม
 คำนิยมอดออันอยู่ครูหนาวใหม่
 ที่สะอื้นระทวยระโหยให้
 ต่อนี้ไปหยัดยืนอยู่คู่มั่ง

อุทัย ก้อนสมบัติ (2546 , มีนาคม ฉ 3): 96

ครูดอย

อยู่โรงเรียนกันดารสุดบ้านป่า
ภาษาแปร่งแปลกหุมิรู้่นัย
เสื้อผ่าก็หลากสีมีตามเผ่า
มันเอียนเอียนเวียนศีรษะจะล้มพลัน
อยากจะย้ายกลับบ้านวันยังค่ำ
อากาศหนาวแสนหนาวพร่างพรุ้งพรอม
จะมีเพียงจดหมายมาทลายทัก
แต่นานวันยิ่งห่างหายไปมาดู
มีเพียงเด็กในดงดอยคอยครูสอน
ครูคนเดียวกลางดงป่ารำอาลัย
นัยน์ตาซีอี่ยมใสให้โลกสวย
มีอะไรให้ครูก่อนนอนไม่ชน
มาเป็นครูกันดารอยู่บ้านป่า
ขอเพียงเด็กรู้ค่าภาษาไทย

บนดอยสูงเสียดฟ้าคว้าดาวได้
กว่าครูจะเข้าใจก็นานวัน
กลิ่นคละเคล้าเหงื่อโคลไหลโลมนั่น
ถึงกับกลั้นหายใจใช้ยาดม
น้ำตาย้อยเย็นฉ่ำซ้ำผ้าห่ม
ทั้งหนาวลมหนาวใจใครจะรู้
บอกยังรักล้นใจให้เธออยู่
น้ำตาพรูอาบหน้ารักลาไกล
หากครูหนีจากจรวงร้องไห้
ครูไม่ไปจากเธอทุกทุกคน
ดอกไม้ด้วยเก็บให้ครูดูผล
ทุกแห่งหนจึงงามสรรพรประทับใจ
ด้วยศรัทธามุ่งมั่นมิหวั่นไหว
จะขาดแคลนเพียงใดไม่หวั่นเลย

สมชาย นทีประสิทธิ์พร (2546 , พฤษภาคม ฉ 5): 80

เด็กไทยใครจะช่วย

แสนละอายในใจเมื่อได้ข่าว
ชายยาบ้าแก่เด็กน้อยด้อยพลัง
คิดอย่างไรคุณครูผู้สูงส่ง
เขาเหมือนลูกปลุกนิสยให้รักเรียน
ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองมองครูเด่น
มีความรู้คุณธรรมทางจำเริญ
ครูนั้นมีสัมมาคารวะ
ครูละชั่วประพฤติงามตามบูรพาจารย์
ครูคือช่างตีหม้อก่อดินเผา
ครูนั้นเป็นไม้สูงเปรียบbungยาง
เมื่อครูเราประพฤติชั่วทำมัวหมอง

เป็นเรื่องราวของครูอยู่เบื้องหลัง
ผู้มีศักดิ์เพราะพ่อแม่ส่งแก่เรียน
ช่างทำลงกับเด็กน้อยด้อยอ่านเขียน
ยาเปลี่ยนเป็นทางชั่วหมองมัวเดิน
เปรียบครูเป็นปูชนียที่สรรเสริญ
ครูนั้นเดินในทางชอบประกอบภาร
ครองธรรมะอยู่สมพรหมวิหาร
ทั่วเขตย่านว่าครูดีชี้แนวทาง
ครูคือเสาเรือนใหญ่ใช้ปลูกสร้าง
คอยแผ่กางกิ่งก้านสานร่มเงา
สังคmmองในทางต่ำคร่ำอับเฉา

หน่วยงานใดไหนจะมาพาบรรเทา

ช่วยเด็กเราผดุงเมืองรุ่งเรืองเออ

วีระชัย ไชยสินธุ์ (2546 , กรกฎาคม ค 7): 80

แต่น้ำตาเทียน

แรงเทียนแม้มีทานแรงลมกล้า
แม้ร้อนแรงด้วยเปลวแสงแรงพลัง
ด้วยแสงเทียนมิเคยหายมิเคยสิ้น
แรงลมอาจไหวแสง...เลือนราง
แต่เปลวแสงแรงเทียน...
ท่ามกระแส...ขึ้นคาว(ครู)ร้าวระทม

หากเทียนทองแห่งศรัทธามีล้ำหลัง
หากเทียนธรรมจักสร้างทำมีท้อทาง
ยังทอแสง...ประดับแผ่นดิน...ไสวสว่าง
หากสืบร้อยยังหยัดร่างส่องสังคม
อาจนับวันจวนเจียนพ่ายล้ม
หากมียอม...กลัวโสมม...พ่ายศรัทธา

ธัญญา ปากกาขาว (2546, มกราคม – มีนาคม ค 4): 54

แสงเทียนในเพลิงใต้

ยามครูล้าใครอาทรร่วมร้อนหนาว
มือถือชอล์กสอนนักเรียนอ่านเขียนกัน
มือครูนี้คู้แต่แต่งแปลงไม้ดอก
ให้วิชาล้าเลิศน่าเชิดชู
ครูมาถึงห้องเรียนเราแต่เข้าตรู่
เป็นดั่งเทียนไขน้แกร่งแสงอำไพ
ดอกไม้ในแจกันนั้นเพิ่งเปลี่ยน
เสียงของครูกล่าวขานมานานวัน
ดั่งแสงเทียนอำไพในไฟใต้
ฝนไฟแห่งน้ำตาหลังลงพรั่งพรู
ขอเป็นไขเทียนใต้จะได้ใหม่
ด้วยศรัทธาแรงรักความพากเพียร

ใจปวดร้าวชาวยิ่งดับครูดับชั้น
มีโทษทัณฑ์ใดเล่าเป่าชีพครู
คอยพร่ำบอกสอนตามองค์ความรู้
การบ้านหนูตรวจทุกเล่มอย่างเต็มใจ
เป็นนักสู้เต็มร้อยงานน้อยใหญ่
ท่ามเปลวไฟรูมโถมคอยโรมรัน
ในห้องเรียนวันนี้ที่พริ้งพริ้น
กลับเจ็บบังเพราะวันนี้ไม่มีครู
จะลำเค็ญแค่ไหนใจยังสู้
เสียงร้องกู่แผดก้องจากห้องเรียน
เป็นอีกหนึ่งแรงใจไม่แปรเปลี่ยน
จากใจผู้เยี่ยมเยียนสุขทุกข์ครู

วิชัย จันทรสอน (2545 , กุมภาพันธ์ ค 2): 93

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวมณฑิกา วิชัยดิษฐ
วันเดือนปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	19 ซอย 20 มิถุนายน แยก 3 ถนนสุทธิสาร แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2550	กศ.ม. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2543	กศ.บ. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนนวมินทราชินูทิศบดินทรเดชา